

ARHIVELE
STATULUI

III
1366

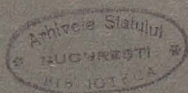
BIBLIOTECA

DIN PUBLICAȚIILE ARHIVELOR STATULUI
DIN CLUJ. No. 4.

DIN CORESPONDENȚA
POETULUI
GHEORGHE SION

DE
ȘTEFAN METEȘ

CLUJ

Tipografia „HERMES” (Polonji & Co.) Cluj, Str. Gh. Dima 2.
1940

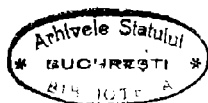

DIN PUBLICAȚIILE ARHIVELOR STATULUI
DIN CLUJ. No. 4.

DIN CORESPONDENȚA
POETULUI
GHEORHE SION

DE
ȘTEFAN METEȘ

CLUJ
Tipografia „HERMES” (Polonji & Co.) Cluj, Str. Gh. Dima 2.
1940

Prefață.

Scrisorile ce tipărim aici sunt toate inedite, afară de două. Ele mi-au fost puse la dispoziție de dl Gheorghe Sion, și acum sunt depozitate în Biblioteca Universității Regele Ferdinand din Cluj. Cele către Gh. Bariț sunt din Biblioteca Academiei Române și au fost copiate de dl Demir Apostolescu din București. În general numărul și valoarea acestor scrisori e mai redusă, ca a celor publicate de noi, în anul trecut, în volumul „DIN RELAȚIILE ȘI CORESPONDENȚA POETULUI GH. SION CU CONTIMPORANII SĂI“. Unele din ele își păstrează toată importanța prin conținutul lor (de ex. cele către Kogălniceanu și Bariț și cea a lui Bolintineanu), dar se poate spune, că nici una din ele nu e lipsită de un oarecare interes, pentru cercetătorul, care vrea să cunoască până în amănunte împrejurările și oamenii epocii sub manifestele lor diferite.

Ortografia anacronică a originalelor am dat-o la o parte, ca lectura să nu fie îngreunată. Am fost condus la tipărire de interesul istoric-literar, ca și la volumul precedent, și nu de interesul filologic.

Trebue să relev și de data aceasta, că dorința tipăririi acestor scrisori găsite mai în urmă a fost tot a Dlui Gh. Sion, în veci pomenitul autor de netrecătoare fundațiuni: case, moșii, bunuri culturale și artistice dăruite Episcopiei ortodoxe din Cluj, și Universităților din Iași și Cluj, cari la rândul lor le fructifică pentru binele moral și material al neamului. Dragostea sinceră a nepotului de văr, face pe Gh. Sion să supoarte cu mulțumire costul tipăririi volumului de față, care cuprinde, ca și cel precedent, ostenețile intelectuale ale nobilului unchiu poet, și relațiile acestuia cu

frunțașii culturali ai vremii sale, vădite în diferitele corespondențe alăturate și în povestirea din studiul introductiv al autorului acestor rânduri.

Dea Dumnezeu, ca sacrificiul marelui donator Gh. Sion să rodească tot mai mult, și să fie pururea un îndemn și exemplu viu pentru atâția oameni bogați, cari își uită datoria sacră față de neam.

Cluj, 12 Iulie 1940.

ȘTEFAN METEȘ.

Câteva informațiuni despre legăturile poetului Gheorghe Sion și judecați asupra operei sale literare-culturale.

În studiul introductiv dela volumul *„Din relațiile și corespondența poetului Gheorghe Sion cu contemporanii săi*, Cluj, 1939, p. XLVII—LXVII, am vorbit mai pe larg despre legăturile poetului Sion cu intelectualii ardeleni ai vremii sale. În paginile ce urmează vrem să mai dăm câteva scrisori inedite, — mai toate adresate lui Gheorghe Bariț, — însoțite de unele informațiuni întregitoare relative la contactul avut de Sion cu fruntașii vieții culturale din Transilvania în partea a doua a veacului al XIX-lea.

Tot acolo am arătat relațiile lui Sion cu Bariț și colaborarea lui la *Foaia pentru minte, inimă și literatură* și *Gazeta Transilvaniei*, pe ai căror redactori îi cunoscuse poetul moldovean, în 1848, la Brașov, unde se refugiase și poposise câteva zile într'o atmosferă de caldă primire și prietinie, care nu s'a uitat o viață întregă. Bariț ne spune despre acest traiu împreună cu refugiații moldoveni următoarele:¹

„Oricât erau de năcăjiți și îngrijați bravii tineri moldoveni pentru starea patriei lor în acele zile, dacă aceia dintr'înșii pe care dumnezeu îi mai ține în viață (la 1890) vor putea mărturisi de căldura și caritatea frățească cu care au fost primiți și cuprinși de cătră Românii din Brașov, precum și de cei din Săcele, pe unde se făcea câte o excursiune. Nu-mi aduc aminte să se fi născut între noi și moldoveni diferența de păreri în chestiuni naționale și politice. Cu acei moldoveni, cu cari petreceam serile în casina română, eram în toate de acord, încât eu singur mă mir de acea armonie, de câte ori cuget la imensa diversitate a educațiunii noastre politice din acea epocă.

---

¹ *Istoria Transilvaniei pe 200 ani*, II, Sibiu, 1890 p. 568—69.

Moldovenii veniți din patria lor în modul sus arătat au trecut între noi până în zilele adunării noastre naționale acelei mari din Blaj din Maiu 1848, cu care ocaziune câțiva plecară împreună, cu scop de asista și dâșii la o adunare atât de memorabilă, era între alții Alexandru Cuza“...¹

Până la sfârșitul vieții sale Sion a întreținut bune raporturi cu Bariț, ca oameni de cultură, prietini și colegi de academie. Din scrisorile ce publicăm aici (originale sunt în Biblioteca Academiei Române, mss. Nr. 1002 f. 236—275) se vede bucuria lui Sion, când aude că Bariț s'a întors sănătos acasă din pribegie și s'a apucat de munca lui gazetărească, atât de utilă poporului român de pe ambele laturi ale Carpaților.² Intr'o scrisoare ne spune, că Bariț este trimis de providență pentru folosul națiunii: ³ „Ce crezi că te-am uitat? Crezi poate că bariera cenzurei care a întrerupt mijloacele de a aduce gazeta în țară a desfăcut simțimintele de stimă ce bunii Moldoveni-ți păstrează? O! nu, cei ce te-au cunoscut, nu te uită; cei ce ți-au cetit atâția ani gazeta nu te uită; vor trece mulți ani și generația viitoare va recita numele lui Bariț; ți-o spun fără fățarie frate, căci nu am auzit om care să tânguiască oprirea Gazetei de Transilvania; nu am auzit care se nu repețească totdeauna câte ceva din lucrul mânilor tale, care lucrul sufletului tău se poate zice...“

Multe știri interesan'te cuprind aceste scrisori în legătură cu cultura, tipăriturile Academiei și războiul independenței din 1877—8.⁴

¹ Vezi despre acești refugiați politici în Brașov articolul prețios și documentele tipărite de Aurel H. Mureșianu în publicația *Casina română Brașov, 1835—1935*, Brașov, 1935, p. 114—125, XXV—IX.

² Reaparitia Gazetei produce entuziasm și la familia Hurmuzachi din Bucovina cf. Bănescu, *Corespondența familiei Hurmuzaki cu Gh. Bariț, Valenii de Munte*, 1911, p. 30, etc.

³ Aici No. XXXI.

⁴ Se pare că și aceste telegrame trimise Gazetei Transilvaniei iscălite „Georgie“, sunt tot dela Sion:

București, 12 Sept. 1877. „Bătălia continuă din Vineri. Regimente românești au luat cu asalt trei redute turcești. Români 33 morți, 110 răniți Noul atac turcesc Români respins heroicește. Impăratul dat Românilor 40 decorații și Sf. George, Domnitorul decorat stindardul unui batalion“.

În cea din 22 Aprilie st. v. scrie între altele: ... „Camera se prepară a formula un vot pentru independență. Numai de n'am ră-mânea cu buzele umflate ca Sârbii, Bârfească Ungurii și presa evrească din Austria cât vor voi armata română. Vor vedea însă, poate în curând că e mai validă și mai valoroasă decât a mus-cailor și decât a lor, de și cauza poate nu e națională ...”¹

Entuziasmat de proclamarea independenței din 10 Maiu Sion o prea mărește în poezia „Steaua României”², vorbește frumos despre vitejia soldaților români, cari nu se tem de turci și mai ales de „honvezi corciți cu jidanii.”³ Se hotărăște să țină câteva confe-rințe în Transilvania, la Brașov, Sibiu și Cluj, însoțit de Bariț.⁴ Însă stăpânirea ungurească nu-i dă voie pentru această propagandă cul-turală între frații subjugăți și în folosul soldaților răniți, cum ne spune într'o scrisoare către nepotul său Iorgu Sion.⁵ Vorbește cu lămuriri despre Dora d'Istria și despre conferințele fixate de Bariț și care nu s'a putut ținea, deși poetul Sion ar fi dorit foarte mult.⁶

Interesul și prietinia fața de Bariț și ostenele acestuia n'au scă-zut niciodată, chiar și atunci când Sion găsia cuvinte de critică față de ideile prietinelui brașovean. În 1861 Sion face o critică a situației Românilor de sub stăpânirea Ungurilor, și într'o notă pune această observație: „Să ne ierte frații din Transilvania dacă ve-nim cu asemenea reflexiuni. Cu toate că d. Bariț ne spune la toți cu brutalitate că nu cunoaștem chestiunea transilvană (No. 23 al Gazetei Transilvaniei din 1861), cu toate că Dlui se crede infa-libil ca și Papa în politica sa, — cu toate că pe noi cești de din-coace din Principate ne tratează de *Greci și ruși numai români*

Din 14 Sept; „Reduta principală Grivitzza, dominant Plevnei, luată. Participat două diviziuni românești, bravură admirabilă”.

Cf. Pușcariu Sextil, Răsunetul războiului pentru independență în Ar-deal în publicația Universității libere: *Războiul neatârării 1877—78*, Bucu-rești, 1927, p. 199.

¹ Aici No. XLIV.

² Publicată și în revista *Familia*, 1877 p. 265.

³ No. XLVII.

⁴ No. LI - II.

⁵ Meteuș, *Din relațiile și corespondența poetului Gh. Sion*, Cluj, 1939, p. 249.

⁶ No. LI.

nu — totuși statornici în amorul nostru pentru frajii noștri de sânge ardeleni, facem aceste obiecțiuni cari poate se serve de indice măcar la câteva capete. Dea Dumnezeu ca să nu fim profeți“.¹

Când Camera română, 1860, votează o subvenție pentru Gazeta Transilvaniei din Brașov de 500 galbeni Sion notează :

„Faptă în adevăr patriotică. Gazeta din Brașov, pe când se afla sub redacțiunea d-lui Bariț era cel dintâiu organ al naționalității române ; și pe când în principate domina regimul cenzurii ruso-fanariote (înainte de 1848) această gazetă singură era echo al suferințelor noastre morale“.²

Nici atențiunea lui Bariț nu-i mai scăzută. Așa vedem, că și în noul său ziar *Observatorul* din Sibiu se publică cuvinte elogiatoare despre operele literare ale poetului Sion din București :

„Dintre piesele românești drama lui Sion intitulată „La Plevna“, după primele reprezentațiuni revăzută, coresă și armonizată în toate părțile ei de către autor s'a dat din nou Joi în 31 Ian. (la teatru din București) și precum ne asigură dl Fr. 'Damé în critica sa „a reportat un adevărat sunet de emoțiune și de entuziasm, încât publicul foarte mișcat a salutat pe autor cu aplauze unanime etc.“ Dară acei care cunosc de aproape geniul poetic al lui Sion, care s'a inspirat totdeauna de idei nobile, de fapte mari și patriotice, aceia cari au gustat mai ales din „dulcea limbă românească“, pe care știe s'o scrie un Sion, nu vor afla ceva neașteptat în recunoștința arătată d-sale de către inteligențele public al capitalei“.³

Altă dată tot despre această piesă cu resunet se zice tot în acel ziar :

„Dacă va fi avut vre-odată publicul iubitor de arte al capitalei românești vre-o plăcere nobile, apoi el o avu și atunci când pe scena teatrului celui mare i se prezenta de câteva ori drama intitulată „La Plevna“, cumpusă în versuri de dulcele nostru poet George Sion“.⁴

După cum știm această dramă a fost apoi tradusă și în

¹ *Revista Carpaților*, București, 1861 vol. II. part. I. p. 498 n. 2.

² *Ibid*, I part. II. (1860), p. 93 n. 2

³ *Observatorul*, Sibiu, 1878 no. 9 (din 28 Ian.—9 Feb.).

⁴ *Ibid*, No. 38.

limba maghiară de profesorul și viitorul episcop dela Arad, Ioan Goldiș,¹ pentru „a convinge pre compatrioții maghiari despre vitalitatea Românilor, dovedită în mod eclatant la dealurile Plevnei“.

Academicianul ardelean Iosif Vulcan cercetează acasă, în primăvara anului 1892 pe colegul său mult mai bătrân, pe poetul Sion și scrie între altele, pe care le vom releva mai departe : „Spunându-i ce deciziuni luarăm în ședința secretă, drept omagiu din partea Academiei, relative la serbarea jubileului de 80 de ani al aniversării marelui nostru George Bariț, două lacrimi de bucurie îi izbucniră din ochi“.² La această comemorare a lui Bariț poetul Sion contribuie cu următorul articol trimis lui Vulcan la Oradia pentru n-rul festiv al revistei *Familia* :

„Pecând în Moldova spiritele și condeiele erau încătușate sub regimul cel aspru al censurei, numai redactorului Gazetei de Transilvania, lui George Barițiu comunicam ceea ce aveam pe inimă, ca cetățean și patriot. Iar dela 1848, când ca proscris m'am dus la Brașov și l-am putut cunoaște în persoană și până astăzi a rămas între noi aceeaș stimă și dragoste frățească care ne-a legat dintru început. Român bun, caracter leal, suflet onest, inimă dulce, patriot desinteresat, devotat cauzei naționale cu entuziasm nealterat, laborios fără seamăn. Gh. Bariț poate servi de model pentru oricine voiește să aspire la un nume bun pentru posteritate“.³

Sion a dovedit în tot cursul vieții sale un interes deosebit față de viața grea a Românilor din Transilvania în mijlocul cărora își câștigase multe simpatii prin scrisul său la gazetele lui Bariț și prin participarea sa la memorabila adunare din Bluj, numeroși prietini, dintre cari pe mulți îi vedem abonați, câțiva și colaboratori, la publicația sa lunară *Revista Carpaților*, unde se discutau probleme culturale și politice relative la ardeleni.

Dăm numele abonaților la această revistă, dintre cari unii sunt între frunțașii intelectuali prezenți, la 3 Maiu 1848, pe Câm-

¹ *Meteș, Din corespondența și relațiile lui Gh. Sion*, p. 24, no. XXVI.

² *Familia, Oradia*, 1892, p. 487—88.

³ *Ibid.* No. 20 (Maiu) p. 231.

pie libertății din Blaj:¹ din *Alba-Iulia*: Matei Nicolau, Petru Pipoș, Axente Sever, Basil Duca, L. Bas. de Hărșian, Casina civilă; din *Arad*: Mihail Șerban, Atanasie Sandor și Iuliu Muntean (din Aradul vechiu); din *Abrud*: Petre Mureșianu, George Iuonette, George Suciu preot, Ioachim Stanislau preot, Nicolae Moldovan preot, Amos Tobiasș protopop, Iosif Hodoș avocat, Constantin Cuman, Nicolae Boer, Vasiliu Basoța, Vasiliu Duca, Abs. Ion Popovici preot, Dionisie Telechi negustor, Mihai Coc, D. Tobiasș B. Boer; din *Blaj*: Ioan Faur, Gavril Pop, Ioan Antoneli, Simion Mihali, Vasiliu Popescu, Ioan Pamfiliu preot, Alex. Suluțiu mitropolit, Timoteiu Cipariu canonic, Aron Boer, Constantin Papfalvi canonic; din *Brașov*: N. Baiulescu preot, I. A. Navrea, Ioan G. Iuga, Bartolomeni Baiulescu, David Atanasiu, Ieremie Pop, Ioan Pârșoiu, Ioan Pușcariu, N. Mornianu, N. Orghidan; din *Cluj*: George Filip; din *Dej*: Leontin Luchi; din *Deva*: Spiridon Fati; din *Gherla*: Teologii seminarului greco-catolic; din *Orăștie*: Spiridon Tatarzi, George Răman; din *Hațeg*: G. Filip; din *Reghin*: L. Bas. de Hărșian; din *Sibiu*: Ioan Hania protopop, Ioan Marcu măcelar, Andrei Șaguna, Alex. Lebu, Andrei Mureșianu, Iosif Pop, Ioan Pinciu, Ant. Vestimian paroh, Casinul român; din *Șard*: Iosif P. Pop; din *Șintești*: Partenie Gruescu preot; din *Teaca*: Grigorie Vitez de Jadani; din *Zagra*: Basil Bașotă; din *Șomcuta mare*: Vasile Bosteanu; din *Capnic*: G. Rațiu. — În Banat: din *Lugoj*: Iova Popovici, Ștefan Moldovan, Vasile Niculescu, Avram Mihuț, Ioan Beresian protopop, Aurel Maniu, Constantin Popoviciu, Paul Chinezu, Păr. Partenie Gruescu, N. Grozescu paroh; din *Caransebeș*: I. Vasilievici; din *Ciacova*: Iuliu Muntean; din *Bocșa montană*: Vasile Diaconovici; din *Beiușul Bihorului*: Gerard Vegső; din *Pesta*: Iosif Vulcan; din *Viena*: Nicolae Grigorcea, Ioan Arseniu medic, Eugen Bader, Teologii români; din *Cernăuți*: Eugen și Mihail Păuneanu, Aron Pumnul și Nicolae Sbiera teolog.² Cum vedem unii dintre abonați își păstrau revista și în noua localitate unde se mutau.

¹ Numele acestora la Bariș, *Istoria Transilvaniei*, II, Sibiu, 1890, p. 124—127, și Nistor, *Decorarea lui Avram Iancu și a camarazilor săi în An. Acad. Rom.*, secț. ist. seria III, vol. XI, p. 301—316.

² Vezi *Revista Carpaților*, I² p. 192—93 și II².

ASOCIATIUNEA

TRANSILVANA

LITERATURA ROMANA SI

CULTURA POPORULUI ROMANU.

*demnitate in intinderea Statutelor sale si onorabila Anonimului
 pe care Secretariatul Dnru George Sionu propune a fi acordat
 a a da dreptul care a fost dat de
 Dn Societate Romana generala formata la Brasov in 20 Iulie 1861
 Presedintele
 Vasile Kogalniceanu
 Secretarul
 G. Sionu*

**Diploma de membru de onoare a lui Gh. Sion
 dată de Asociațiunea transilvană în 1862**

Arhivele
 16047
 813 10

Cât de mult era prețuit Sion în Transilvania prin această revistă și mai ales pentru toată activitatea sa literară și națională așa de entuziastă, o dovedesc și aceste două fapte relevate:

1. În 1861 în carnaval se organizează baluri de Blaș, unul pentru crearea unui fond de ajutorarea a junimei studioase și altul pentru Gazeta Transilvaniei. Sion fiind bine cunoscut în Blaș, e învitat și el la aceste baluri despre care ne spune în revista sa, că sunt cu drept cuvânt baluri naționale, în contrast cu balurile noastre (din București), dar ar putea să se fie model de moralitate și de virtute națională. „ Dacă nu am putut fraților ardeleni, veni la balul vostru decât cu sufletul meu, dacă n'am putut veni ca să depun obolul meu alături cu al vostru, primiți salutările unui om ce admiră zelul și patriotismul vostru! ”¹

2. Tot în acest an, în 23 Oct.—4 Noemv., „Asociațiunea“ ardeleană își ține prima adunarea generală în Sibiu. Sion e învitat și aici. Neputând veni, arată rostul ei în „*Revista Carpaților*“, și mai adaugă: „A primit și redactorul acestei Reviste invitațiunea de a lua parte la inaugurarea acestei Asociațiuni; dar fiți buni, o frați de peste Carpați! a-l ierta dacă nu va putea veni. El se simte destul de măgulit de onoarea ce-i faceți, dar nu poate decât sufletul său să-l trimită între voi. Individualitatea sa este legată pe malurile Dâmboviței de datorii sacre de lupte și sacrificiuri, pe care speră a le vedea odată încolțind și răsărind în folosul comun și general al națiunii. El de asta dată nu poate decât a vă felicita de frumoasa idee ce ați avut, a vă ura succes bun, și vă promite concursul său de departe și după puterile de cari va pute dispune.”²

Această „Asociațiune“ culturală îl alege pe Sion membru ei de onoare la adunarea generală ținută în Bășov în Iulie 1862.

Sion cere Ardelenilor să se abțină dela alegerile politice din April—Maiu 1861, ca un protest contra Impăratului, care n'a luat în seamă nici o cerere justă a Românilor. „Nu vedem ce au se caute ei în Dietă? Vor combate, vor protesta. Foarte bine; dar în fine, care va fi rezultatul? tot aspirarea Românilor! minoritatea

¹ *Revista Carpaților*, II (1861), vol I. p. 311—12.

² *Ibid.*, II. partea II, p. 576.

va fi tot minoritate. Maghiarii, își vor juca calul după poftă, vor proclama poate și chiar unirea cu Ungaria, și atunci vor avea încă vocea că să zică că și Românii au făcut parte din Dietă. O națiune pentruca să-și capete drepturi, caută să se arate imposantă măcar prin pasivitatea sa, când nu are altă putere“.¹

Alex Papiu Ilarian publică în „*Revista Carpaților*“ prețiosul studiu de drept: „*Independența constituțională a Transilvaniei*“.²

Sion are cuvinte elogioase pentru acest studiu de „importanța actuală și valoare necomparabilă“ și exprimă dorința ca el să fie tradus în toate limbile moderne, cum s'a și făcut pe urmă.³ Alte chestiuni tratate în acea revista relative la viața Românilor ardeleni le-am arătat altă data⁴

La adunarea din Blaj, Maiu 1848, Sion făcu cunoștință și cu entuziastul tânăr profesor Aron Pumnul. În împrejurări foarte grele, ca pribegi acum amândoi, se întâlnesc în toamna acestui an în Cernăuți. Mișcătoarea întâlnire ni-o descrie astfel Sion în „*Suvenirile sale contemporane*“ (ed. Minerva 1915, p. 288-90):

„Intr'una din zile ieșind și apucând să mă duc spre baia de de aburi, când treceam pe un pod de piatră văd un om îmbrăcat în zdrențe, negru la față, pleșos, murdar, cu opinci în picioare și cu o pălărie mare mocănească în cap. Acel om se oprește în dreptul meu și-și scoate pălăria. Luându-l drept cerșetor, scoasei o monedă de aramă și-i oferii. El însă în loc de a întinde mâna spre a primi, zice:

- Mulțumesc, dar mai 'nainte aș întreba pe domnul, dacă memoria nu mă înșeală. Sunteți dl Sion?
- Da, domnule, nu te înșeli; dar de unde mă cunoști?
- Ai dormit o noapte în casa mea.
- Unde? Când? Cine ești? Adu-mi aminte, căci eu nu știu să te fi văzut undeva.

¹ *Revista Carpaților*, II. partea I. p. 498—99; despre suferințele Românilor ardeleni, vezi *Ibid.* II¹, p. 639—40; laudă lupta deputaților români din dieta din Pesta. *Ibid.*, p. 770—72.

² *Ibid.*, II², p. 65—122, 257—314.

³ *Ibid.*, II², p. 122—124.

⁴ Vezi *Metesș, Din relațiile și corespondența poetului Gh. Sion*, p. LXII—LXIII.

— La Blaj... Pumnul...

— A! ce! Dumneată? Pumnul... Aron Pumnul...

— Da, domnule Sion. Iată în ce stare mă aflu!

— Cum se poate? pentru ce?

— Ți-oiu spune pe scurt. După izbucnirea revoluțiunii în București, am trecut în România. Guvernul provizoriu m'a încredințat să predic și să explic poporului spiritul Constituțiunii și al principiilor liberale. Am fost în cele din urmă surprins la Focșani de invaziunea Muscalilor... abia am scăpat, și sub acest port m'am strecurat până acilea.

— O, sărmame omule! dar nu poți să te arăți așa în lume. Așteaptă-mă în acest loc; într'un pătrar de ora mă vei revedea.

— Mă întorsei repede la gazda mea, luai un rând de primenele într'o pânzătură, apoi revenind la nobilul apostol al libertății, îl dusei la baie, îl scaldai, îl răsei, îl tunsei, îl îmbrăcai, și astfel îl întrodusei la familia Hurmuzaki și în societatea cernăuțeană.“

Urmarea acestor amintiri despre primirea călduroasă a lui Pumnul în societatea românească din Cernăuți am reprodus-o în volumul precedent al corespondenței lui Sion (p. XXXI—III), la care mai adaugăm :

„După aceea, favorizat de titlurile sale academice și de acela de vechiu profesor al seminarului dela Blaj, el încurând căpătă o catedră de limba română în gimnaziul din Cernăuți; și astfel luându-și misiunea de apostol al naționalității în provincia aceasta, amenințată de desnaționalizare atât de Ruteni cât și de Germani, se stabili pentru totdeauna acolo și cu apostolatul său își făcu un mare nume în istorie“.

Intre Pumnul și Sion s'a stabilit o prietenie sigură de ideal comun, care n'a încetat decât cu moartea preatimpurie a celui dintâi.¹ Înainte de moarte Pumnul a publicat o importantă Antologie a scriitorilor români, pe care el a intitulat-o „*Lepturariu românesc*“. Nu uită, ca în aceasta publicație prețioasă, astăzi așa de rară, să tipărească (în tom. IV. partea 2, Viena, 1865, p. 229-253) din opera bunului său prieten următoarele versuri: Priveghitoarea, Punga mea, Fiica și muma, (Bucovina și Moldova la anul 1848),

¹ Vezi *Metesh*, *Din corespondența și relațiile poetului Gh. Sion*, p. 64.

Adio la Bucovina (Omagiu familiei Hurmuzachi), Movila Rabei (în Basarabia), La Basarabia și traducerea Paradisul pierdut de poetul englez Milton. Aceste poezii sunt precedate de o descriere interesantă a vieții și activității lui Sion, din care reproducem următoarele :

„ . . . Poetul George Sion își făcu studiile în patrie. Fiindcă tatăl său nu era în stare a-l înzestra deajuns din moșia familiei : de aceea în vârsta de 18 ani dete pe fiul său George în cancelaria judecătorei, în care învață întâia rutina a procedurii, după aceea fu chemat de către capul unei despărțituri din despărțământul administrativ și așezat în stat cu leafă. El însă avea dorința nestânsă de învățătură : de aceea, îndată ce-și gata datoria cancelariei, alerga acasă și se ocupa necurmat cu prourmarea studiilor : cărțile, ce și le putu procura din păstrarea neînsemnatei sale lefe, erau desfătarea lui și petrecerea cea mai plăcută. Prin asta studiere se făcu un fel de autoritate literară-lingvistică în cancelaria, în care se afla. Toți degătorii din aceea îl întrebau când era vorba de un cuvânt nou (neologism) ori despre croirea vre-unuia ce nu se afla încă în limbă-ne.

Fiind el drept și liberal în toate cugetările și simțămintele sale, nu se putea apropia nici decum de lumea birocratică, — de dregătorii statului, dar lui îi era și mai plăcută viețuirea retrasă de zgomotul cel deșert și ruinător al vieți publice de atunci lipsite de orice scop comun și mai înalt. Din astă cauza starea lui era staționară : el nu putea înainta nicidecum ; ba din contră, el trebuia să cadă jertfă mai curând ori mai târziu, însă neînconjurat, și să se delătore din degătorie și pentru cât timp va ține domnia nedreptă, neconstituțională. Minutul sosi și poetul o păți fără întârziere : după patru ani de zile din dregătorie-și, iată că directorul cancelariei vine de odată cu un număr din *Foia pentru minte, inimă și literatură* din Brașov, și-i arată un vers, destul de nevinovat, intitulat : *Viitorul*, carele conținea unele alegorii asupra Rușilor asupritori. Pentru ast vers fu George Sion depărtat din dregătorie.

Asta judecată aspră din partea guvernului îi câștigă o vază însemnată înaintea publicului : de aceea începură aleșii societății a-l cerceta în umila lui locuință și a-l pofti la mesele și petrecerile lor. Cu asta ocaziune se făcu secretar la compania boierilor

arendași de vămi. După ce a încetat¹ restimpul arendării, se hotărî să se ocupe cu economia. De aceea cu puțină sumușoara, ce și-o păstrase din leafă-și luă în arendă moșia părintească dela Hârșova la anul 1847, toamna. Aici se ocupă parte cu economia, parte cu prourmarea studiilor, chiar în casele părintești. Soartea însă îl smulse în curând și din asta stare și-l făcu, să curme de odată și economia și studiile: căci în primăvara anului 1848 erupse în Franța o rescoală,² care produse mișcare și în Moldova, luând „parte vie“ la ea și G. Sion. Rescoala e surfocată de Domnul Mihail Sturdza, conducătorii se refugiază în străinătate, între care e și Sion; el petrece 1¹/₂ an în Ardeal și în deosebi în Bucovina, de unde se întoarce în Moldova, apoi se așează România. Aici „se pregăti pentru editarea unei foi literare române, care o și publică în decurs de câțiva ani sub numele *Revista Carpaților*, în care desbătu cu destulă căldură interesele cele mai înțețitoare ale renașterei, culturai, solidării și înaintării raționale în tot ce este „adevăr, bun, înalt și frumos“. Inșă fiindcă împrejurările nu erau destul de favorabile... întreprinderea cu o foaie curat literară, renăscătoare de viață literară, națională, nu putea avea prevedere de o viață îndelungată, deci și apusă după câțiva ani din nepăsarea sprijinului publicului. Deaceea poetul G. Sion se apucă de alte lucrări literare mai sigure pentru renașterea națiunii române, de traducerea unor istorii naționale scrise în alte limbi“ (de ex. *Istoria Daciei* de Fotino, etc.).

Cu aceste cuvinte de prețuire Pumnul face cel mai întins loc poetului Sion în Antologia sa literară, tipărită pentru elevii liceelor și intelectualii din Bucovina.

Intre ardelenii cu care Sion sta în corespondență mai amintim pe Petre Petrescu, amplotat la „Albina“ din Sibiu, cunoscutul scriitor poporal,¹ apoi cu Atanasie Marinescu din Budapes'a, viitor membru la Academiei Române, dela care publicăm aici o scrioare de condoleanță.²

Nobleța sufletească îl face pe Sion totdeauna gata a ajuta

¹ Bănescu, în revista *Transilvania*, LI, Sibiu, 1910, p. 379 (din 24 Iunie v. 1878).

² Aici No. VIII

pe semenii săi, îndeosebi pe tineri, fie cu o vorbă și un sfat bun, fie cu o intervenție și sprijin material, cari nu se pot uita nici-odată. Așa bună oară, peste treizeci de ani, s'a întreținut relații cordiale între Sion și Iosif Vulcan, directorul revistei „*Familia*“ din Oradia, apoi membru al Academiei Române, deci un factor cultural însemnat în viața Românilor transilvăneni. Merită să fie cunoscute aces e relații, pe care Vulcan le prinde într'un articol deosebit prețios și duios, publicat cu prilejul morții lui Sion.¹ Iată în ce cuvinte vorbește de bunul și mai bătrânul său prietin:

„În 1862 l-am văzut întâia oră. Era la adunarea din Brașov a Asociațiunii transilvane, adunare imponentă care a întrunit elita clasei inteligente române din toate părțile.

Un farmec deosebit a primit adunarea prin participarea unor bărbați de litere din România. Între ceilalți țin minte că a fost acolo Sion și Odobescu, primiți pretutindeni cu ovațiuni. Le-am făcut cunoștință în ospitala casă a regretatului Iacob Mureșan, unde fui găzduit câteva zile cu multă afabilitate în calitate de raportor al ziarului „*Concordia*“ din Budapesta, la care începusem a lucra.

Mi-a rămâne pururea neuitat momentul în care fui prezentat poetului Sion.

Pe vremile acele dânsul era foarte popular; tinerimea cânta la toate ocaziunile poezia lui „Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim“, acest apel la sentimentul național al unor generațiuni amorțite. Toți știam versurile sale de rost și ne închinam cu stimă autorului, care printr'o limbă ușoară exprimă sentimente deobște.

Insumi un începător îl aveam drept ideal, pe care-l vedeam cu atât mai sus, căci criticase fără nici o cruțare niște încercări ce-i trimisesem pentru revista sa.² N'am făcut ca unii tineri de acum, care în cazul dacă nu le publici „primele lucrări“, vin de te înjură în cutare ziar. Cu sfială și cu emoțiune primii mâna ce-mi întinse și care strânsă pe a mea cu căldură.

Atunci Sion avea numai 40 de ani, se afla în vigoarea bărbăției, cu toate aceste păru-i era alb, ceea ce face o impresiune surprinzătoare, dar din ochii îi strălucea focul bunătății. ;

¹ Publicat în revista *Familia*, Oradia, 1892, p. 487—488; un chip al lui G. Sion la vârstă de 50 ani se publică la p. 481.

² *Vezi Revista Carpaților*, II¹, p. 749-751.

Mă întrebă ce lucrez și mă încuraja dându-mi sfaturi indulgente și binevoitoare. Vorbele lui mi-au fost suvenirul cel mai prețios ce mi-am adus dela acea adunare.

Sion era unul din puținii bărbați de dincolo cari cunoșteau mai de aproape starea Românilor de dincoace. Ca exilat în 1848 se refugiază în Ardeal și din întâmplare luă parte și la memorabilă adunare de la Blaj pe Câmpul-libertății, tot în vremurile acelea petrecu mai îndelung și în Bucovina, unde familia Hurmuzachi și alte familii fruntașe îl aveau prieteni până la moarte.

De atunci până acum a venit de mai multe ori la noi, a luat parte cu ambele sale fiice la adunarea din Sibiu în 1882 a „Asociațiunii transilvane“, de unde câți-va prieteni îl însoțiră până la Căneni, i-am fost cicerone câteva zile și în Budapesta, — și în timpul acesta, în mijlocul atâtor decepții, izbit și el ca toți scriitorii noștri de indiferentismul general l-am văzut cum îmbătrânește, dar n'am observat niciodată să i se fi strâns focul sacru a râvnii de a lucra și speranța succesului în viitor.

Ca toți scriitorii bătrâni, a avut și el tăria credinței, care l-a ținut pururea departe de pesimismul bo'năvicios al epocii mai nouă. Era prea convins de triumful cauzei române; această convingere îi da puterea să înfrunte pedecile ce le întâmpina. Nu interesul material, ci un ideal îl îndemna să lucreze, idealul de ași vedea idealul înaintând.

El n'a fost unul din poeții noștri mai mari, dar înriurirea lui asupra epocii în care a lucrat s'a înălțat la un loc distins și i-a făcut numele neperitor în anele literaturii noastre.

Prin poeziile sale glumețe—satirice, din care unele sunt imitațiuni după Béranger, precum și prin fabulele originale a combătut cu succes slăbiciunile vieții publice sociale; prin cântecele lui naționale a deșteptat sentimentul patriotic cam lăncezit; prin traducerile sale istorice a contribuit la cunoșterea trecutului nostru; prin piesele ce a tradus a desvoltat gustul lucrărilor dramatice în limba română și prin revista ce-a publicat a dat un avânt nou literaturii noastre beletristice.

N'a învățat multe școli, s'a perfecționat însuși, și tot ce-a profitat din studiile sale l-a pus în serviciul literilor și al științei române.

Pentru toate acestea, drept resplată s'a bucurat de recunoș-

tința și stima generală, ceea ce s'a manifestat prin votul Academiei noastre, care l-a ales membru al ei, oferindu-i odată și un premiu pentru lucrările sale.

În anii din urmă suferea mult de astmă. Vedeam cu durere toți, cum corpul său athletic se gârbovește și spiritul-i vioi se posomorește. Nu mai putea lucra, cu toate acestea la ședințele Academiei se reprezenta regulat și de multe ori lua cuvântul, care abia se mai auzia.

Din o ședință mi-a trimis și mie suvenirea cea mai prețioasă ce am dela dânsul, o scrisoare prin care grăbi să mă înștiințeze că Academia m'a ales membru...¹

La ședința din urmă a sesiunii trecute n'a mai putut veni, fiind foarte slab. După încheiere m'am dus la dânsul și la stimatele-i familie să-mi iau rămas bun...

Momentul despărțirii a fost de duioșie cutreietoare. M'a îmbrățișat și m'a sărutat cu atâta căldură, ca ce-l ce-și ia rămas bun pe vecie. — N'am să-l mai văd, — zise cu inima tremurândă, privind încă odată din ușa spre el.

Nu m'am înșelat. A murit în săptămâna trecută... Dar poate se moară un poet? Vieța corpului se stinge, însă ființa lui spirituală, poetul trăește în etern".

Sion în cercul prietinelor și cunoștilor s'a împărtășit totdeauna de simpatie și prețuire deosebită, de care el s'a făcut vrednic prin alese calități sufletești.

Poetul Grigorie Alexandrescu încă în 8 August 1851 scria din București lui Ion Ghica aceste cuvinte măgulitoare pentru Sion: „...Dar a propo de poezii: a venit aici poetul Sion din Moldova (nu știu de-l cunoști), el mi-a arătat mai multe bucați naționale în felul lui Béranger. Mărturisesc că omul are mare talent, deși până acum îl judecam altfel...“²

Când numai putea, mergea cu drag să-și cerceteze prietini, cari îl primeau cu brațele deschise, și-l doreau să rămână cât mai mult timp, fiind foarte plăcut ca oaspe, cum se vede și din scri-

¹ Vulcan a fost ales membru al Academiei în ședința din 31 Martie 1891.

² Lovinescu, *Grigorie Alexandrescu*, București, 1928, p. 267.

Familia Sion : 1. Gh. Sion, 2. Eliza, 3. Florica, 4. Marica, 5. Demir.
6—7. socri Dna și Dl. Mărculescu.

sorile ce-am publicat¹ ale fraților Hurmuzachi² și Eufrosinei Petrino, dela care dăm aici două.

Din aceste vizite prietenești Sion se întorcea acasă cu multe informații și amintiri înviate cari-i renășteau sufletul. Insuși Alexandri scrie lui Nicu Hurmuzachi (din Mircești, 2 Ian. 1883), pe care-l cercetase ceva mai înainte Sion: „Amicul nostru Sion mi-a adus scrisoarea postală și totodată vești foarte interesante, despre persoanele din Bucovina, care'mi sunt scumpe și pe care nu le-am mai văzut de mult...”³

Sion a avut 2 fete și un băiat. A căutat să le dea cea mai aleasă educație și învățătură, atât în țară cât și în străinătate. Fiul său Demir a fost un tânăr cu totul excepțional, de o mare vigoare spirituală, care uimea pe cei cari am avut prilejul să-l cunoască mai de aproape. Invățatul om de știință Dr. C. Istrati ne spune: „...„Eu n'am cunoscut altul, carele așa de tânăr să aibă meritele lui Demir. Nu voi uita niciodată că atunci când l-am cunoscut pentru prima oră în 1876 (era de 15 ani), citea una din din scrierile cele mai înalte în domeniul filosofiei naturale.” Profesorul universitar I. Găvănescu scrie despre bunul său prieten Demir, că înainte de a pleca la Paris, în 1880, publicase în taină 1-2 studii și maxime într'un ziar; un studiu trata despre influența teatrului în societate. De o inteligență rară, îi plăcea cugetarea abstractă și problemele filosofice. Cetise cele 3 biblioteci franceze de filosofie și științe renumite: Bibliotheque de philosophie contemporaine,

¹ Vezi *Din relațiile și corespondența poetului Gh. Sion*, p. XXVIII—XLIII; 23—73, 185—198.

² Dăm partea ultimă ce-am aflat-o acuma din scrisoarea (tipărită în vol. meu citat p. 31 No. XXX din Cernauca, 22 Ian. 1858) lui C. Hurmuzaki către Sion:

„N'ai putea să-mi trimiți adresa lui? Despre chemarea logof. A Blaș și a Pruncului la Ministeriul din lăuntru, vei fi având știință. Mii de complimente și salutări tuturor amicilor, iar mai ales d. d. Mișa, Manolescu, Duilie, Magier, Golești, Bolintineanu, M. . . , Predescu.

Mulțumindu-ți încă odată pentru noua dovadă de amicitie, cu care ne-ai mângăiat, rămân cu cea mai sinceră frățească dragoste și stimă,
al D-tale frate și amic și serv.
Const. Hurmuzaki.

³ *Convorbiri literare*, 1906, p. 1103 no. XXI; despre această vizită a lui Sion în Bucovina vezi și cartea mea citită p. 253 no. CLII.

des sciences contemporaine, scientifique internationale. Imbrățișează la Paris ramura de inginer; întră în școala preparatoare a lui Duvignon din Paris; trece după un an examenul de admitere și întră în școala de poduri și șosele. Stă la Paris 4 ani de studii, de unde avem în acest volum 12 scrisori. În Iunie 1884 se întoarce acasă prin Berlin pe care-l vizitează, și unde vede pe prietinel său Găvănescu, căruia îi dă un articol prețios: "*Știința și economia politică*", pe care acesta îl publică în anul viitor cu o introducere despre Demir (Berlin, 1885, XVI+21), despre care zice: „Autorul acestui studiu filosofic, genialul fiu al bardului limbei românești este mort de un an“.

Demir abia întors în sânul familiei iubite, moare subit în 1884, de o afurisită apendicită, cum îmi comunică scumpa lui soră Dna Florica Voinescu, care a binevoit a ne pune la dispoziție spre publicare — prin vărul ei d. Iorgu Sion — numeroasele scrisori familiare din acest volum. Moartea fulgeratoare a lui Demir a fost o grea lovitură pentru părinți și surori, căci prin el țara a pierdut un om de știință de mare valoare și viitor. De ce mari simpatii și prețuiri s'a bucurat acest tânăr răpus în floarea tinereței se vede din scrisorile de condoleanță publicate aici, și din cele numeroase din care dăm numai autorii: Prof. Dr. Walan-Cernăuți, Eufr. Petrino-Cernăuți, A. Sion-Vaslui, Dr. Catulescu-Focșani, Catinca Boranescu-Focșani, Alexandru și Maria Vasiei-Târgu-Neamț, Catulescu-Paris, sora Catinca-Iași, vărul E. Sion-Bârlad, vărul I. I. Romanescu-Ploești, Maria Amfilohe-Iași, și dela „vechiul școlar, servitor și amic“ Titus Dunca din Ploești. Cuvinte duioase, pline de mângaiere pentru părinții îndurerăți cuprind aceste scrisori de sincere regrete.

Toată viața sa Sion a stat în primele rânduri ale luptătorilor cu condeii pentru înălțarea neamului. Iată în ce cuvinte frumoase exprimă această înaltă datorie, — pe care el a îndeplinit-o cu prisosință și entuziasm, — într'o scrisoare din tinereță către Mihail Kogălniceanu, mintea românească cea mai cuprinzătoare a epocii sale (Febr. 1855):

„... M'am bucurat din suflet văzând că ți-ai vărât pana în *România literară*“ (revista V. Alexandri) și ași dori s'o împingi mai cu stăruință. În timpul de față lumea prea puțin ascultă fru-

museji literare; și apoi, ce a ce ar trebui Românilor astă dată nu e numai dezvoltarea gustului cetirii: mai cu interes ar fi să se dea cetitorilor idei care să le zgârie inima, să le înalțe sufletul, să aducă o armonie în opinii pentru formarea simțimintelor naționale mai cu seamă. Am zis simțiminte naționale, și cu părere de rău trebuie să privim neînțelegerile ce sunt întru aceasta... Sunt sigur că Dta de mult le-ai făcut și știți cât e de nevoie să lucrăm pentru armonizarea ideilor și a partidelor, acum când ne apropiem de timpul reorganizării noastre..."¹

În acest senz a muncit Sion pentru armonizarea sufletelor, Unirea principatelor și formarea simțimintelor naționale adevărate.

S'a stâns încet și lin ca o lumânare, care a răspândit în jurul său numai lumină, căldură, dar și bucurie, bună învățătură și bunătate. Oricine a cunoscut acest suflet extrem de indatoritor a regretat moartea lui din 1 Oct. 1892.

Îmmormântarea s'a făcut cu participarea unui număr și select public în cimitirul Șerban Vodă (Bellu) în ²/₁₄ Oct. La serviciul funebru din biserica Sf Gheorghe, oficiat de arhiereul Orleanu, meritele răposatului au fost omagiate din partea Academiei Române de vicepreședintele Iacob Negruzzi și iar la mormânt de Nicolae Ionescu. Regretăm, că n'avem la dispoziție aceste cuvântări funebre ale celor doi academicieni pentru a reproduce din ele unele pasagii. Le-am căutat în Analele Academiei Române și în unele ziare ale vremii, dar nu le-am găsit. Poate se fi apărut în vre-un ziar de atunci, dar unde scriu aceste rânduri nu pot să le am la dispoziție și astfel nu suntem în situație de a cunoaște cele spuse de Negruzzi și Ionescu.

Sion a fost vre-o 10 ani membru în comitetul Teatrului Național din București, care a fost reprezentat la îmmormântare prin unul dintre cei mai strălucți artiști: Constantin Nottara. Aceasta a găsit frumoase cuvinte de prețuire a răposatului pentru meritele câștigate la prosperarea teatrului național în viața neamului. Între altele Nottara zice:² „...A trecut harnic și curajos prin asta

¹ Aici No. XXXII.

² Publicat în ziarul *Românul*, București, Marți 6/18 Oct. 1892 p. 956; și *Tribuna*, Sibiu, 11/23 Oct. 1892 (No. 228).

bătălie a vieții care fuse o adevărată izbândă pentru meritosul academician Sion, trecut în odihna de veci cu fruntea încinsă de biruință.

El fuse un timp îndelungat și membru în comitetul teatral¹ atunci când „Societatea dramatică“ se înființase în Teatrul Național și când asta instituție avea nevoie de toți bărbații luminați ca să contribuie spre propășirea ei, și spre sprijinirea literaturii dramatice naționale, el pusă multă stăruință ca să se formeze repertoriul primei noastre scene, din acele piese scrise de autorii români; și în acest scop se puse pe muncă și în foarte scurt timp scrise și se reprezintă în teatrul național, cu mare succes, două piese în versuri „La Plevna“ dramă într'un act și „Candidat și deputat“ comedie de moravuri politice tot într'un act, publicate apoi o broșură cu titlul de „Dramatice“, cu care apoi câștigă premiul academic, fiindcă fuse cea mai bună lucrare literară la concursul deschis în acest scop de înalta instituție.

Afară de asta traduse din teatrul clasic francez parte din piesele renumiților autori: Racine, Molière, Banville, cum de exemplu: Fedra, Athalia, Mizantropol, Socrate și femeia lui, Sărutarea și altele lucrări foarte meritorii din punctul de vedere al artei poetice, căci slujiră drept stimulent și model acelora cari mai târziu se încumetară în astă lucrare atât de priincioasă pentru a forma un gust mai rafinat celui public lăsat cu desăvârșire în calea falșă a reprezentațiilor.

Academicianul Sion prin toate scrierile lui literare a dovedit că e generatorul tot ce e bun, frumos și adevărat, pentru că a fost poet și că aste sentimente au trăit în dânsul și au răspândit în viitor însușirile la fel în inimi de poet, mărind astfel iluzia și hărnicia talentelor ce se vor ivi.

Mortea acestui meritos bărbat ne învăluie cu tristețe și face ca jalea să încolțească în piepturile noastre, însă din adâncul inimii se ridică un glas de consolare care ne strigă, că trebuie să ne împăcăm cu asta hotărîre a destinului care ne dă refugiul cel mai sfânt, tocmai ca o întoarcere în patria pierdută și o liniște vecinică în acest locaș dăător de vieți noi. Dar Sion a trecut acolo

¹ Directorul general Ion Ghica, prin adresa No. 73. din 3/15 Maiu 1877, îi comunică lui Sion, că Domnitorul l-a numit membru în comitetul teatrelor.

fără șovăire, căci aici pe pământ și-a îndeplinit datoria ca om și ca poet: a combătut viciul, a micșorat răul, a îndreptat greșelile, și s'a pregătit de moarte mai din vreme printr'o viață petrecută în cinste, căci atunci când se apropie clipa solemnă de om, când voalul să ridică, când iluzia piere, nu rămâne decât împlinirea faptelor frumoase resplătite printr'o vecinică amintire despre bărbatul ce a lucrat cu ardoare pentru propășirea intelectuală a generației viitoare“.

Avem și cuvântul de comemorare al Academiei Române; — pe care a servit-o peste 20 de ani, — spus în raportul secretarului general D. A. Sturdza în ședința sesiunii generale din 23 Febr. 1893 :¹

„Gheorghe Sion, dela 1868, când a fost ales membru al Academiei, și până la cele din urmă zile ale vieții, a luat parte cu cel mai statornic interes la viața acestei instituțiuni. În anii 1876 — 1878 el a condus lucrările cancelariei ca secretar general.

Sion a făcut parte din generațiunea eroică și fericită, care a dus cu succes strălucit lupta pentru înălțarea națiunii atât în situațiunea politică cât și în cultură. El a făcut parte din pleiada scriitorilor, în fruntea cărora strălucea Alexandri, și cari timp de o jumătate de secol s'au inspirat din aspirațiunile națiunii, au cântat gloriile neamului nostru, și au luminat și întărit sufletele, au înălțat inimile prin scrierile lor.

La 1 Octobree Sion și-a încheiat viața, din care cea mai însemnată parte a fost dată activității literare. Poesii patriotice, fable, compuneri dramatice, traduceri în versuri din scriitori clasici ai poesiei dramatice franceze, traducerea din limba greacă a scrierilor istorice despre Români, și alte multe scrieri mai mari și mai mici originale sau traduceri, au fost rodul neadormitei sală activități literare“.

În Transilvania, unde Sion era considerat ca unul dintre cei mai neobosiți promotori ai conștiinței și unității românești, moartea lui a produs o un larg resunet și regrete generale.

Am văzut ce-a scris Vulcan în revista *Familia*, iată acum și

¹ *Analele Academiei Române*, debateri, seria II. tom. XV., București, 1893, p. 65.

ce spune ziarul *Tribuna* din Sibiu, organul politic cel mai de seamă al Românilor ardeleni :

„Moartea poetului G. Sion, cel care cu atâtă căldură a îndemnat epoca de rezeșteptare națională :

Vorbiți, scrieți românește

Pentru Dumnezeu.

a cuprins de jale pe toți iluștrii literaturii române. Foile din București aduc toate necroloage și dau expresiuni regretului lor adânc asupra morții ilustrului academician, care mai bine de jumătate de veac a căutat să îmbogățească mereu literatura română.

Referitor la decedatul poet, cu iscălitura dlui I. C. Fundescu, cetim următoarele în „Românul“:

„Pe când Rușii se pregăteau de plecare din România în urma debarcării armatelor aliate în Crimeia și în urma pregătirilor austriacilor de a ocupa Principatele G. Sion publică în „Gazeta Transilvaniei“ dela Brașov următoarea poezie : „Urare de 4 Septembrie 1854“.

Profețiile sale s'au împlinit toate. El a putut să moară satisfăcut. Numai una a rămas neîndeplinită, dară dacă G. Sion nu a asistat la înapoierea Basarabiei răpitate, generațiunile viitoare o vor vedea și neuitarea lui G. Sion va fi mai viuă în memoria lor.

Această poezie am găsit-o în colecțiunea manuscrisurilor mele adunate dela mai mulți scriitori, unele tipărite în străinătate, altele purtate numai din mână în mână.

Acum că poetul a încetat din viață, nu găsim alt necrolog mai meritat decât reproducând aceasta poezie, care după cum am spus a fost o profeție pentru națiunea română“.¹

Iar vechea „Gazeta Transilvaniei“, 1892 no. 219 (din 4/16 Oct.), la care a colaborat ani de-a rândul, dă „vestea tristă de peste Carpați, că poetul George Sion, cântărețul în „Limba dulce și frumoasă“ română, a încetat din viață Joi la 4 oră dimineața. Apoi adaugă : „El a scris poezii lirice, fabule și a tradus mai multe opere însemnate de ale scriitorilor francezi. Pentru meritele sale literare

¹ Din ziarul *Tribuna*, IX, Sibiu, 1892 No. 223 (din 6/18 Oct). Aici n'am mai reprodus poezia citată de 9 strofe.

el a fost ales membru al Academiei Române din București. Ca mai toți luptătorii pentru independența și libertatea neamului lor, așa și Sion a fost exilat petrecând prin Ardeal și Bucovina, de unde s'a reîntors în țară pe la 1850 chemat de Grigore Ghica, care i-a încredințat postul de arhivar al Statului. Sion ne-a lăsat moștenire sfatul de aur ce-l cuprinde admonierea sa bândă: „Vorbiți, scrieți românește — pentru Dumnezeu“.

Lăsăm să urmeze acum unele aprecieri din revistele principale din Capitală, la care colaborase și poetul Gheorghe Sion.

Convorbiri literare (vol XXVI. [1892] No. 8 [1 Decembrie], p. 681—83), prin condeii criticului vremii Nicolae Petrașcu, se exprimă astfel despre activitatea literară-culturală a răposatului Sion:

„... Mai toată literatura aceasta (românească contemporană) va avea însă o importanță istorică deoarece ea e o fasă a istoriei noastre literare, pe care o va rășcoli în umbra ce se îngroașă în juru-i, firile curioase și erudite. Cât despre publicul mare, iubitor de artă și de spirit, o va ignora în totdeauna, cu una ce, în edificiul literaturii noastre naționale, nu alcătuește decât o cărămidă de temelie, a cărei existență nu se individualizează cum s'ar individualiza o statuă a unui edificiu prin formele ei eterne și ademenitoare.

În numărul acestor poeți intră și Gh. Sion cu fabulele și cântecile sale de lume, cu încercările sale dramatice și proza sa. Ca mai toți bărbații distinși ai acelei generații ingenue a făcut și el literatură, nu atât atras de acea putere despotică ce se chiamă înclinare, vocație sau talent și trăește neînvins pe unele suflete și le face de muncesc zi și noapte înăuntrul unei idei, ori în jurul unei fraze, fermecați numai de o vedenie ce n'o văd încă, dar pe care o simt, cum simt unii oameni, fără să-l vază pe Dzeu. La dânsul, cultul frumosului se confundă cu cultul libertății și a tuturor ideilor mai moderne. Era un fel de curtenie de minte, un fel de virginitate de sentimente, de vanitate legitimă, pornită din credința neștrămutată în națiunea română, care îl purtau spre poezie ca spre o înălțime supremă, spre un munte Sinai, unde toate ideile s'ar fi scaldat oarecum în lumina divină a idealului, că în această alegere spre regiuni înalte, Gheorghe Sion, ca cei mai mulți con-

timporani ai lui, nu putea să se ridice, și se reîntoarcea după poalele muntelui cu mănunchiuri de proză în mâini, crezându-se că descinde de pe câmpurile Olimpului, e astăzi evident. Părerea lor însă, a bătrânilor, nu era tot așa. Căci ei, fiind primii în literatura română, credeau că e poezie tot ce le apărea ca atare prin cele câteva condiții exterioare materiale ale versificării.

Această nevinovație, acest depărtat zâmbet al musei, care avea aerul de a le anunța o vizită și îi înșela, trecând mai departe, l-a dus și pe Sion la munca unui gros volum de rime, alcătuit din o sută și ura de fabule, din care cele mai multe sunt slabe. Unele din ele sunt traduse din La Fontaine, dar traduse așa că nu le mai rămâne nici urmă din puterea fabulistului francez. Sion a tradus asemenea din franțuzeste piese...

Din cântecele sale de lume, scrise cu aceleși însușiri poetice, unul devenise, mai acum câteva zile popular, *Mult e dulce...*, care ca și restul e tot un fel de proză rîmată, întresemănată de familiarități.

Asupra tuturor acestor încercări, condamnate mai târziu de însuși Sion, „Convorbirile literare“ și-au arătat părerea lor la timp.

În proza scrisă mai mult în „*Revista Carpaților*“, a cărei fondator și director a fost Sion, stilul e simplu, familiar, și printre o sumă de lucruri naive și banale, se întâlnesc adevărați și idei critice juste, care mai târziu, exprimate cu mai multă autoritate, au afirmat direcțiunea nouă literară.

Gheorghe Sion a scris încă o *Istorie a Românilor*, după Tunusli și sub titlul *Suvenire contimporane*, a scris asupra evenimentelor dela 1848. Aceasta lucrare asemenea fără mult interes literar, va servi însă la istoria epocii lăsând în graiul ei simplu brazde luminoase și pline de interes. Excilul unora, închisoarea prin mănăstiri a altora, jertfe de averi, ardoarea tinerilor români, întoarcerea unora dela Paris, plecarea altora din țară spre Transilvania, toată această febră de devotament de naționalism și de libertate se oglindește dealungul *Suvenirilor* cu o putere de viață trăită.

Poezia lui Gh. Sion ca o mai tuturor contimporanilor lui, o va spulbera vântul timpului, dacă nu a spulberat-o deja. Cu toate acestea ea îmi face efectul unui arbor secular, uscat de frunze, care stă încă drept, fiindcă rădăcinile lui sunt adânci și

trăesc într'un pământ bun și hrănitor, în pământul iubirii de țară. Când mă gândesc câte au săvârșit acești veterani, mânați de acest sentiment și cu felul acesta de poezie, văd că din mai toate epocile istoriei noastre până astăzi, tot epoca lor e cea mai plină de fapte. E un întreg amfiteatru de speranțe realizate, de idei nouă aplicate, de proclamarea drepturilor libertății drepturile omului, drepturile statului român, a neatârării și sărbătoririi lui în regat. Era un adevărat suflu general pasionat, care trecea pe deasupra țării, un fel de beție sublimă, care circula în sângele ei. De aceea poate și critica literară privește spre dânsii cu o respectuoasă indulgență“.

În „*Revista nouă*“ (1893 (VI) Nr. 1, Aprilie 15; cu chipul lui Gh. Sion) a lui Hașdeu semnează un lung articol G. I. Ionescu-Gion despre Sion, din care extragem pasagiile de mai jos :

„...În *Suvenire contemporane* el povestește în proză curgătoare și de adeseori foarte frumoasă o mulțime de episoade ale acestei părți a vieții sale de tânăr, — toate interesante pentru zugrăvirea unei stări sociale nemăsurat de curioasă, — de vreme ce dintr'însa se băteau de zori în capete vreo trei sau patru feluri de civilizațiuni : grecească, nemțească, rusească și franțuzească.

Fiind funcționar Sion, avea timp cu carul să citească și să complete, atât cât putea singur lipsele enorme ale unei instrucțiuni, altădată făcută pe sponciu.

Și, nici vorbă ! cum era pe atunci, cu cât citea cu atât se simțea poet. A mărturisit-o el singur mai târziu în *Revista Carpaților* cu o sinceritate care-l onora și pe care a avut-o toată viața : credem că numărul silabelor și rima, dela sfârșitul versului va să zică poezia. Vers și poezie era tot una pentru dânsul, cum este și până astăzi pentru mult.

Citind mult și foarte mult și, deci, simțându-se poet, Sion scrie pentru prima dată în *Foia pentru minte, inimă și literatură* din Brașov o poezie *Viitorul*, în care dă cu ceva piper *benin*, *benin* pe la nasul consulului rusesc. Efectul zic pentru dânsul tot atât de simțitor ca și simțământul ce-l animase, scriind versurile *Viitorului*. Perdu funcțiunea și se făcu... firește, pe acele timpuri se făcu arendaș. Era cam pe la 1847.

„Pustiul de 48“, cum zicea un biet unchiu al meu, ridică pe Sion dela coarnele plugului și... tot firește, l'aruncă în slăvile politice. Dar Mihai Sturza găsi cu cale să-l invite și pe el, ca

pe atăția alții să mai ia aer și printr'alte țări afară de Moldova, pe cuvânt poate că asemenea opurtune călătorii răcoresc și instruesc.

Sion pleacă în Bucovina și prin Ardeal și trăi pe acolo între anii 1849 și 1856(?). Atât în *Suvenirile contimporane*, cât și în amintirile publicate în anii trecuți în *Revista Literară*, — și ele foarte interesante și scrise într'un stil ușor și natural, — Sion vorbește de primirea frățească ce întâmpina pretutindeni la frații noștri din Bucovina și Transilvania.

Se întoarse la Iași în timpul lui Gr. Ghica, și ocupă funcția de archivar a statului. Trecu apoi în Muntenia unde continuă a ocupa diferite funcțiuni și a scrie într'una. Traduse din grecește și din franțuzește, compuse opere dramatice, făcu versuri, scrise pe la ziare, redactă reviste literare, fu fabulist, vorbi ca conferențiar, pontifică în calitate de critic și în fine se alese membru al Societății Academice Române și, deci, mai târziu rămase membru al Academiei Române.

Afabil, pretinos, fără pic de dușmănie într'însul, Sion, când l-am cunoscut noi, era un bătrân fătos și frumos, cu un păr alb ca colilia. Semăna foarte mult cu Victor Hugo la chip și în deosebi la frunte. Ori de câte ori îi spuneam lucru acesta amabilul bătrân nu uita a ne povesti că, la Geneva unde intrase să cumpere un volum asupra Elveției, îi servise cu o grabă, cu un respect și cu niște complimente cu coadă, carel mirase adânc.

După ce plăti, ne spunea Sion, nu mă putui opri și-l întrebai de pricina atâtor mari politețe. Pentru un geniu ca Domnia Ta, Domnule Victor Hugo, zise librarul, aceste politețe nu vor fi niciodată destul de mari. Ii spusei cine sunt, dar citeam în ochi lui că nu credea vorbele mele. Am plecat lăsându-l cu această credință, care, lui îi făcea plăcere și pe mine mă măgulea.

Vesel, de o fire totdeauna lină și senină, Sion a suferit o mare durere în viața sa și aceasta a fost moartea fiului său Demir, un tânăr pe care l-am cunoscut la Paris și care era de o inteligență și simpatie rară. Vorbeam adesea cu bătrânul academic despre Demir și lacrimi mari picurau din ochi lui obosiți. Era frumos și înduioșător bătrânul în durerea-i de tată.

În urmă, schimba vorba și începeau mărturisirile.

Nu ca alții, ci din contră, Sion își recunoștea toate slăbiciunile.

Sunt multe lucruri, zicea el, pe care le-am cunoscut și înțeles târziu de tot, dar despre cari m'am încumetat a scrie și înainte. Se citești dedicația „*Influenței morale*”¹ și să vezi acolo cum închinam lui Alecsandri fiului iubit al muzelor „Aristofanelului României”. De ce Aristofanelului? mă întreb și acum. Las, că numai Aristofan nu era și Alecsandri, dar mai scriam și Aristofante! . . . . Ce crezi că eu n'am recunoscut îndată greșelile ce Hașdeu mi-a arătat în *Istoria critică* și într'alte studii ce le-am făcut, în traducерile frăților Tunusli și Dionisie Fotino? Și eu zimbesc acum cetind multe din cele 101 tunuri . . . adecă *Fabule*.

Las, Domnule Sion, întrerupeam noi, cei viitori vor ține seama de toate. Vor da de o parte versurile după ce le vor fi studiat cu atențiune ca documente ale timpului: vor constata că proza rimată: „*Mult e dulce și frumoasă—Limba ce vorbim*” a venit la timp și a avut rara fericire de a deveni populară, iar din proza Dtale vor alege nu puține bucăți pe cari, împreună cu multe dintr'ale Dlui Ion Ghica, le vor recomanda ca model de stil familiar, simplu, temperat și totdeauna curat românesc: fii sigur că va fi apretuită limba Dtale fireas ă, vorbită de toată lumea fără frase pe picioroange, fără împoncișături latinești, fără pițigăeli franțuzești.

Cred și aztăzi acelaș lucru despre operile și talentul lui Gheorghe Sion, mort în București, la Octombrie 1892.”

Aceste puține contribuții sunt de adaogat la cele spuse despre activitatea și opera literară a lui Sion în studiul meu din introducerea la volumul „*Din relațiile și corespondența poetului Gheorghe Sion*”, p. VII—CIV.²

1). *Comedie într'un act și'n versuri*, București, 1869.

² în revista *Literatorul* (București, 1892 Noemvrie 15), în al lui Alex. Macedonschi încă a apărut un scurt articol despre Sion, cu prilejul morții sale, pe care nu l-am putut vedea.

A) Scrisorile lui C. E. Crupenski.

I.

Iași, 18 Iunie (1884)
40 Str. Lăpușeanu.

Dragă prietene,

Sunt vreo zece zile când vreau să-ți răspund și deosebite ocupațiuni m'au tot împiedecat dela aceasta. Sper și eu că în acele cinci luni cât vei sta în țară ne vom întâlni sau că vei veni prin Iași cu ocazia viitoare expoziții cooperative, dacă va avea loc, cea de ce mă îndoiesc căci nici o lucrare nu s'a început, sau că voi veni eu prin București, ceea ce s'ar putea întâmpla pe la Septembrie. Imi pare bine că ai trecut examenul așa ca să treci în anul următor. Cred că la anul România va poseda un inginer mai mult. Ce mai fac prietenii, pe care aș vrea să-i văd. Crezi că Ionescu o să vină în țară și că Florescu cu numele vaieși licențiat. Dacă-i scri spune-i să mă înștiințeze și pe mine. De asemenea spune ce ști de Bibi?... L-au părăsit cu totul?

Nici în Iași nimic nou. La București văd că studenții s'au apucat de istorii. Spune-mi dacă cât se spun prin gazete sunt adevărate, sau în mare parte produsul fertilei imaginațiuni a Jurnalistilor.

Cred că urmezi, a fi sănătos și voios, eu ca să te cinstesc fac tot așa, așteptând vacanțele ca să plec cu frații mei.

Iți strâng prietenește mâinile
C. E. Crupenski.

II.

Domnul meu,

Venind în Iași după o scurtă absență, găsiu tristul răspuns la scrisoarea ce scrisesem iubitului Dvoastră fiu și scumpului meu amic, câteva zile mai înainte ca neîndurata moarte să-l fi luat

dintre noi. Demir, sunt mândru a spune, mă număra printre amicii lui cei mai buni și eu aveam pentru el acea mare iubire care o aveau toți acei ce-l cunoșteau așa cum îl cunoșteam eu. După durerea ce-am simțit eu la neașteptata și cruda întâmplare îmi închipuesc ușor cât de mare trebuie să fie durerea familiei: a Doamnei Sion, de care nu-mi vorbea decât cu semnele cele mai adânci de iubire, devotament și recunștință, de surorilor sale, pentru care iubirea lui era fără margini și în fine a Dvoastră, de care neconținut îmi vorbea cu iubire și mândrie, căci Dvoastră vă datora de a fi ceea ce era, adevărat caracterul cel mai nobil, mai onest și mai generos, ce am văzut până acuma. Mult pierdem cu pierderea lui, Dvoastră un fiu iubit, mândru și mângăierea anilor înaintați, țara un bărbat, de care ar fi fost mândru și eu pe cel mai bun prieten.

Nu vin dar să vă aduc aici cuvinte inutile de mângăiere, ci ca prieten a lui Demir, să iau și eu parte la marea nenorocire ce ne-a lovit, și care pentru mine e aproape un doliu de familie, căci de când ne cunoșteam, se stabilise între noi relațiuni ca de frați, atât de mult ne iubiam între noi.

Deși necunoscut de Dvoastră, veți ierta, în numele sentimentului, care mi-o dictează această scrisoare și veți binevoi după ruga mea să prezentați respectuoasele mele omagii Dnei și Dșoarelor Sion, iar Dvoastră să primiți respectuoasele mele salutări.

40 Str. Lăpușeanu

C. Em. Crupenski.

25 Iunie 1884.

B) Scrisoarea lui Dim. Bolintineanu.

III.

Constantinopol, 6 Iunie 1856.

*Iubite Sioane,*¹

Am primit scrisoarea ta cu bucurie Am văzut cele ce-mi scrii, și m'am bucurat. Am văzut încă gazeta „Steaua Dunării“, și am înțeles că presa este liberă la voi, din scrierile voastre. Cu toate

¹ Originalul în *Biblioteca Academiei Române*, mss. 135 f. 21; publicat și de Cartoian N. în revista *Neamul Românesc literar*, I. Văleni de Munte, 1909 p. 469—71.

astea nu-mi place cum debutați, căci ați umplut gazeta cu benchete și toaste, cu idei de cărdășie. Era un timp când Românii cântau pe învingători, o victorie mare asupra inamicilor, un general care-și expunea vieața pentru patrie cu armele în mână și cădea sub greutatea rânilor. Câtă deosebire astăzi, și ce cădere! Noi cântăm, nu pe învingători și căpitani, nu victoriile, ci pe cei cari, fiind militari nu s'au bătut! Astfel este istoria voastră cu acel Filipescu,¹ care poate să fie brav și loial, dar nu a dat ocazie de a-l cânta și a-l festa (sic). Lasă aceasta mulțumire să i-o facă Turcii, iar nu Românii. Un militar se bate, nu face politică, și când face politică nu este militar. Sioane, Sioane, până când să fim noi copii, frate iubite! Astfel am făcut noi toți și eu cel dintâiu, lăsându-ni să ni fure inimile și se facem popularitate celor ce nu o merită. Cântă, frate; dar cântă pe Românul care se bate! Dacă Francezii ar fi făcut ca noi, nu s'ar fi luat Sevastopolul, căci ar fi raționat și ar fi găsit că nu-i interesează acest războiu. Sfârșesc însă zicându-ți că, dacă Ștefan cel Mare ar fi putut să iasă din mormânt să vadă banchetul vostru, v'ar fi tras de barbă, și pe tine și pe Negri, căruia să-i citești aceste rânduri. Nu zic mai mult, fiindcă inimile voastre au făcut-o din curățenie și patriotism.

Lui Ralet i-am scris: mi-a zis că ți-a cerut voiajul, să-l cetească. A propos: ce-ai făcut cu el? Să nu-l trimiți la București, căci acolo nu-l va lăsa să tipărească.

Turcii sunt tare contra Unirii, dar și speriați că (Românii) vor s'o ceară. Cereți Unirea, dar nu o definiți cum: cu prinț strein sau pământean, de va fi strein, din ce familie? Gazetele nemțești zic că Austria primește cu condiția să dea un prinț din familia austriacă, care are să vie acolo cu zece generali, 100 de ofițer și amployați, și iată-ne nemțiți! Așa dar cerând Unirea, cereți totdeodată și felul ei, ca să nu vă prindă la mână și să fie mai rău sfârșitul decât începutul.

Ai dat lui Vogorides scrisoarea mea? Ce răspuns a dat? Scrie-mi.

---

¹ Este vorba de serbătorirea avansării nemeritate a maiorului Filipescu, căruia îi dedică o odă și Sion, pe lângă cuvântările altor fruntași. Vezi *Steaua Dunării* din 26 și 29 Maiu 1853, și Sturdza: *Acte și documente private la istoria renașterii României*, III, București 1897. p. 497.

Dar tomul de călătorie¹ vă place? Voiu tipări și al doilea tom, pe Nil în sus până la cataracte și Teba, unde sunt cele mai interesante lucruri de văzut și de admirat, și încotro am de gând să plec.²

Ți-am scris să-mi găsești o fată bogată să mă însor, și să mi-o trimiți aici, și tu nici nu te gândești. Află că sunt de treizeci unul de ani și trei luni și jumătate³; chipul nici frumos, nici urât, nalt, cu ochii negri, cu un dinte rupt, cu barba neagră încă, un păr cam lung, dar cam rar, prost, palavatic, sărac ca un beduin, etc. Poți să o dai în „steaua Dunării“ dacă se va găsi o fată nebună cu bani, — fie cât de urâtă, nu face nimica, — numai să aibă spirit și..., două calități foarte rar a se găsi împreună cu bogăție la o femeie.

Lui Alecsandri nu-i scriseseu, căci l-am crezut plecat la Paris. Pe Negri îl sărut dulce. Ar fi bine ca Vogoridi, dacă o să dea dimisia, să-l recomande la Poartă caimačan pe el. Este bine văzut de toate lumea, mici și mari; dar Balș are galbeni; și ar fi o mare norocire să fie Negri caimačan, el care este omul Moldovei, dar al tuturor Românilor și, ceia ce este mai mult, al tuturor inimilor.

Aici se zice că un Moldovean care se află aici ar fi promis în numele Sturzei și a lui T. B'aș lui... să-i dea o fată din Moldova cu zestre de 80.000 de galbeni, dacă va mijloci să se facă caimačan (Balș), și umblă pe moarte muma-sa la Turci cu toate Armencele cele bătrâne spre acest pezevenclîc. Ce fată este aceia? Fericire de ea! Spune-i să se bucure, dar nu spune nimănui că acestea vin de la mine.

Al tău frate,
Bolintineanu

De ce ai lăsat să treacă o poștă fără să-mi scrii.

Scrie lui Alecsandri că am dat scrisoarea și muzica lui M-Ile Moler care a plăns de bucurie.

Adresa: „Iași, Moldova, Domnului Sion, șef de Arhive al Moldovei“.

¹ Apărut la Iași în 1856 sub titlul „Călătorii în Palestina și Egipt“ cu o prefață de G. Sion.

² Vol II, n'a mai apărut.

³ Deci Bolintineanu, după afirmația sa, s'ar fi născut în Febr. 1825.

C) Poezia lui D. Gusti.

IV.

Iași, 20 Iunie 1884.

Lui G. Sion.

La moartea fiului său Demir.

Pe mirele științei din casa părintească
 Impodobit de lauri cu dor l-ai fost condus
 La templu. O! la groapă... menită să înfrățească
 Vieața și cu moartea, la veșnicie sus.

Poete pe a ta liră naframa de durere
 Se 'ntinse, și, e mută. Dar plânsul tău mereu
 Se schimbă'n rugă sfântă ce sboară cu putere
 De la mormânt și tată, la bunul Dumnezeu.

Acolo e știința în veșnică mărire,
 Acolo și iubirea în dalbele ei zori ;
 Familia acolo o duce 'n fericire.
 Poete la mormântul de fiu, mai pune flori.

D. Gusti.

D) Scrisoare lui Dr. Const. Istrati.

V.

Paris, Bd. St. Michel 147.
 5 Iulie 1884.

Stimate și iubite Dle Sion,

Dacă Demir ar fi fost fratele meu, nu aș fi suferit mai mult aflând nenorocirea ce v'a lovit.

E adevărat dureros lucru a vedea cum pierdem pentru totdeauna, mulț din puținii tineri de adevărată valoare. Singura consolare ce puteși avea e că, în cât mă prevește pe mine cel puțin, pierderea lui Demir, e tot atât de plânsă de toți acei ce-și iubesc țara, și cari speră în un viitor științific și distins. Eu n'am cunoscut altul, carele așa de tânăr să aibă meritele lui Demir. Nu voiu uita niciodată că atunci când l-am cunoscut pentru prima oră în 1876, citea una din scrierile cele mai înalte în domeniul Filosofiei

naturale. De atunci, cu toată diferența de vârstă, l-am considerat ca amicul meu, și sunt sigur că era între cei întâiu.

Este așa de puțin timp de când l-am văzut râzind și vesel!

Dacă lacrimile amicilor săi pot să ușureze cât de puțin marea Dvoastră durere, veți înțelege motivul acestei epistole.

Primește iubite Dle Sion pentru întreaga familie din partea Aglaiei și a mea, cele mai afectuoase și sincere salutări.

Dr. Istrati.

E) Scrisoarea lui V. Mandinescu.

VI.

Roman, 9 April 1892.

Cucone Iorgule!

Știi că Prea sfințitul Melchisedec a stat bolnav toată iarna în casă. În primăvară ne bucuram că văzusem o mișcare spre bine. Am ieșit de două ori afară de oraș cu cupeaua și de două ori pe jos la proprietatea Preasfinței Sale și în grădina episcopiei. În noaptea de Joi spre Vinerea mare s'a manifestat o schimbare spre rău o vărsătură și o diaree *neagră*. Vineri o fost rău dispus. Sâmbătă mai rău, continuând acea diaree *neagră*. Sâmbătă noaptea spre Duminică (parcă) a fost neliniștit toată noaptea, iar în zori de zi a pierdut și graiul și cunoștința. Toți disperam de viața sa. Doctorii spunea că curând va începe agonia. Luni pe la amiazi a revenit și graiul și cunoștința, dar tot puțin câte puțin. A doua zi a fost mai bineșor și acuma se pare că merge tot spre bine. Am avut consiliu în cinci medici. Au constatat boală de ficat, care acum prea puțin funcționează. Au zis să considere pericolul ca trecut, dar nu pot fi siguri, de a nu mai reveni.

Stam zi și noapte pe lângă Preasfinția Sa că doar am putea să-l readucem în starea de sănătate.

Este însă prea de tot slab.

După cum am văzut speranța trebuie s'o avem mai mult la mila lui Dumnezeu, decât la doctori, în cazul Preafinției Sale.¹

Vă urez sănătate și rămân al Dvoastre servitoriu

V. Mandinescu.

¹ Episcopul Melchisedec a murit în 16 Maiu 1892.

F) Scrisoarea lui Mărculescu.

VII

București, 9 Martie 1858.

Iubite frate!

Ziua în care am primit scrisoare Dtale a fost pentru mine, o zi de cea mai mare bucurie, zici că te adresezi cătră un frate necunoscut, pentru mine nu este tot așa, D. Sion este cunoscut de România întreagă, sunt foarte sigur că Dta ești omul care va face pe iubita mea soră fericită și că eu te iubesc tot așa de mult ca și dânsa; nă gândesc la Dta și nu sunt îndestul mulțumit, am mare nerăbdare și aş vrea să văz și să îmbrățișez pe viitorul meu frate cât mai curând; poți să-ți închipuești cât îmi pare de rău că de nuntă n'o să pot fi în București, eu poate să mă întorc cel mult la sfârșitul lui Aprilie poate și de Sf. George, sunt sigur că, dacă o fi să faceți călătoria ce mi-ai scris o să mă înștiințezi și pe mine ca să știu de trebue să vă aștept aici sau să vă întâlnesc în altă parte, ori în București.

Să nu uitați te rog că cauza întâzierii de a vă răspunde a fost domnul Maiorescu, a trebuit să aștept să-mi dea și Dlui scrisoarea către Dta.

Primește iubite frate frățeștile mele îmbrățișări.

Mărculescu.

G) Scrisoarea lui Atanasie Marinescu.

VIII.

Budapesta, 20/8 Iulie 1884.

Prea Onorate Domnule Sion!

Cetind azi în Familia știrea tristă despre moartea prea iubitului fiu al Dtale, m'a cuprins supărarea pentru pierderea mare și lovirea grozavă a sorții ce o suferi dimpreună cu prestimata familie.

Vin și eu ca să-mi exprim adevărata mea condurere, și rog pe Dumnezeu, că să vă deie mângăiere și vindecarea inimilor jălitoare.

Pe lângă exprimarea deosebitei stime rămân

Al Dtale sincer stimator

Dr. At. Marinescu.

H) Scrisorile Eufrosinei Petrino.

IX.

Cernăuți, 14/26 1884.

*Prea onorate Domn !**Și scumpule amice !*

Cu inima sdrobotă, nimicită prin cruda lovitură a soartei, — neconsolabilă după pierderea unei fiice,¹ iubite care a lăsat profund doliu în toată familia noastră, — nu am altă mângăieri decât compătimirea scumpelor și bunelor amice, care prin binevoitoarele cuvinte, reînvie inima moartă de durere și de tristeță ! precum este a mea și a lui bietul Petrachi. Nu am nici cuvinte, nici putere ca să Vă spun ce am petrecut, ce am văzut și ce am auzit, — ci numai Vă rog ca să binevoiți a primi profunda mea recunoștință, precum și din partea lui Petrachi și a întregii noastre familii, — pentru condoleanța amicală și mângăietoarele cuvinte, care ne-au liniștit sufletul, văzând că nu ne uitați, că sunteți bine și compătimiți în durerea noastră cea mare care ne sfășie cu cruzime, în atâta că, precum Petrachi, atât și eu am fost bolnavi și eu de mai bine de trei luni, nu am ieșit din casă ! De abea pot scrie, — pentru ca să vă mulțumesc de consolațiunea ce dați și de convingerea că sunteți sănătoși și tot așa de buni pentru întristații amici, — care Vă doresc și roagă pe bunul Dumnezeu, ca să vă conserveze mulți ani fericiți împreună cu toată scumpu familie și cu stema României și să Vă apere de tot răul !

Cu cât ne-a adus bucurie, scumpa vă scrisoare, cu atâta era mare și regretul nostru, — că nu ați întins visitațiunea mormintelor și pe la noi, care am fi fost fericiți de a Vă revedea !

Cu multe complimente pentru Doamna și domnișoarele Sion și cu asigurarea destinsei mele considerațiuni, am onoarea de a mă numi !

A Domniei Voastre devotată servă și amică,

Eufrosina Petrino.

¹ E vorba de fiice sa Aglaia măritate după Nicolae Vasilco.

X.

Cernauca, 3/15 XI. 1889.

Prea onorate Domn și Amic !

Sperând că sunteți cu toții sănătoși și voioși, și că ai ajuns bine din munții noștri, din care vă trimitem multe salutări și urări, atât eu cât și Petrachi, și-mi iau libertate de a Vă recomanda un june compatriot, Miron Costin, fiu al Costineștilor de la Sipiniți, care până acuma nu a avut noroc, ci dorește al găsi acolo, unde mulți l-au găsit, să se stabilizează și poate și să facă și o partidă bună, dacă a avea noroc, fiind din casă bună și cu nume bun. Știind că sunteți buni și indulgenți, mă adresez la Dvoastră, rugându-Vă ca să-l povățuiți *părintește* ca să poată merge înainte și să-și găsească norocul. Tatăl său Iancu Costin a murit, precum și moșul său, Alexandru Costin, pe care cred că l-ai cunoscut în timpul fericit, când erai cu noi. Tânărul este acum militar în armata Regală de acolo, este strein acolo deși român, și m'au rugat ca să Vi-l recomand, ca să aibă un protector acolo, Eu profit cu mulțumire această circumstanță, de a Vă mulțumi din suflet, pentru bucuria ce ne-ai făcut prin mult dorita și prea amabila vizită Domniei Voastre, rugându-Vă atât eu cât și Petrachi și Alecu, ca să primiți omagiile noastre, pentru toată mult stimata familie, dorind ca să ne vedem sănătoși la anul. Ghinda de stejar american și de teiu am expediat la adresa Dvoastră la București, sunt foarte frumoși arbori, două feluri de stejari, un fel de teiu american ce face foarte mare și căragana(?) să pot sămăna acuma sau în primăvară la Mart. Mai întâiu se sămăna pe un locușor (strat), numit școală, după ce au răsărit și au vreo câteva frunze, se rășădesc la locul dorit, cresc foarte de grabă și sunt foarte frumoși, toamna de tot roșii. Cu *cultu* am rămas pe ghiață și cu compagnonul Dvoastra cel cu patru cai tot așa.

Rugându-Vă să nu ne uitați, și să mai veniți pe la noi, mă recomand binevoitorului suvenir, și sunt de a purure cu distinsă considerație și respect, al Domniei-Vastre

devotată amică.

Eufrosina Petrino.

l) Scrisorile familiei Gheorghe Sion.

a) Scrisorile lui Demir Sion.

XI.

Tată,

Eri am fost la Nenea Nicu Lungu și astăzi m'am întors și am găsit Imnurile și poezia și scrisoarea care mi-a făcut mare bucurie, răspund pe rând la toate întrebările ce-mi le faci. Petrec bine afară de izolarea mea. Mă scald de două ori pe zi la Moara Slănicului, stau în odaie cu nenea Aversc. Diligența pleacă dela Adjud spre Tg.-Ocna, Marți, Joi și Sâmbătă dimineată la orele șase când ajunge trenul. Te aștept cu bucurie. Am primit portretul mamei Izo. Am fost odată la Măgură și eri la Saline.

Te sărut, doresc și aștept

Demir

NB. Sora ta Maria este aici și te sărută.

A adus-o țața Agafia pe care am văzut-o astăzi și care te sărută.

10 Iulie 1877.

XII.

Mamă Izo și tată,

Alaltăieri cu mare bucurie am primit scrisoarea voastră (care-mi scuzează gugumănia ce mi-ați trimis o prin procurațiune prin Radanov) și până acum nu v'am putut răspunde pentru cuvântul că am fost ocupat: la școală, la laborator, la masă, ba vizitele și plimbările, toate-mi împart timpul astfel încât când vin acasă pic de somn.

Bine că nu-ați telegrafiat. Tată, până acuma am fost la Odobescu, șade un ceas jumate departe de mine, poate că ști ce departe este Arc de l'Etoile de bulevardul St. Michel cu care sunt vecin; dar azi Sâmbătă după 3 ore sper că mă pot duce: mi-am și pus redingota.

O să mă duc și la Cantacuzino și la Tocilescu când voi avea vreme, Actul de naștere e destul de bun astfel cum este. A la rigueur m'ași fi putut dispensa de el. Măine voi scrie lui tata domnu și mamei mari. Mamă Izo cu toate că nu mai sunt

copil, de tot, nu sunt încă om și într'un fel se poate că nu o să fiu niciodată, dar în altfel sper că peste 2 ani când voi lua licența voi fi om. Eu îți zic să fi sigură că nu o se ți dau nici o supărare, și pentru că nu pot să-ți inspir siguranță tu speră că, știu ce zice Scrob.¹ Cremer n'a venit să mă ia dela gară dar eu m'am dus direct la el mi-am lăsat bagajele și am plecat-o nebu-nește prin ulițele dinprejur de am văzut exteriorul Pantheonului, Odeonului, Sorbonei, College de France etc... de care sunt aproape de tot. Când m'am întors l-am deșteptat din somn... Când am primit scrisoarea ta comisioanele cucoanelor erau făcute. Mă grăbisem ca și când aș fi ghicit ce o se mi scrie. Dnul Carada nu era acasă : i-am lăsat evantaliul. Azi este gata părul Pepitei, trimit Luni prin Iorgu-Gerey precum și altele bune și prune pentru voi. Fetelor nu le scriu acum pentru că mi e foame.

Spune-le că nu am fost la operă așteptând pe Faust : și că sunt așa mămăliguță cum cred ele.

Vă sărut de multe ori

27 Noemvrie 1880.

Demir.

NB. M'am făcut cochet. O să-mi iau și pălărie înaltă de mătase că aici așa se poartă.

Ce rău îmi pare că n'am fost acolo când au venit fetele lui țața Elenii !

Revizue pol. et litt. o trimit eu regulat după ce o citesc. O întârziere de 2 sau 3 zile să nu te sperie, Florica.

Mamă Izo, peste o săptămână minimum ai a doua parte din Maison à valeur(?).

XIII.

Dragă tată,

Am fost foarte afectat de scrisoarea ta dela 10 Iulie. Mi-a părut rău că în aceeași chestiune ai fost dispus să dai mai mult crezământ celor spuse de D. Duca decât celor ce ți-am scris eu. Ți-am scris că programul de centrală este identic cu cel de poduri și așa este. Ași putea să-ți trimit și ție programul de conferințe și să vezi dacă este într'unul ceva care nu este în celalalt. Școale preparatorii pentru școala de poduri și șosele nu sunt în Paris tocmai pentru cuvântul că programul fiind acelaș te poți prepara

¹ E vorba de poetul Carol Scrob (1856—1913).

în aceeaș școală sau liceu în care te prepari de Centrală. Ca probă este că toți Românii dela școala de poduri și șosele au trecut pe la Duvignon, sau prin secțiunea de Centrală a lui St. Louis. Ți-am scris că la Octomvrie mă prezint la școala de poduri și o să vezi că o se reușesc. Garantezi succesul pentru că cunosc mulți elevi de acolo care n'a știut cât știu eu acuma și au fost primiți foarte bine.

Cât pentru Poli:ehnică ce e drept în partea a două a analiticei sunt câteva chestiuni mai mult și sunt acum pe cale de a le învăța. Dar asta nu e cuvânt ca să zică D. Duca că e alta și alta. Știința e tot aia. In toate programele științelor care trebuiesc știute se numesc : Fizica, Chimie, Geometrie, Geometrie analitică, Geometrie descriptivă, Algebra elementară și superioară. Că le înveți cu un profesor, sau după o carte, sau după mai multe metode, examinatorului îi este egal. Esențialul este să ști și eu te asigur că nu am pierdut anul deageaba la Bon, că nu am ieșit din școală cu un contingent nul ; și că mi-ar fi și mi rușine la vârsta mea să rătă și curcile de mine.

Dar știu că toate acestea sunt de prisos. Te rog să aștepți rezultatul examenelor cu sânge rece și să-ți aduce aminte că dacă chiar tu ai dispera de mine nu mi ar rămânea multe de făcut.

De trei ori pe săptămână iau și eu duși reci mult, mai puternici, mai tari de cât ai luat tu pe neașteptate la Sinaia.

O să caut zilele acestea ceva renseignements despre mașini de făcut unt. Pe la lăptăriile nu pot afla nimic aci pentrucă lăptăriile nu vând lapte și untul nu-l scot din lapte. Au secretele lor de a fabrica aceste produse, secrete care nu ți-ar servi la nimica se le afli.

Ieri, 14 Iulie, am ieșit dimineața la ora 8 și am intrat la 11 seara. Eram grozav de ostenit. Am văzut și iluminăția și focurile de artificii și noul Hotel-de-ville și ziua revista militară de Longechamp, și pe președinții Republicei, Senatului, Camerei și a Consiliului de Miniștri.

Inutil să mă apuc și să-ți descriu tot ce am văzut , pentru că un cuvânt exprimă tot : feeric. La sărbătorile numai un lucru nu-mi place : îmbulzeala și teribilă era ieri : am pus cu seara trei ore ca să merg de la Place de la Concorde la Hotel de Ville !

și nu pe Rue de Rivoli unde e ulița strâmtă ci pe cheuri. Cred că mama Iza cu fetele a plecat.

Te sărut cu dulce,
Demir Sion

15 Iulie 1882

15 Rue de Mezières.

XIV.

Dragă tată,

Am primit amândouă cărțile tale poștale și mi-a părut bine că ești sănătos. Mi a scris Marica dela Viena, dar nu-mi spune nici cât o să stea acolo nici pe unde o se mai meargă înainte de a veni la Paris. Mi pare foarte rău că nu au urmat consiliului meu de a veni întâi prin Paris ca să merg și eu pe un'le ori merge ele. Nae Manolescu cu soția a fost la Paris vreo patru sau cinci zile. L'am văzut; chiar am mâncat de două ori la masă cu dânsul. De aici a plecat ieri la băi la Royat lângă Clermont-Ferrand.

Mâne pleacă Eugeniu Ionescu la Lucerna în Elveția unde o să se întâlnească cu tatăl său ca să meargă la băi și prin nordul Italiei.

Am umblat o grămadă prin Paris cautând mașina ta de făcut unt. In cele din urmă, ieri am găsit-o. Fabricantul chiar nu are numai patru mărimi cum îmi scrii tu; astfel că sunt în suspens nu știu de trebuie să cumpăr o mărime sau alta. Iți alături o mică hârtie în care poți vedea dime siunile și prețurile respective. Eu cred că să alegi una din cele două mașini de 10 sau de 20 de litri. Un litru nu uita că este de 3 litre și 15 dramuri prin urmare mai puțin de o oca. Te rog să-mi scrii mai iute spuindu-mi care anume din aceste două să-ți trimit. Parale am.

Acuma veni un prieten care ca și mine se prepară la Școala Politehnică și-mi spuse că a citit în Monitorul Oficial un anunț al Ministerului de Războiu generalul Billot că de aici încolo streinii nu mai pot fi primiți la Școala Politehnică, precum nici la celelalte școli speciale care au legătură cu arțile militare, adică școala de St. Cyr, școala superioare de războiu, de la Fontainebleau etc. Nu ne mai rămâne la toți decât să ne ră(s)batem asupra Poduri și Chaussele pentru care suntem mai bine preparați în special. Te rog să nu-ți fie frică de rezultatul exame-

nelor. Eu, care de natura mea sunt și prudent și fricos, văd apropiindu-se cu sânge rece luna lui Octomvrie. Sunt sigur că Bon, de necaz că am plecat dela dănsul, ți-a scris de mine astfel încât te neliniștește. Dacă am putea să ne vedem ca să-ți pot spune de ce fel de om este Bon și să te conving că cele ce ți-am scris eu sunt adevărate, aș fi cu conștiința împăcată. Dar, văd bine că nu se poate.

La iarnă dacă o vrea Domnul să ți se voteze recompensa Națională despre care nu am mai auzit vorbindu-se, ai putea veni să stai cu mine două trei luni: Cu opt sute de franci pe lună sau chiar mai puțin sigur că am duce vieață bună, liniștită, regulată, lipsită de orice grije. Să te am aici cu mine! Asta este visul care mă măgulește de când mi-ai dat prima speranță despre o îmbunătățire a stării tale financiare. Oare după o vieață plină de lucrări nobile un ai merita și tu atâta mulțumire? Și ce mic lucru.

Te doresc mult. Aștept să-mi scri.

Lundi. 24 Iulie 1882
15 Rue de Mézieres.

Al tău fiu,
Demir Sion.

XV.

Tată,

Este o săptămână de când sunt fetele aici și tot timpul eram astfel ocupat că nu ți-am putut răspunde.

Astăzi mă duc să-ți cumpăr acele mașini și zic să le expediez. Nu știu dacă o să fi tot timpul la București; dar dacă te vei duce undeva să însărcinezi pe cineva să le primească. Cred că se plătești transportul acolo.

Până acuma, toată vremea ne-am plimbat și am vizitat muzee și monumente istorice. Mai avem încă. Nu știu când o să ne despărțim.

Aici în Paris, se află acum Cogălniceanu, care peste câteva zile — și face, o operație foarte periculoasă la beșică.

Să mă ierți că nu-ți pot scrie mai mult, dar trebuie să mă duc să dejunez: mă așteaptă fetele.

În momentul aceasta primiu scrisorile tale: una dela Geneva pentru Marica și una dela București pentru mama Iza.

Așa dar te las ca să le duci scrisorile,

Luni, ... August 1882.
15 Rue de Méziers.

Demir Sion

XVI.

Dragă tată,

Astăzi am primit o carte postală a ta din care am văzut cu mirare că scrisoarea ce ți-am trimis a doua și de plecarea mamei Iza de aici nu ai primit-o. Imi pare foarte rău că s'a pierdut pentru că mă văd silit să-ți mai scriu odată aceleaș lucruri. Ți-am trimis o cutie cu câteva lucruri pe care le-a trimis M-me Cociu mamei Iza; și cu niște cărți ce m'a însărcinat mama Iza să-i trimit.

În scrisoarea ta era și una dela Madame Cociu destinată mamei Iza. Nu știu ce conținea pentru că n'am deschis-o dar cred că spunea într'însa cui trebuie să se dea diferitele obiecte ce v'a trimis. Poate nu ai face rău să întrebi la postă.

Alaltăieri a plecat de aici Doctorul și Doamna Brânză. Au fost foarte amabili: mi-au oferit un dejun într'o bună dimineață.

Eu sunt foarte ocupat acuma. Ultimele zile de preparație de examen: am mult de lucru. Tot sper.

De acum sper să nu-ți mai scriu până nu voiu fi în stare să-ți scriu rezultatul examenului.

Imi pare bine că aparatele de mulș îți aduc serviciu bun.
Te sărut,

15 Septemvrie 1882
15 Rue de Méziers.

Demir Sion

Dragă mamă Izo,

Imi pare foarte rău că nu găsesc pe Napoleon între cărțile ce mai am aici. Mai caută prin ladă. Poate să le găsești.

Am scris țaței Aristiței și am primit și un răspuns dela ea: li pare bine că v'ați plimbat bine și că m'ați avut pe mine toată vara. Imi scrie că o să se mute dar nu știe unde.

Apropos. Ce știi de cucoana Marița Borănescu? Este în Paris? S'a întors în țară? Dacă e aici îmi poți trimite incognito adresa? o simplă rugămintă îți fac!

Cămășile îmi vin perfect. Mi le-a adus ieri. Sunt mulțumit de ele.

Azi am și fost pe la Nador de m'am fotografiat. Peste o săptămână îmi trimite proba. Peste două poate să fie gata. Peste trei poate să le ai tu. Ți le trimit ție pe amândouă. Dar nu uita ți le trimit á titre de revanche. Pe tine nu te avem nici unul.

Sărut pe fete

Fiul devotat
Demir.

XVII.

Tată dragă.

Am primit de mult scrisoarea în care-mi dai câteva detalii despre moartea sărmanului nenea Nicolache.

Tu, care știi ce mult țineam la dânsul, îți poți închipui ce rău mi-a părut.

Să-i fie țărână ușoară!

Poimâne sunt 15 zile de când a început școala. Stau acolo toată ziua. Am numai un ceas liber pe zi ca să dejunez. Tot timpul îmi este ocupat sau cu cursuri sau cu lucrări geometrice sau cu planuri cu desen sau cu învățarea lecțiilor.

Seara chiar pot sta acolo de vreau și așa și fac pentru că am căldură și lumină gratis.

Câteva zile înainte de școală am fost pe la Odobescu care m'a însărcinat să-ți prezint complimente. Am auzit că a fost și Ion Ghica pe aici dar nu l-am văzut. -Tu de când n'ai văzut pe Grețulescu? I-ai scris că am reușit la școală? Acum sunt clasificat al șaselea în clasa mea. Sunt cel dintâi din cei șase campioni români ce sunt în aceeași clasă cu mine.

Imi dau toate silințele și sper să nu-mi pierd rangul. Alaltăieri a venit Aslan și mi-a adus fotografia fetelor. Găsesc că Florica e mult mai bine decât Marica, amândouă seamănă

Mi-a spus că voi sunteți sănătoși; și mi-a mai spus multe altele dintre care una m'a mirat cu deosebire când mi-a spus că Ritor-di are să vie le Paris să facă dreptul și științele politice(?).

Tocmai ieri mi-a adus Asândică praful de dinți ce mi-au trimis fetele prin el. Este foarte bun.'

Lița ce face? Unde este acuma? La stabiliment sigur că nu o să se mai întoarcă.

Aslan a mai spus că Leda a îmbătrânit și că adoarme în picioare asigurându-mă că s'a scanamorasit rău. Să-l cred sau să-l consider de calomniator.

Am văzut pe tânărul Morțun care mi-a spus că te-a văzut coborându-te la Mircești.

Să vă găsească scrisoarea mea sănătoși.

Te sărut de mii de ori

13 Noemvrie 1882

Demir Sion.

13 Rue de Mézieres.

XVIII.

Tată și mamă Izo,

Nu v'am scris de mult și trebuie să-mi purtați grije. Vă cer iertare dar vă spun drept că nu aveam ce să vă scriu. Vieța ce o duc trece așa de regulat: aceleași lucruri revin într'însa cu o exactitate așa de matematică încât neîntâmplându-se nimica care să mă scuture puțin din monotonia în care-mi împart timpul nu găseam nimica de scris care să vă intereseze. Nu vream să vă scriu numai că am primit scrisorile voastre, că mi-au făcut plăcere, că m'au găsit sănătos și că a adus o diversitate plăcută și necesară în uniformitatea vieții mele.

Vream să vă scriu altceva mai interesant. Dar de geaba aștept de atâta vreme. Nu pot nici măcar căpăta un guturai ca să vi-l comunic prin scrisoare. Astfel că sunt silit să vă scriu aceleași pentru că mă aștept să capăt unul; pantofii fiind așa de transparenți încât noroiul și apa de pe ulițe fac incursiuni dese și reci printr'înșii.

De acea și aștept cu nerăbdare ziua de mâine ca se pot merge la banchier să-mi ating leafa. Mai am să scriu că Aslan care stă deocamdată cu mine în odaie a fost bolnav două zile și că acuma e bine. Afară de asta nu am nimica de spus. Țin însă să vă asigur că fiind că ați văzut la începutul scrisorii că vă vorbesc de uniformitatea vieții ce o duc și de monotonia ei nu trebuie să credeți că mi s'a urât cu școala de Poduri. Din contră toate sunt așa de bine regulate învățătura și cu desenul de proiecte

și planuri se împletesc așa de bine încât nu pot nici să te oste-nească nici să te facă să îți se urască cu ele. Sunt în stare de curiozitate satisfăcută continuu și încetul cu încetul care mă face să găsesc școala plăcută și să mă gândesc cu părere de rău la Dumineci când n'am nimica de lucrat. nici o datorie de împlinit.

Acum isprăvind tot ce am de spus, Vă sărut pe toți de mii de ori.

Demir.

30. Noemvrie 1882.

Ecole des Ponts et Chaussées.

28. Ru: des St. Péres.

XIX.

Dragă tată,

Ultima ta scrisoare mi-a produs o impresiune profundă. Descripțiunea ce mi-ai făcut de casele dela țară în care mi-am petrecut copilăria, și de singurătatea ce înlocuiește mișcarea de mai înainte m'a făcut să mă gândesc cu multă întristare la bătrânii ce nu mai sunt. Cine știe dacă acuma în momentul în care îți scriu Nenea Diamandache mai trăește ! Trist trebuie să ajungi într'o vârstă mai înaintată și să nu găsești noi simpatii care se înlocuiesc iubirea celor ce îți-au înconjurat cu iubire copilăria. Nenorociți trebuie să fie cei ce nu țin la nimenea și la nimica. Goală trebuie să li se pară lumea ce-i înconjoară. Cu deosebită plăcere o să mă apuc să citesc cartea lui Ernest Daudet ce-mi recomanzi. O să-mi aduc aminte când o voi citi-o că de câte ori te rugam de mult să-mi istorisești veața ta îmi spuneai sau că nu ai vreme sau că ai avea prea multe de spus. Cele câteva detalii ce-mi dai despre tinerețea ta m'au umplut de încredere și mi-au dat noi forțe ca să mă mai văd încă odată și pentru totdeauna între voi. Săracul Nenea Diamandache vă rog să îngrijiți de dânsul căci știți voi cât de mult țin la dânsul. Spuneți de mai trăiește că mă gândesc la dânsul și că îi îmbrățișez.

Am acum să-ți fac o rugăminte. Este aci un fost profesor italian și fost jurnalist pentru care am o stimă și-o amicitie cu totul deosebită. Se numește Giovanni Valeri, doctor în drept. Ducea o vieță foarte strâmtorată de când jurnalul Le Napoleon la care

scria a încetat de a apărea. Un nepot de al Mitropolitului i-a propus că se ducă la București, ca secretar intim pe lângă unchiul său. S'a și învoit și Mitropolitul i-a promis că-l ia și i-a scris că-i trimite bani peste câteva zile. Acuma sunt câteva săptămâni de când așteaptă săracul redus la ultimele extremități adevă la ajutorul câtorva Români singurii săi prieteni. Așa te rog eu, în numele amicitiei ce am pentru dânsul să te duci la Mitropolitul, cu toate că nu ești în vizită cu el și să-i spui că Dr. Valeri este dela șase Noemvrie la ordinele sale; că a făcut să i se promită că o să primească prețul voiajului peste câteva zile și că astăzi zece Decemvrie ne primind nimic nu știe ce să facă și că întreabă ce trebuie să facă.

Aici este deocamdată timp frumos. Azi dimineață a înghețat. Sena este mare. A debordat și a făcut multe stricăciuni și mulți nenorociți. Ieri Duminică am fost la concert; am auzit două bucăți admirabile: Manfred de Schuman și Simfonia fantastică de Berlicz. Am fost cu Aslan. Tot cu el o să caut să merg la Teatru francez se aud le Roi s'amuse. Acuma citesc o carte de Victor Hugo: William Shakespeare et son oeuvre. Foarte bine scrisă într'un stil sui generis și plină de interes. După ce o voi isprăvi o să ți-o trimit și ție s'o citești. Sunt sigur că o să-ți placă.

Te sărut de mii de ori

11 Decemvrie 1882.

Demir Sion.

XX.

Vă scriu la toți deodată urându-vă de anul nou sănătate și voe bună ziua chiar a Anului Nou cred că o s'o o petreceți mai bine decât mine care am fost adânc atins de moartea lui Gambetta.

Am primit paralele ce mi-ați trimis și chiar mai mult. Vă mulțumesc. De anul nou am fost de am văzut pe Domnul Cristopolu. Aslan vă trimite complimente și vă roagă când veți vedea pe sora sa să o asigurați că el e sănătos și să nu mai aibe grije de dânsul. Eu din a partea mea vă rog când aveți vreme să mergeți s'o vedeți și s'o distrageți sau s'o duceți la plimbare.

Eu sunt sănătos. Vacanțe am avut strictul necesar o zi la Crăciun și două la anul nou. Alaltăieri șase Ianuarie, am avut

excepțional concediu ca să putem merge la înmormântarea lui Gambetta. Cortegiul funebru a plecat dela Cameră și a trecut prin Rue de Rivoli. Eu l-am văzut foarte bine pentru că mă suisem într'un pom din grădină Tuilerielor de unde se vedea tot. Am observat, din acel observator, în timp de două ore, defileul cel mai frumos ce se poate vedea. Peste opt sute de mii de oameni, civili și armată, tineri și bătrâni, francezi și streini cari duceau la Péré Lachaise pe Gambetta, și-l înmormântase subț cinci mii și mai bine de coroane de flori. S'a cheltuit numai pe flori mai mult de un milion. Emoțiunea publică era zugrăvită pe toate figurile. Bătrâni zic că nici la înmormântarea lui Napoleon I n'a fost pe jumătate. Seracul! Grozav regret că nu l-am putut auzi ținând un discurs. Nici măcar nu l-am văzut.

Săptămâna trecută am fost la teatru francez: am văzut *Le Roi s'amuse*. Jocul nu era strălucit dar nici nu se putea juca mai bine. Din Victor Hugo, mi se pare că numai *Hermani* și *Ruy Blas* pot avea succesul pe teatru. *Le Roy s'amuse* ca și *Torquemada* sunt făcute numai pentru lectură.

Alt nou nu mai am ce să vă spun. Aici e o vreme foarte frumoasă de primăvară. De abia astăzi a fost puțin cam frig: a fost un grad subț zero. Nu cred se menține fiindcă m'ar sili să fac foc.

Era să uit să vă fac urarea cea mai necesară pentru anul. Vă urez să cheltuiți puțin cu bacșișurile că eu m'am spetit. Expresiunea nu e parlamentară și vă cer iertare.

Vă sărut pe toți

Demir.

8 Ianuarie 1883.

Luni. 28 Rue des St. Péres.

XXI.

Tată dragă,

Alaltăieri a venit Ritoridi; ieri seară am fost la dânsul și m'a invitat și astă seară. O se am vreme să mă duc. Nu știu de ce și tu, și alți de acasă păreți îngrijați de sănătatea mea și felul vieții ce duc? Nu trebuie să-mi porți grije pentru că sunt destul de serios să știu și cum să-mi întrebunțez timpul, și cum să-mi îngrijesc sănătatea.

Șunt foarte sănătos, mai sănătos ca totdeauna. Ceea ce contribuie mult la asta, este că, după povața Doctorului Istrate mă frec în toate diminețile cu apă rece. Așa de bine mă simt încât nu știu cum ași putea să mă las vreodată de acest bun obicei. De plimbat mă plimb suficient vrând nevrând ca să mă duc să mănânc; și apoi dimineața și seara fac exercițiu cu alterele.

Scrisoarea ce mi ai trimis-o prin Ritoridi m'a interesat foarte mult cu toate că a venit cam târziu.

Am citit cu mult interes necrologul ce ai făcut în Națiunea pentru nenea Nicolache.

Am citit puiul de Carmen Sylva și mă mir și acuma de ce l-ați tipărit în anale. Te rog dacă poți se-mi trimiți articolul lui D. Halet despre viteza apei în Canalurile deschise. Mi ai face mare plăcere. Mi se pare chiar că l-a scos în broșură.

Aseară am vorbit toată seară cu Ritoridi despre tine și întorcându-mă acasă toată seara m'am gândit la tine și mi-am pierdut în fel de fel de planuri cari mai de cari mai frumoase și mai plăcute care se vor putea realiza vreodată.

Dar nu voiu să-ți mai vorbesc de astea. Mai bine să așteptăm în tăcere.

Ce se mai zice în București despre Chestiunea Dunării și despre conduita conferenței de la Londra față de noi. Aici suntem cu toții indignați și furioși și am aflat cu multă veselie modul cum s'a purtat Guvernul și Ion Ghica.

Mă întrebi continu de Millea. Nu l-am văzut nu-l cunosc și nu am căutat să-l cunosc. De ce? Nu pot să-ți spun pentru că așa avea cam multe de zis. Nu am auzit că-și tipărește poeziile dar mi se pare că colaborează la Dacia Viitoare, un ziar-revistă inept și sec. Cred că l-ați văzut și prin București acel jurnal pentru că mi scrie Găvănescul că l-a citit. Câți Români din țară nu vor fi crezând că toți tinerii din Paris împărtășesc ideile lor? Și grozav se înșală. Când nu aveam de ce râde la cafenea desgropăm câte o frază din Dacia viitoare, pentru că nu le putem numi idei, și avem un subiect de ilaritate ineputabil.

15 Februarie 1883.
École de Ponts de Chaussées
Rue de St. Péres.

La revedere
Demir Sion.

XXII.

Dragă tată.

Am cetit cu mare plăcere și cu multă curiozitate mica ta scrisoare. Vorbindu-mi de Marsilia mergeai înaintea intențiilor mele pentru la vară și sunt foarte curios să știu cine e persoana în chestiune, cine e amicul căruia i-ași putea face plăcere? Am căutat în zadar în spiritul meu dar n'am găsit nimic. Prin urmare aștept să-mi satisfaci curiozitatea pentru că sper când mă voi întoarce în țară să ocolesc pe la Marsilia, Genova și Milano. Mai am două luni să mă gândesc și să hotărâsc. Cursurile noastre sau isprăvit, adică mai avem câteva lecții. La cinci sau șase Mai isprăvim totul; apoi avem zece sau cinsprezece zile înaintea examenelor; și fără de asta înaintea fiecărui examen avem câte șase de preparație. Sper să trec examenele cu succes. O să-mi fie puțin mai greu numai la examenul de mecanică pentru că profesorul respectiv un tânăr savant anume Haag, nu posedă arta de a ne face să înțelegem și suntem siliți să învățăm singuri tot. Din fericire că o să avem timpul necesar.

La fizică și la chimie îți închipuești că nu am nici o îndoială. La geometria descriptivă sunt foarte tare. La examenul parțial din luna lui Februarie de jumătatea anului, am avut nota 16 un singur francez a avut un 17 și toți ceilalți au avut note mai mici decât 15, astfel că a am fost al doilea din clasă. Cu puțin noroc cred că scap mulțumit și să vă mulțumesc și pe voi. După fiecare examen se afișează notele și pot să-ți trimit. Afară de asta, la isprăvit, dacă crezi că o să fie de trebuință o să pot cere un certificat de la secretariat cu care să te poți prezenta la Crețulescu.

Seracul! Nu ași vrea să fiu în poziția lui și să fiu siliți să asist la ceremonia încoronării, împăratului Alexandru. Mi ar fi frică de o explozie formidabilă pregătită de nihiști cu toată supravegherea poliției.

Te sărut și aștept să-mi scri.

Marți, 24 Aprilie 1883.

Demir Sion.

15 Rue de Méziers.

Mamă Izo,

Acum primiu scrisoarea ta și o cetiu cu mirare și cu indignare. Luna trecută mi-ai scris că țaței Elenei îi convine să cum-

pere revistele și că o să-mi trimită parale : câteva zile după aceea mergând la bancher primesc 40 de frs. mai mult adecă tocmai cât costă revistele. Nu era natural să cred că erau pentru destinația aia când în scrisorile voastre nici nu mi-ați pomenit că-mi trimiteți un supliment.

Eu spun drept că nu mi-am închipuit niciun moment că banii aceia să fie pentru mine fiindcă spun drept că ași fi avut mare trebuință de ei și i-aș fi întrebuințat altfel. Altfel. Asta a fost cauza mirării mele ; iar indignare mi-a cauzat-o prețul exorbitant de scump al transportului. Dacă știam că o să coste așa scump nu trimite-am dar de aici nu au știuț să-mi spue prețul decât până la Avricourt zicându-mi că e obiceiul să se plătească la primire, tarifele de plată fiind diferite în fiecare țară prin care trece cutia.

Acuma însă văd că ar fi costat mai ieftin să fi trimis sub bandă fiecare număr. Am făcut rău că m'am încrezut librarului care mi-a spus că e mai ieftin așa. Fiind și eu vinovat de încrederea ce am avut ; numai că nu vroi să mă disculp dar te rog să iei din banii mei jumătate din prețul transportului.

Cu modul ăsta să ne împăcăm și să nu mă mai spui la nimenea că sunt buclucaș. Pe reviste am dat 35 de franci adecă 10 pe anul 1870 și 25 pe anul 1871.

Cartea lui D. Economu nu am găsit-o numai după titlu. Toți librarii pe care i-am întrebat mi-au spus că nu o cunosc. Dar dacă poți să-mi afli numele autorului și a editorului precum și formatul cred că aș avea mai multe șanse să dau peste dânsa.

Eu sunt bine. Aici e o vreme nesuferită, o ploaie care pătrunde prin tălpile cizmelor și produce un fel de răcoare neplăcută și amenințătoare pentru cei cărora le ie frică de guturai și de peritonită.

Acuma te pup și te las că trebuie să mă apuc să învăț mecanica.

Al tău fiu
Demir Sion.

XXIII.

Dragă tată

Cred că este timpul să-ți scriu și ție că nu am convorbit de un secol. Cauza este că am fost sănătos și ma'm ținut numai de petreceri,

După ce mi-am isprăvit proiectul de Șosea săptămâna trecută am fost Joi seara la bal la Președintele Republicei. Nu pot zice tocmai că mi-a displăcut, dar era așa îmbulzeală încât în mai multe rânduri îmi era frică să nu leșin înaintea de a scăpa din mulțime grație a cotelor și pumnilor. Altfel și Președintele și ministrii și diplomații mi-au lăsat impresie bună, mai bună decât limonada care nu era destul de rece, și de cât sandwichiurile cari erau cam mici. M'am plimbat prin bal până la trei ore dimineața. Duminică am fost cu Doamna de Calonne și cu domnișoara de am prânzit la o prietenă a ei la St. Mande lângă Paris. A doua zi, Luni adevărat am fost la Domnu Odobescu fiind ziua de primire a Doamnei Odobescu. Acolo fiind am văzut pe Prințesa Cuza care a mai îmbătrânit și căreia. — grație Domnului, — nu am fost prezentat. Ieri seara, trebuie să fi venit în Paris Pherekyde: Astfel că Odobescu care era însărcinat de afaceri în locul lui, o se poate, în sfârșit se vie în București.

Aici e vreme splendidă. De vreo săptămână un cer limpede, fără nicio pată, care mă face să regret că trebuie să stau toate ziua la școală. Grozav dispune primăvara la lene! Acuma am început ultima lucrare ce aveam de executat anul acesta: un proiect de mecanică destul de greu pe care trebuie să-l termin până la 7 Aprilie st. n. Apoi avem vreo două săptămâni de repaus în care să ne preparăm de examene. Acestea o să înceapă pe la isprăvitul lui Aprilie și o să țină până la începutul lui Iunie.

Apoi... vom vedea. Ce bine de tine că poți din când în când să te duci să stai la țară! Adevărat este că Ion Ghica va fi chemat la Minister ca să facă alegerile? Așa s'a cam auzit pe aici.

A venit pe la voi un tânăr Constantin Crupensky unul din cei mai buni prieteni ai mei? A plecat din Paris săptămâna trecută și credea să vie cu Aslan pe la voi dacă vă avea timp se vă spună multe lucruri din partea mea. Ce rău mi-a părut când a plecat din Paris că mă înțelegeam foarte bine cu el. În zilele din urmă chiar eram inseparabili. Locuiam într'o casă: mâncam la acelaș birt și ne plimbam totdeauna împreună. Era unul din puținii băieți serioși din generația actuală din Paris. Ne am promis să ne vedem la vară: sau mergem noi, tu și cu mine, prin Moldova, pe la Roman sau la Iași, sau vine el prin București. Rău am făcut că am comptat pe tine, ca companion de vară? Mai

avem timp să vorbim. Acuma te sărut de multe ori, așteptând să ne vedem peste două luni și jumătate.

Al tău băiat,
Demir Sion.

19 Martie 1884.

28 Rue de Saints Péres.

b) Scrisorile Elizei Sion.

XXIV.

Paris, 7 August 1882.

Ieri mi-a dat Demir scrisoarea ta, mai înainte ași fi vrut să-ți scriu să te întreb de bietul Cium! da cum este mijloc să gălesc timp un minut? alergăm de dimineața până seara ostenite topite abia avem vreme să dormim.

Astă seară mergem la operă, mâine o să-ți scrie fetele ca să și spună impresiile lor. Cheltuim și iar cheltuim tot cu mâna în buzunar pentru orice lucru.

Ce mai face... tot bolnav este Cium, caută pe Cium nu-l lăsa singur. Dar casa cum stă? slugile cum se poartă? Marița îngrijește bine? Nu-i permite prea multe să nu se facă și ea obraznică cum au obiceiul slugile când le dai nas.

Pe Demir l-am găsit bine, el zice că o se treacă examenul se simte destul de tare, afară numai dacă o avea vreun ghinion.

Ieri am fost cu toții la Versailles era apele.

Mai o să stăm aici cât vom avea parale.

Ce ai făcut la țară? s'a pus petritele? s'a făcut frumoasă, nu uiți la 1 August să meargă Sita pentru parastas. Fetele nu zic nimic de tot ce au văzut da cred că le-a plăcut.

Fii sănătos să ne vedem cu bine.

Elisa.

Ce mai face Guguță? Ce mai ști despre el și de ai lui.

Scrie Doamnei Radu Mihai și întreabă dacă vrea să-i trimit apă de care mi-a vorbit, dacă o vrea să-mi scrie cât vrea și i o trimit prin postă.

N'am avut timp să scriu la nimeni, ce mai fac prietenii mei? Când voi putea o să le scriu.

Trouville 9/21 August 1882.

Ce mai zici Iorgule! că am ajuns și la Trouville? Demir era cam plictisit că șade la Paris, vrea cu ori ce preț să iasă din Paris îi găsea toate cursurile, spunea că nu mai au fetițele nimic de văzut în Paris și multe secături de astea. Adevărul este că două săptămâni cât am stat am umblat ca niște cai de poștă, de dimineața și până seara, am văzut multe, dar ni-a părut așa încântate! Eu din contră, de ce-l văd, de aceea îmi place mai mult, totdeauna îl părăsesc cu regret.

Așa ne-am hotărât să revinim la Trouville ca să ne mai odihnim și este mai eftin decât în Paris.

! Nu stăm la hotel, ci un fel de pension, mâncăm la table d'hote, mergem la casino și privim marea, hotelul nostru nu este pe mare, ar fi fost mai scump este în oraș. dar destul de bine. La casino stăm mai toată ziua, ori în sala de lectură (de unde-ți scriu acum) ori în alte saloane, ori pe terasă care este pe mare. O să stăm și aici vreo săptămână și apoi cu părere de rău trebuie să părăsim și locurile cele frumoase ca să ne întoarcem la barbaria noastră pe care după ce am părăsit-o o vedem cu ochii mai puțin răi, decât cum o vedeam când suntem acolo.

Cum văd eu pe bietul Cium l-ai lăsat tot singur.

Zici că n'ai scris fetelor pentrucă nu ți-au dat adresa lor, credeam că o să scri tot la adresa lui Demir. Noi am stat mai întâi la un loc pe urmă într'altul în Rue de Richelieu.

La Paris ploa, trebuia să plecăm că nu mai puteam merge nicăeri, și aici plouă, azi nu; da este frig și vânt, da cel puțin aici n'avem nevoie să ieșim, putem să privim marea și-i destul.

Nici eu nu scriu nimic de amicele mele, ne-am luat vacanța pentru un an.

Te las sănătos să ne vedem cu bine.

Elisa.

Imi pare bine că ai regulat parastasul, vezi și de Petre.

c) **Scrisorile Floricăi Sion.**

XXVI.

[Iulie 1882].

Tată dragă

Cu toate că suntem de ieri în Viena, nu ți-am scris încă, pentru că aseară după o mică plimbare până la madame Teodori, eram așa de ostenite că ne-am culcat îndată. Pe drum n-am fost supărate de nimic, nici chiar la vamă n'am avut nici un desagrement.

Nu-ți pot spune nimic încă de Viena pentru că ieri a plouat și nu ne-am putut plimba. Am văzut numai în treacăt opera și din depărtare biserica Sf. Ștefan pe care ne propunem să le vedem mai de aproape azi. Noi, după cum ieri am tras la Grand Hotel, avem o odaie prea frumoasă pe Ring toată ziua se aud clopoțeii tramvaelor, care azi au început să ne plictisească, din fericire nu o să prea stăm acasă.

Aici niciun teatru nu este deschis, îmi pare grozav de rău de operă, ne-a spus Titina că este o adevărată minune opera de aici.

De seară ne propunem să mergem să ascultăm pe Strauss dacă nu plouă.

Nu-ți mai scriu că e cam târziu și trebuie să începem exploarațiile prin oras.

Te sărut
Florica.

Mama Iza zice să nu uiți să îngrijești de Leda.

Te rog să pui pe Gheorghe să tragă clavirul dela perete să nu se strice de umezeală.

XXVII.

Tată dragă,

Până ieri eram foarte îngrijați de tine și ne miram de ce nu ne-ai scris de atâta vreme. Ieri în sfârșit ne-a adus Demir scrisoarea ce ne adresași la Geneva. Mă mir cum nu știai tu că noi suntem la Paris și Marica și mama Iza ți-am scris după ce am ajuns aici.

Și nouă ne pare tot atât de rău ca și ție că nu ești cu noi

aici și că stai să te plictisești singur în București. Noi aicea nu facem decât să ne plimbăm. Cât e ziua sărim dintr'un omnibus în tranvaiu și din tranvai în drumul de fier, ne duce Demir ca pe niște cai de poște, alergăm, alergăm până nu mai putem.

În Paris am văzut multe edificii, Pantheonul, Notre Dame, Madeleine etc.

Expoziții sunt în toate palatele, am fost la Luxemburg, Louvré, Palais de l'industrie, mâine o să ne ducem la Trocadero unde expoziția de lucruri de școli.

Am fost de mai multe ori la teatru, — la operă am văzut Ebra, actorii poți să-ți închipuești că nu erau tocmai buni, dar sala mi-a plăcut foarte mult. Dar asta nici nu trebuia să o mai spun, e un lucru pe care-l admiră toată lumea. De seară mergem la Teatre francais: se joacă Misanthropul și le medicin malgrélui, nu mă îndoiesc că o să fie minunat. N'am avut parte să vedem le monde ou l'on s'emmie (?), care nu se mai joacă până la toamnă.

Am fost și prin împrejurimile Parisului: la Versailles, Eughien, St. Cloud și St. Germain, am vrea să mergem și la Fontainebleau, dar de două zile plouă neconținut.

Noi de obicei mâncăm la birtul unde mănâncă Demir, este foarte curat, ieftin și bun. Acu e timpul să mergem la masă și afară de asta îmi spune Demir că la 6 se ridică scrisorile.

Paris 4/16 August 1882.

Te sărut
Florica.

Mașinele s'au expedit. Demir zice că barometrul de care vorbești trebuie să fie un moft, dar el tot se duce se vadă.

XXVIII.

Tată dragă,

Tu de câte ori scri la cineva, te plângi că noi nu-ți scriem și cu toate astea noi nu lăsăm niciodată să treacă o săptămână fără să-ți scriem.

Acum trebuie să fi foarte mirat că-ți scriem dela Trouville, nu te așteptai, nu așa? nici noi. Nu credeam să putem merge mai departe decât Paris, dar vezi că s'a putut și-mi pare bine se vād marea. Noi am ajuns ieri aici, n'am făcut încă baie în mare pentru că azi este cam vânt și frig, dar cred că în cele zece zile

care zice mama Izo că stăm aici, o să găsim vreodată favorabile nouă.

Aici lumea este toată ziua pe malul mării sau la un casino foarte frumos situat. La acest casino sunt seara baluri și concerte, câteodată vin și actori din Paris să dea reprezentații aici. Aseară am fost și eu la bal, — bineînțeles că n'am jucat că n'aveam cu cine, dar am petrecut foarte bine văzând pe caraghioșii de aici cum joacă:

Demir e cu noi, i-am zis să-ți scrie, dar pretinde că e condeiul prost și nu poate să-ți scrie așa urât, ca mine.

Tu zice-ai că o să te duci prin Moldova, dar să vede că nu te-ai îndurat s'o lași pe Lada singură.

Noi la Paris am văzut mai tot ce zici tu lui Demir să ne arate. Zic îmi tot pentru că nu am fost la biblioteci. Demir pretinde că trebuie să ai o carte specială ca să întri în biblioteci.

Acum nu-ți mai scriu și te sărut din parte câtor trei.

Florică.

9 August 1882.

d) Scrisorile poetului Gheorghe Sion.

XXIX.

Iași, 11 Noemvrie 1849.

Scumpul meu domn,

Pe când erai în Moldova mă măguleam cu speranța că vei veni să vezi și Iașul dacă nu și amicii. Dar de când te-ai dus nu mai știu ce faci. Am văzut scrisoarea Dtale la Gh. Georgiu din care am aflat că ai trecut la Cronstadt (= Brașov) și că cugeți să reîncepi gazeta. Trebuie să știi că toți o așteptăm cu dorință. Numai un lucru este foarte la mijloc și care mă grăbesc a ți-l comunica. Când s'a oprit gazetele în țară, știi că categorice au fost numite acea din Transilvania și acea din Bucovina. Aceste două ziare sunt spânzurate și nesuferite încă în țară, și după toată silința ce și-a dat partidul național, nu s'a putut face nici măcar pen'ru Bucovina ca se între în țară, cu toate că ea este tolerată de guvern pe sub mână. Așa dar să-ți dau ideea mea: ași fi de socotință, Domnul meu, ca gazeta Dtale să iasă sub numele altcuiva și sub alt titlu, necunoscut încă la noi și necu-

prins în legea ce a proscris pe gazeta de Transilvania și Bucovina. Fă cercarea asta pentru vreo șase luni și vei vedea că vei reeși la scop. Eu îți promit că-mi voi da toată silința a te servi ca fratele Dtale, atât ca corespondinte cât și ca panegerist al foaiei.

În curând vom avea aicea o nouă gazetă. Dl Casimir¹ asociat cu parte din profesori vor să scoată un jurnal și să fundeze o tipografie.

Domnul meu, te rog încunoștiințeză-mă despre hotărârea ce ai luat pentru gazetă, despre soarta de față și viitoare a Românilor, despre Murășian, despre pozițiunea Dtale chiar.

Nu uita că acei ce te iubesc nu te vor uita

Al Dtale frate
Georgiu Sion.

XXX.

Iași, 16 Dec. 1849.

Scumpul meu amic,

Am primit Nr. 18 al foiei Dtale precum și epistola ce mi-ai adresat. S'a umplut inimile tuturor Românilor de bucurie văzând că iarăși apare stimabila gazetă a lui Bariț, acel organ care de 12 ani au legănat speranțele și iluziile și viitorul românului. Insuși acei ce sunt în contra principiilor secolului și a naționalității s'a bucurat că ori cum sunt români bată-i toaca! sunt români deși au suflet de antiromâni și natura tradă fără de voia lor. Toți care de care voesc să o capete. Dar nime nu știe prin ce ocaziune și prin ce mijlocire.

Iată-mă și eu care ași voi cu orice preț să pot căpăta numerile dela începutul anului, care precum știi nu le-am primit, căci am fost în emigrațiune; ce să fac? trebuie să te rog pe Dta acela ce mă onori cu numele de amic să faci toate chipurile să-mi trimiți multe, dacă se poate căci sunt mulți amatori. Îți rămân îndatorit să te servesc cu toate puterile mele pentru că sunt convins că servind pe Bariți servesc națiunea mea. Resemnațiunea ți-e

¹ Bănescu, *Corespondența familiei Hurmuzaki cu Gheorghe Bariț, Vălenii de Munte, 1911, p. 50, 54. Titlul gazetei se fixează „Moldova”, dar n'a apărut.*

laudabilă, nici nu mai cutez să mai vorbesc de propunerea ce-ți făcusem, pentru că cuvintele ce-mi dai sunt foarte tari, cu toate că aceea am făcut-o din bună credință către dragostea ta personală și către interesul comun al gazetei. Pe la noi nimica nou. Eroul nostru generalul Liuders a sosit aseară și astăzi primește vizitele și felicitările Principelui și miniștrilor noștri. Din țara Românească venind în Moldova, a mers drept la Mănăstirea Neamțului, de a dus starețului de acolo, o decorațiunea (ordin) ce i-a trimis împăratul muscalilor pentru vrednicii necunoscute nouă.¹ Pentru cele din lăuntru ale noastre te poți informa din gazeta Bucovina, care cred că nimic nu te oprește a o primi.

Spune Mureșanului că cartea sa aiba eri a scăpat dela cenzură, de mâine mă apuc de a opera pentru trecerea ei : salută-l din parte-mi și arată-i că în curând vine și Alexandri dela Paris.

Adio
G. Sion.

XXXI.

Iași, 1850 febr. 6/18.

Scumpe Baritze,

Crezi poate că te-am uitat? Crezi poate că bariera cenzurii care a întrerupt mijloacele de aduce gazeta ta în țară a dispărut simțimintele de stimă ce bunii Moldoveni-ți păstrează? O! Nu, cei ce te-au cunoscut, nu te uită; cei ți-au cetit atâția ani gazeta nu te uită; vor trece mulți ani și generațiunea viitoare va recita numele lui Bariț; ți-o spun fără fățarie, frate că nu am auzit om care să nu tânguiască opririi gazetei de Transilvania; nu am auzit om care să nu-ți repețească totdeauna câte ceva din lucrul mânilor tale, care lucrul sufletului tău se poate zice. Nu mi-ar fi fost rușine și niciodată nu ți-ași fi scris aceste rânduri de nu mi s'ar fi întâmplat de curând chiar lacrimi într'o societate apropo de numele tău și al gazetei tale. Cu toate acestea, bunii Români, cărora nu le-a rămas de cât resemnațiunea se află tot încredințați că Bariț lucrează și că curând sau târziu lucrul său va fi de folos

¹ Vezi Bănescu, *Starețul Neonil*, Valenii de Munte, 1910, p. 66 nr. IV.

națiunii, căci el este omul ei, trimis de providenția pentru dânsa.¹

Nu ți-am scris frate de mult și de demult, și-ți sunt dator; dar cauza nu a fost alta decât aflându-mă în serviciu am fost cuprins de ocupațiuni. Acuma însă sunt liber; sunt vreo zece zile de când m'am desfăcut de „chivernisală“; au avut precum zic frâncii „*em dé mélé d'amour propre*“, cu ministrul meu: știi că nu-s ciocoi și nu sufăr să-mi dea cineva o lovire fără să i-o întorc cu camătă. Acuma și ceva noutăți: Alaltăeri ne veniră și comisarii imperiali, Duhamel și Faud Efendi și i primirăm cu toate onorurile la câte poate nu se aștepta². Până acuma nu se știe ce s'au mai plănuit pe la Petersburg pentru bieteles țările noastre; decât atâta se înțelege că convențiunea de la Balta-Liman fără nici o schimbațiune are să aibă lucrarea sa. Nu se știe dacă comisarii aceștia se vor apuca de vreo treabă aicea, dar se știe că pe Dumineca viitoare o să fie desfățați cu un bal ce să dă la Curte, foarte strălucit și după aceea se vor duce la București. Altfel trebile merg la noi tot ca mai înainte, cu osebite că meta nu se ia fășis ca atunci. Deșertățiunea lucrului, intrigile și dorința de suprație a partidelor joacă tot acea rolă ca mai înainte. Nime nu se mai ocupă cu idealul naționalității, afară de câțiva băeți cari sunt devotați pentru dânsa și cărora astăzi nu le-a rămas decât speranța în viitor; trăim între ruginitele noastre instituțiuni și între baionetele streinilor ca morbidul langesatoriu care după suferințe multe cade în apatie.

Amice! sunt vreo zece zile am fost la Roman unde m'am întâlnit cu N. Ghica dela Budești, carele foarte m'a rugat să-ți aduc aminte despre făgăduința ce i-ai dat că-i vei găsi un institutor pentru copiii săi.

Pe poșta viitoare îți voi trimite și vreo poezie pentru foaie, care precum văd s'a făcut cu totul numai politică și nu găsesc că în politică este minte, inima și literatură.

Adio, frate nu mă uitați.
G. Sion.

¹ Fragmente din aceste două scrisori No. XXX—I, am reprodus încă mai de mult în studiul meu, *Contribuții nouă privitoare la Gheorghe Bariț în Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 1915 Octomvrie.

² De sosirea lor amintește și Const. Hurmuzaki încă la 26 Ian. cf. Bănescu, *Correspondența familiei Hurmuzaki*, p. 71.

XXXII.

București, 12/24 faur 1855.

Domnul meu,

Crezi că poate te-am uitat? O, îți jur că nu. Dacă nu ți-am scris, cauza este că mai întâiu credeam că te află la țară și apoi, că, ocupat numai cu interesele materiale, nu te ocupi cu cele spirituale. Cu toate aceste, când am avut ceva de scris, în interesul comun, fiindcă nu puteam să scriu la toata lumea, am rugat pe C. Hurmuzaki ca să-ți arate scrisorile mele, cu toate că nu știu dacă și el să află în Iași. Pe lângă acestea te rog să crezi că nu-mi trec timpul aici în plăceri, precum mulți poate își închipuesc. Afară de însărcinările oficioasă, cu care sunt împovorat, sunt în corespondență cu persoane cari servesc cauza noastră serios prin jurnale, ocupațiuni care știi că absorb mult timp.

M'am bucurat din suflet văzând că ți-ai vârat pana în România Literară și ași dori să o împingi mai cu stăruință. În timpul de față lumea prea puțin ascultă frumuseți literare; și apoi, ceia ce ar trebui Românilor astă dată nu țe numai dezvoltarea gustului cetirei: mai de interes ar fi să se dea cetitorului idei care să le zgârie inima, să le înalțe sufletul, să aducă o armonie în opiniuni, pentru formarea simțimintelor naționale mai cu seamă. Am zis simțiminte naționale, și cu părere de rău trebuie să privim neînțelegerile ce sunt întru aceasta. De ne uităm în deosebitele clase ale societății, vedem extremele cele mai mari: prejucii, pasiuni, individie și antipatii care fac de nu se apropie o clasă la alta. Cu toate aceste, când vom căuta bine, nu vom găsi o clasă care în privirea simțimântului național, să fie cu totul în diferență, nu vom găsi unul care să vedem că dorește să dea cu totul țara Rușilor sau Turcilor sau Nemților... Dar vezi m'adus inima la observări care, sunt sigur că Dta de mult le-ai făcut, știi cât e de nevoie să lucrăm pentru armonizarea ideilor și a partidelor, acum când ne apropiem de timpul reorganizării noastre.

Dacă Hurmuzaki este în Iași, sunt sigur că te-a pus *au courant* de cele ce i-am scris, despre starea lucrurilor de aici.

Secii de aristocrați tot umblă după răsturnarea lui Știrbei: la nimic nu gândesc. Știrbei joacă o politică neînțeleasă. Se ara-

tă pe de o parte, că vrea să dea mâna cu partida națională, chi-amă la posturi (însă inferioare) pe tineri ce în 48 fusese în revoluțiune (pe care nu știu pentru ce Dta o numești catastrofă?), și până acuma trăiau ca vai de ei „disprețuiți și prigoniți; pe de altă parte îl vezi că tot sistemul absolutismului îl ține cu dinții și tot măgulește morga aristocrației, care vrea să-i răpue capul. Astfel el are în contra sa toate partidele și toate clasele.

Am văzut ce ai scris despre jurnalism. E minunat: îți întrevăd scopul, cu toate că am cetit numai 4 no. Ca să aibi o idee despre jurnalistica de aici, întâiu îți recomand să te duci la Mavrogheni și să-ți de a să citești Nr. 92 al Buletinului Oficial, din 10 Decembrie 1854, ca să vezi porcăria de legiuire ce s'a făcut pentru presă; apoi îți voi spune că bietul Busuioceanu, după ce a păzit toate formalitățile, s'a văzut de o dată oprit dela al 10-lea număr, fără a i se da nici un cuvânt. Aceasta, pentru că a înserat o știre din Independence Belge, că consulul englez ar fi dat notă lui Vodă, ca să se lepede de proectoratul rusesc; o minciună și o secătură, însă trecută prin cenzură: îți voi mai spune că în două luni s'au schimbat 5 censori și acuma a pus pe un confidenț domnesc, D. Laurentie, care fuse boerit Clucer de Budberg și desculcerit de Știrbei, după porunca Turcilor. Jurnalul Patria ar fi ceva de el; asociații sunt băieți populari, cu inimă, cu principii, cu energie și cu multă bunăvoință; dar ce vrei să-ți faci după ce cenzura e milostivă? Fă-ți idei că până ce și notele oficiale ale diplomației le taie. Până și Asaki... (pardon!) Carcaleki, carele face toate întrigele, ca să cadă toate jurnalele. Vino să vezi că toate jurnalele streine, ce sunt libere în toate Europa, trec prin forfecă fanariotului de Plajino... Ah! se desgusteză cineva a mai repeta asemenea ticăloșii!

Mi-a părut rău de articolii lui Alecsandri, în contra lui *ciune* și lui *u*. Nu știu ce a voit să facă cu aceasta? Să ne arate că are duhu? Aceasta o știm. Să-și facă proseliți? Cu chipul acesta nu se fac proseliții. Trebuie altfel, să combată pe gramaticii, care au muncit atâția ani, pentru ca să formeze reguli de aceste. Prin ridicol nu-și face nici o popularitate nici glorie. Toată lumea a adoptat termenii de aceștia, și prin școli și prin jurnale și prin deosebite scrise, și la noi, și aici, și în Transilvania și în Banat. Eu nu voi scrie altfel, cât voi ține pana în mână, pentru că mi

e rușine să disprețuesc principele învățaților noștri, urmare ce, din nenorocire, numai între Români se vede și de aici vine rumperea societăților.

Adio, Domnul meu ! pentru că nu mai am loc pe hârtia aceasta. Complimente cocoanei Catincăi.¹

Servul d-tale
G. Sion.

XXXIII.

16 Iul. 1855.

Domnul meu,

Chemarea mea la postul de arhivist a Statului², atențiunea în Sale pentru persoana mea, interesul ce Dv. aratareți la ocașiunea aceasta, sunt titluri scumpe pentru mine, Domnul meu ! și cu atât mai mult mă măgulesc cu cât în vieța mea nu am cugetat a eși din umilirea mea nici prin proecțiuni nici prin servilism, mijloace comune ela secolului nostru. Mulțumirea ce Dv. îmi mărturisiți îmi place a o crede sinceră : generozitatea trebuie să prezide inimile nobile. Ilușiunile mele de om de litere vor întineri sub impulsuinea unor așa considerațiuni pe seama mea. Am onoare, Domnul meu, a Vă anunța că de astăzi am pășit la îndatorire, la care mă voiu sâr-gui a răspunde la așteptarea Prea În. Domn și a aduce mulțumirea autorității postului meu.

G. Sion.

XXXIV.

București, 24 Febr, 1868

Iubite Baritz !

Când am făcut cea din urmă călătorie în Elveția, m'ai rugat să iau informațiuni despre cestiunea limbilor de acolo. În adevăr această cestiune, pentru noi Români din Ardeal, a ajuns home-rică ; nu puteți merge înainte cu desvoltarea națională, precum

¹ Scrisoarea aceasta către M. Kogălniceanu e publicată și în revista *Ramuri*, Craiova, 1909, p. 205—207.

² A. Panu anunța pe Sion, cu data de 15 Iulie 1855, că Domnul țerii l-a numit arhivar al Statului în Iași. Decretul publicat în broșura Prof. Alex. Băleanu, *Poetul Gh. Sion și Arhivele Statului din Iași (15 Iulie 1855—27 April 1856)*, Iași, 1940, p. 7—8.

n'au putut popoarele biblice să termine turnul lui Babel. Studiul ce l-am făcut asupra cestei materii ți-l trimit. Sper că vei face usul convenit și pentru toți voi va fi bine venit.

Primește frățeștile mele îmbrățișări.

Al Dtale frate
G. Sion

Cei 50 fr. i-am dat cum ai zis. Te rog să-mi înapoiezi manuscrisul, căci nu mi-am oprit copia.

XXXV.

22 August 1869.

Iubite vere,

Am primit depeșa ta și îndată m'am repezit la Comitet. Cu nici un chip nu permite legea a se confirma licitarea asupra ta, fiindcă tu n'ai figurat anume între adjudecători ci vi numai ca un supralicitant prin ofertă, și de acea nu rămâne decât ca când vei vedea că se publică din nou în Monitor să te duci în persoană la Iași ca să atârdissești și atunci să-mi scrii ca să pândesc să nu te oferteze cineva. Acum mai era încă un caz cu niște țărani de pe acolo, prin depeșa am cerut să li se dea lor, oferind 500 lei mai mult decât ori care altul, dar această cerere s'a pus la dosar. Recomandatului tău de Bârsănești i-am făcut treabă, l-am dat pe mâna unui avocat care ia câștigat procesul. N'am putut să-l văz după ispravă, fiindcă mă aflam la țară, de aceia nici nu ți-am scris. Mă bucură că ai avut recoltă frumoasă. Eu însă am mers prea rău : astfel încât nici sămânța n'am scos. Eu care anul trecut aveam cele mai frumoase grâne premiate de jururile agricole și căutate prin locuri depărtate, acuma le-am pierdut pe toate. De nu mi ar fi de depărtare m'ași fi legat de tine să-mi trimiți un car de sămânță curată de grâu : dar aceasta mi-a făcut-o numai Dumitrachi Stan dela Roman ; prin urmare nu mai vorbim.

Ce mai faci cu băiatul tău ? De ce nu-l aduci la București ?

Despre Catinca și cumnatul Nastasachi nu mai știu nimica. Eu cam de mult nu le-am scris, dar ei îmi sunt datori răspunsuri, fie ! că eu tot îi iubesc, și cu toate supărările și amărăciunile vieții nu pot a nu-mi aduce aminte de ei : dar nu pot veni la voi, decât când se va deschide drumul de fier.

Eu până la 15 Septemvrie sunt în București căci lucrez la Societatea Academiei.

Te îmbrățișează al tău frate
Sion.

Adresa : Domniei-Sale Dlui Ioan A. Sion

La Târgu Ocna.

XXXVI.

26 Dec. 1869.

Iubite vere,

Iartă-mă dacă întârziu ați răspunde.

Cauza e că am fost și la moșie și apoi am avut și multe ocupațiuni. Apoi am așteptat că poate să vii cu Miller, după cum îmi scrii.

Cât despre numirea dlui Cristodulo, te rog să mă ierți. Am făcut prea multe de aceste trebi în viața mea, și n'am văzut recunoștința nimănui. Apoi Băcăoanii cu senatorii și deputații lor: pot să mijlocească prin aceia.

Ce bine ai face să vii! Tare mi e dor de tine. Agafia este aici.

Al tău frate
Sion

*Arată Catincăi și cumnatului îmbrățișări.

XXXVII.

15 August 1874.

Iubite Iorgule,

Ce mai faci? Cum mai mergi cu preparațiunile tale? sperii să treci examenul? Pune toate silințele, dragă, ca să poți triumfa; asta ar fi mai mare bine pentru tine și o mare fericire pentru cei ce te iubesc. Ca și tatăl tău, ca și mama ta, aștept și eu cu anxietate să aflu fericita știre că ți-ai trecut examenul cu succes.

Demir să află încă la țară cu familia; i-am organizat cal de călărie și este prea fericit. După 10 zile trebuie să fie aici.

Te rog să dai alăturata poșă a mea cocoanei Profirei Docan.

Nu ți-am trimis comisionul, fiindcă eu mă aflu mai mult în pat, suferind de un lumbago, căpătat în urma unei răceli, abia

mă târăsc până la Societatea Academică. Cum m'oi simți bine, voi face ampletele tale, mai ales dacă va veni Demir.

Răspunde-mi dacă tatăl tău a venit prin Iași.

Arată scumpei tale mame neuitatele mele suveniri.

Al tău unchiu și amic

G. Sion.

XXXVIII.

25 August 1874.

Dragă Verișoară,

De o lună de când am plecat din Iași nu mai știu nimica ce mai faci. Cu aceasta ocaziune vin totodată ați vorbi în cauza lui Iorgu, de care mă înteresez deopotrivă ca tatăl său. Sper că el în curând o să depună bacalaureatul și e timpul a cugeta și a regula urmarea învățăturilor lui înainte. Ideea a fost cu predelicțiune ca facultatea să si-o facă în țară. Cu aceasta în cele din urmă s'a unit și tatăl său. E vorba însă la ce facultate să urmeze? Negreșit că la Iași ar fi mai comod, fiindcă ar șede sub preveghearea și fragedele îngrijiri ale bunei sale mame. E vorba însă a cumpăni și avantajurile ce le ofer cursurile din București, care îți le pot înșira în scurte cuvinte.

a) Că centrul unei capitale mai mari poate contribui mult la deșteptarea inteligenței unui june ce aspiră la o carieră.

b) Că facultatea din București e mult mai bine organizată decât cea din Iași: are profesori mai mulți și mai buni.

c) Că un elev punându-se în contact și făcându-se cunoscut cu profesorii de aici care cei mai mulți joacă un rol însemnat în societate, mai curând și mai bine își pot face cariera, când va termina cursurile.

d) Că aici ar putea totodată să mai capete vreo ocupațiune care simultan cu studiile să-l pună în curentul lucrurilor și al vieții, și să-i dea și ajutoare pecuniare (deși sper că aceasta din urmă considerațiune este mai puțin importantă).

Bine este dară, dragă, a reflecta și a te concerta cu tatăl său spre a vă decide. Eu, din parte-mi, ca unul care am căpătat o deosebită afecțiune pentru persoana lui, voi fi aici un al doilea părinte moral, și voi face tot ce se va putea pentru el.

Te rog spune-i lui Iorgu să meargă să caute pe sora mea Zoița, să vadă ce face, dacă a eșit din spital și se află mai bine, și dacă a primit dela mine un grop de 12 napoleoni ce am trimis; căci neprimind răspuns dela ea sunt îngrijit.

Eu încă sunt singur la București, familia-mi este la țară, dar as'azi, mâine poate să vie. Mă aflu cam bolnav de reumatism.

Primește sincerile mele îmbrățișări frate și serv Gh. Sion.

XXXIX.

2 Septembrie 1874.

Iubile vere,

M'am bucurat de știrea ce mi-ai dat că ești bine. Cererea ta la Casașune am dus-o astăzi și peste 5 zile mi s'a spus să merg să iau rezultatul.

Lui Iorgu i-am dat consilile părintești ca să-l stimulez pentru bacalaureat. Maicei salé i-am dat opinia mea de a aduce băiatul aici. Dacă te vei duce la Iași, cred că-ți va arăta scrisoarea mea și te vei consulta și tu cu ea. Până acum (deși este vreo 8 zile de când i-am scris) nu mi-a răspuns.

Rog pe Dumnezeu să nu vedem sănătoși

Al tău frate *Sion*.

-Vezi pe Zoița și pe Bârzu. Acest nenorocit a ajuns să fie o sarcină pentru lume. Zoița nu e în stare să poarte asemenea sarcină: Vezi cum s'ar putea interna la o casă de sănătate publică?

XL.

Societatea Academică
Română

București, 7/19 Oct 1876.

Onorabile domn și amice,

Sunt două săptămâni trecute de când am scris Dlui Moldovan la Blaj în cauza sintacticei. Când i-am trimis procesele verbale ale societății așa cum s'au publicat în Românul — totuși — până astăzi n'am primit niciun răspuns. Nu cumva ai simțit Dta ce să fie cauza? In caz negativ n'ai putea scrie și Dta la Blaj?

Am schimbat pe bibliotecarul Societății și cu această ocaziune s'au observat că lipsesc cărți. După lista ce ne-o dă D. Damboci-

ceanu figurează și asupra Dt. oarecari cărți date fără chitanță. Ca simplă informațiune poți să-mi trimiți o înșămnare că ce cărți ale Societăți sunt la Dta? Statutele Academiei de Berlin Dta le-ai luat? Prin intervenirea Dlui Ghica am scos dela Casa de Depuneri valoarea cuponului obligațiunilor dispărute. Am căpătat și biblioteca lui Ghenad'e Popescu, cărți vechi și rari latine și germane cele mai multe, mai mult teologice, cu toate acestea foarte importante. Când ne mai vii prin București.

Primește salutările și urările mele pentru sănătate și fericire,
frate *Sion*.

Pe dos: R[ăspuns]: 3 Noem.

XLI.

Societatea Academică
Română.

București, 17 Oct. 1876.

Stimate amice și colega,

A doua zi după ce ți-am scris în cauza syntacticei am primit plăcuta știre dela D. Moldovan, că autorul primește recompensa noastră. Mi-a cerut manuscriptul ca să se tipărească acolo. L'am trimis arătându-i suma ce o avem afectată în buget pentru aceasta. Ne având însă autorizare formală, n'am desigilat plicul ce cuprinde numele autorului care până acuma în formă ne este necunoscut. Astăzi sub bandă ți trimit 20 ess. din anunțurile concursurilor noastre; vei fi bun ale îndrepta la ziarele și foile literare sau didactice din Ardeal, pe care nu le prea cunosc. Am mai trimis lui Hodoș, Roman și Babeș. Când ne vii în București? Am rămas mai singur la delegațiune. D. Ghica s'a dus la Londra ex abrupto în misiune de stat după cât se zice. Zilele acestea s'au sinucis aici prin strangulare, un Vasile Mateescu care prin testament a lăsat Societății 160 acțiuni de drumuri ferate române. Fie-i țărâna ușoară. A mai lăsat și o carte curioasă intitulată: Biografia lui V. Mateescu.¹ Ți-oiu trimite-o căci are orecare interes, de nu literar, dar social.

Primește salutările mele sincer amic și serv *Sion*.

Pe dos; Venită 3 Noem. R(ăspuns) 3 Noem.

¹ Publicată în 1876 și a II ed. de Iorga la Vălenii de Munte, 1916, p. 91 sub titlul „Povestea unui băiat de la țară”.

XLII.

Societatea Academică
Română.

București, 1 Martie 1877.

Domnule Colega,

Avizat că în cursul lunei curente se termină tipărirea Syntacticei, delegațiunea s'a consultat ce să facă cu edițiunea. Așa dar am aflat cu cale ca 50 exemplare să dea autorului, 300 să se aducă aici, iar restul de 650 să se dea în îngrijirea Dv. Ești rugat prin urmare a regula ca să se depună pe la librăriile care crezi că le-ar putea desface. Noi aici nu credem că vom putea vinde 50, dar în Transilvania, în Banat, în Ungaria, unde numele autorului este popularitat credem că se vor putea desface cu prețul de 2 fiorini ce am fixat. Dacă s'ar putea trimite cel puțin banii băgați pentru tipărirea am fi prea fericiți.

Te rog dară răspunde de primești asemenea sarcină, căci am și notificat Dlui Moldovan această măsură.

Primește frățeștile mele salutațiuni.

G. Sion.

Pe dos Bariș notează : R. 20 Apr. despre sintaxa tipărită, că am dispus ca să se vândă mai multe din Blaj prin G. Moldovan.

XLIII.

Societatea Academică
Română

București, 12/24 Apr. 1877.

Stimate amice,

Am primit epistola Dtaie din 8/20 și mare bucurie mi-a făcut, văzând că ai scăpat de cumpăna în care te adusese morbul. Cred că providenția a voit să te păstreze Românilor căci mare necesitate au bieții de stâlpii lor cei bătrâni, mai ales în circumstanțele în care ne aflăm. Astă noapte Rușii au trecut fără nici un manifest sau măcar aviz prealabil, 12 mii prin Basarabia de jos și alții atâția pe la Ungheni care acuma poate că au și apucat podul dela Bărboși; poate că și Turcii vor fi sosit în apropierea acelu pod ca să-l bombardeze cu canonierile lor blindate ce de mai mult zile staționau peste Dunăre în dreptul gurii Siretului. Noi nu ne-am pronunțat pentru nici una din puterile beligerante; rămâne ca Camerele poimâne întrunindu-se să decidă ce atitudine

se ia oștirea noastră care până acuma n'a făcut decât marșuri spre a se concentra pe lângă Capitală. Ocupaserăm deocamdată Calafatul, Galații și Giurgiu cu forțe considerabile, dar acuma oștirile noastre s'au retras. Locuitorii au început a emigra de la Dunăre spre interiorul țării, iar Turcii poate astăzi sau mâine se treacă nesupărați. S'ar părea curioasă politica noastră dar forța lucrurilor ne o dictează. Rușii n'au voit să ne considere mai mult decât Turcii; când a fost vorba să facem o convențiune pentru trecerea armatelor, ei n'au voit să promită respectarea guvernului și autonomia noastră nici garanția pozițiunei noastre politice în viitor. Nu destul atâta; ci imediat organizează administrațiunea lor pe locurile ce le ocupă, numind prefecti, subprefecti și polițai. Astfel ne tratează în cele din urmă coreligionarii noștri, după ce ne-au scâldat până acuma cu dulci promisiuni și speranțe. Nu știu ce vor zice camerile noastre când le vom deschide, dar eu cred că dacă vom vedea pe vreuna din puterile celelalte că intervin poate ne vom alătura pe lângă Turci. — Dar se venim la ele noastre. Eu văzând întârzierea răspunsului Dt. au fost scris lui Hodoș ca să ia sarcina depunerii sau a desfacerii sintactice; dar fiindcă acuma te-ai făcut sănătos și după cum scri ai și întrat în relațiuni cu Dl Moldovan apoi voi retractă cele scrise lui Hodoș și rămâi Dta cu autorizarea deplină ce o ai. Cât despre rabat sunt autorizat a vă indica că dăm 20%, aceea ce să dă pe la librării de aici. Totodată fiindcă noi avem aici încă multe exemplare din partea I a gramaticii, dacă crezi că s'ar mai putea trece pe acolo, anunță-ne pentru ca să vă mai trimit 2—300 exemplare.

Primește stimabile amice cordialele mele felicitări și frățeștile îmbrățișări.

Al Dtale frate
Gh. Sion.

Pe dos: V(enit) 27 Apr. R. 1 Maiu.

XLIV.

Societatea Academică
Română.

București, 22 Apr. [st. v.] 1877.

Onorabile amice,

La epistola Dtale din 19 ale curentei mă grăbesc a vă răspunde astăzi, căci cine știe ce va aduce ziua de mâine. Din par-

tea I a gramaticii nu avem decât 80 exemplare. Așa dar am combinat a opri aici 50 și a trimite la Blaj 50 ; peste câteva zile vor fi împachetate și expediate ; cât despre rabat îl putem lăsa și cu 25% numai dacă s'ar putea să fim lichidați îndată ; adică suma ce ar cuprinde aceste cărți să se oprească din cei 8000 lei ce avem a trimite pentru premiul sintacticei.¹ Despre răspunderea premiului am răspuns deja Dlui Moldovan, că până nu vom primi anuitatea dela Zappa (care știți că să răspunde pe la finele lui Mai sau Iunie) nu avem de unde să-i dăm. Căci împrejurările de criză în care ne aflăm, secând numerariul din țară, nu putem în casa cupoanele bonurilor ce avem. Expediind cărțile voi mai scrie Dlui Moldovan, dacă nu ne vor sosi cei 300.000 lei din cei ce avem a primi dela Ruși (adică venitul mănăstirilor grecești secularizate), care stau până acuma reținuți în Basarabia, contestându-se dreptul de a le primi și care s'au adunat până la suma de 16.000.000, sper că ne vor intra banii mai curând și atunci ne vom accelera a trimite și la Blaj. Ce să-ți mai spun de aici ? In operele guvernamentale e o atmosferă răsbelică : pare că să ne batem cu Turcii ; camera să și prepară a formula un vot pentru independență. Numai de n'am rămânea cu buzele umflate ca Sârbii. Bârfească Ungurii și presa ovreiască din Austria cât vor voi de armată română. Vor vedea însă poate în curând că e mai validă și mai valoroasă decât a muscalilor și de cât a lor, deși poate cauza nu e națională. După toate probabilitățile avem să ne încăerăm, poate vom trece și peste Dunăre ca aripa dreaptă a beligeranților pravoslavnici. Rușii înaintează. Astăzi unii au apucat pe valea Ialomiței, unii au trecut cu cale ferată spre Slatina, alții își prepară campamentul din sus de București la Băneasa. Iar la Ploești să prepară Palatul administrativ pentru Ducele Nicolae. Acesta se zice că astăzi va trecea Prutul. Primul ministru a plecat de alaltăieri spre a-l întâmpina la Iași. Turcii eri au aruncat câteva bombe asupra Brăilei provocați de o baterie rusească care a tras asupra unu monitor al lor ce trecea.

Primește scumpe amice, asigurările vechilor mele sentimente
de frate și serv
Pe dos : R. 10 Maiu n.
Sion.

¹ Aprobato în ședința Academiei Române din 17 Sept. 1876. Vezi *Analele Acad. Române, Debateri*. IX, p. 68.

Societatea Academică
Română

București, 25 Apr. 1877.

Mult stimate amice,

Ne apropiem de zile de durere. Eri s'a întors Brătianu dela Iași. A venit de acolo cu Ducele Nicolai până la Bărboși. Acolo cum a sosit a fost salutat de două ghiulele turcești care au căzut chiar în fața gării. După aceasta Ducele a rămas la Brăila de care se vede că au aflat Turcii, fiindcă toată ziua de eri au aruncat bombe peste oraș. Pe cât s'a simțit și după cât știu din sigure informațiuni Ruși nu se mulțumesc cu convențiunile cât am făcut până acuma. Ei cer că armata noastră să ia parte activă ca antegardă la trecerea Dunării și în această acțiune armata noastră să nu aibă unitatea sa de corp separat, ci să fie înglobată în armata rusească fără să ni se promită cât de mică compensațiune. Pe cât să știe ministerul nostru n'a putut veni la o înțelegere definitivă. Până una alta oștirea noastră a căpătat ordine să se retragă de pe târâmurile ocupate de Ruși. Astăzi se face o revistă mare la Cotroceni, în care vor defila 70 tunuri acum din nou montate și după aceasta fiindcă Rușii au început deja de eri a trece spre Giurgiu și Oltenița armata noastră are să se îndrepte spre Oltenia. Nu știm de acolo încotro va mai apuca când Ruși vor înainta și în direcțiunea aceea, dacă nu ne vom învoi spre a ne bate cu dâșii de bună seama vom dezarma, fiindcă s'a zis că Rușii nu pot să intre în operațiuni serioase știind în urma lor 70.000 de baionete în care nu au confiență. Acestea sunt știrile pe care cred că pot să te intereseze și care ți-le pot comunica până astăzi. Sunt silit să revin la chestiunea operii Dlui Cipariu. După informațiuni luate din cancelarie, din partea I-a gramaticii un mare număr de exemplare sunt depuse spre vânzare în Transilvania. Chiar Dta prin scrisoare spui că au rămas numai două nevândute. Te rog anunță-mă ce știi în cauza aceasta? Cui au fost încredințate? Cine a primit banii și dela cine se cerem?

Primește iubite frate salutările mele.

G. Sion

Pe dos: Răsp. 10 Maiu n.

XLVI.

București, 6/18 Mai 1877.

Scumpe amice,

Astăzi am pornit pentru Blaj 50 ess. din partea I-a a gramaticii din 110 ce mai posedam aici ; precum 10 ess. din traducțiunile clasice ale societății. Cu aceasta ocaziune am scis Dlui Moldovan ca așa precum cele 50 exemplare rămase la Blaj s'au lăsat acolo spre vânzare, s'au petrecut ; și fiindcă valoarea lor câtă se revine Societății să ne trimită o bonificare pentru ca s'o putem scădea din suma de 8000 ce avem a da autorului se înțelege cu rabat de 20°/. I-am scris totodată că dacă voește a lua asupra-și exemplarele din partea II-a noi i-o oferim cu rabat de 25°/% pentru ca să rămână autorului și să nu mai avem a cere compt pe viitor. Dacă socotești scrie-i și Dta în sensul acesta pentru ca să ne putem regula până vom încasa bani ce 'avem a trimite Dlui Cipariu.

După venirea marelui Duce pe aici, pare că acțiunea armatei noastre s'a regulat în mod mai măgulitor. Noi vom păstra unitatea noastră de corp ; vom forma aripa dreaptă operând dela dela Olt înainte sub comanda domnitorului nostru cu un subsidiu de 12.000 Ruși puși tot sub comanda sa. Aceste însă pân'acuma se șoptește ; nu se știe dacă s'a făcut vreun tractat formal sau special. Armata rusească tot vine și se coboară spre Dunăre, nu se crede însă că se va cerca a trece înainte de a mai scădea apele. Până atunci numai tunurile noastre răspund celor turcești precum poate ești informat din ziarele de aici. Monitorul de ieri publică o foarte importantă circulară a Ministerului nostru de Externe arătând puterilor motivele legitime ce au făcut a ne pune în agresiune cu Turcia. Nu șt'u însă cum vom scoate-o la capăt cu finanțele. Ne costă armata până 200.000 fr. pe zi ; orice plăți dela tezaurul nostru sunt suspense, rezervându-se încasările numai pentru oștire. Apoi încasările mereu se împuținează. Vămile despre Dunăre nu ne mai produc nimica ; nici import nici export. Locuitorii despre Dunăre în bejănie, agricultura prăpădită, vitele jefuite de Turci și de rechizițiuni. 'Apoi cât [de mari vor fi greutatea încă după trecerea armatelor peste Dunăre. Carele noastre trebuie să transporte dincolo produse, vițe de mâncare, fân, grăunțe și

tot ce trebuie pentru întreținerea a 400.000 de oameni. Dumnezeu numai să ne ajute suferințele și mizeria ce ne așteaptă. Se mai sună că poimâne la 10 Mai are să se proclame independența! Dar cine ne va susține-o! Vecini? Dar le vine lor oare la socoteală să ne vadă tari și independenți? Europa? Dar avea-vom noi voce la capitulă? Iață lucruri care în tot momentul ne umple de grijă și de temeri.

Primește frățeștile mele îmbrățișări. Al. Dt. frate și serv.
G. Sion

N. B. Când vrei trece pe la Predeal află că am acolo un frate revizor vamal.

XLVII.

București. 14/26 Mai 1877.

Stimabile amice,

Mi-a adus mare mulțumire scrisoarea Dt. din 10/22 ale curentei. În aceste ultime zile am avut evenimente remarcabile. La 10 Mai putem zice că s'a proclamat independența noastră. Mai întâiu dimineața corpurile oficiale, apoi seara publicul Capitalei au făcut manifestațiuni importante, iluminațiuni, serenade, preumblări cu torțe pe stradă au afirmat entuziasmul poporului pentru această mare idee. Rămâne să vedem ce va zice Europa în fața unui așa fapt implinit. Eu însumi am ieșit din pesimismul meu și am făcut o poezie la „Steaua României“ decorațiunea română care cu această ocaziune s'a votat de corpurile legiuitoare și s'a promulgat ca fondațiune națională. Eri Domnitorul inspectând armata care s'a întors din Oltenia și care astăzi a plecat spre Olt a decorat doi soldați vulnerați în lupte. Nu, e decis dacă o să trecem peste Dunăre; aceasta negreșit nu o vom face înainte de a încheia un tractat special de Alianță cu Rusia; până atunci ne vom ține în defensivă. Minciunile austro-maghiare despre deșertuirea soldaților noștri și despre pierderile ce ar fi suferit armata noastră, ne fac mult să rădem. Noi suntem de a vedea și arăta lumi întregi că ostașii noștri nu numai că nu desertează, dar să disting prin sângele rece ce arată la auzul bombelor ce cad peste ei prin entuziasmul lor și dorul ce manifestă de a se întâlni la piept cu inamicul. Cerce Honvezii corciți cu Ji-

danii să treacă dincoace și vor vedea ce se va alege din pintenii lor. Suntem gata a le proba valoarea română. Coletele și ofrandele pentru armata românească adresașile la București la administrația Crucii Roșii.¹ La Ploești mari preperative pentru recepțiunea Țarului. E mai probabil însă că va fi invitat de acolo la București. Armata rusească se tot cară spre Dunăre. Trecerea se întârzie din cauza mărimii apelor.

Primește stimăte amice salutările mele cele mai sincere.

Al Dt. frate

G. Sion.

Pe dos: R. $\frac{24 \text{ Mai.}}{5 \text{ Iunie.}}$

XLVIII.

București, 28 Mai 1877.

Stimabile amice,

În ziua sosiri Impăratului Alexandru la Ploești m'am dus acolo ca să văd primirea ce i se face și se studiez fizionomia acestei urbe ajunse atât de importante prin așezarea cartierului general în el și prin vizitele atâtor distinși oaspeți. Acolo recepțiunea a fost mai mult rusească. Ceremonialul autorităților locale a fost mai neînsemnat; reprezentăția comitetelor bulgare a fost la primul rang. Orașul i-a făcut manifestațiuni destul de afectuoase prin iluminațiuni și strigări entuziaste, care sunt naturale totdeauna la vederea magnificenților oamenilor mari. M'am întors la București ieri și aici peste una ora am avut a vedea și recepțiunea Impăratului când o venit se întoarce vizita Domnitorului nostru. Aceasta a fost splendida. Mă a' țin a-ți descrie detaliurile fiindcă sper că le veți vedea prin ziarele noas're. După ce m'am întors acasă am aflat și am cetit epistola Dtale din 24 ale curenteii la care vin a-ți răspunde. Mai întâiu sosind la cancelaria Societății am dat cu ochii de nefericitul nostru coleg Maxim.² Mi-a făcut

¹ Vezi amănunte prețioase în conferința lui Sext. Pușcariu, *Răsunetul războiului pentru independență în Ardeal* în publicația Universității libere: *Războiul neatârării 1877—78*, București, 1927, p. 189—220.

² Mort în 2 Iunie 1877. A fost colaboratorul lui Aug. Laurian la *Dicționarul și Glosarul limbei române*, publicat de Academia Română.

o impresiune dureroasă. E cu totul smintit bietul om, pierdut pentru totdeauna. Astăzi, mâine trebuie să-l interneze la Mărcuța, unde alaltăieri am dus și pe bietul Frunzescu autorul Dicționarului Statisticeii. Pare o fatalitate urmărește pe autori de dicționare la noi. Dar se vin la epistola Dtale. Nu ți-am trimis și chiar am întârziat să dau la lumină „Steaua României“ până am căpătat autorizația Domnitorului, căruia a fost dedicată. Acum reproducându-se de mai toate gazetele ți-o trimit și Dt. spre a face usul ce vei găsi cu cale. Cât despre țineraa sesiunii academice deși Dl. Ghica a zis expres părerea sa individuală de a nu o ținea, dar ceilalți membri ai Delegațiunii s’au pronunțat ca și Dt. Și astfel cred că o să fim la postul nostru fie orice va fi. Voi provoca zilele acestea circulară de convocățiune formală din partea președintelui.

Acuma după sosirea Impăratului se vor ținea consiliu de rezbel pentru intrarea în acțiune a armatelor rusești. N’a respirat nimica despre rolul ce este rezervat oștirilor noastre. Se aude diverse versiuni cărora însă nu e bine a le da o crezare încă. Totuși participarea noastră ca putere beligerantă aro o mai mare importanță politică; poate că vom fi împiedecați de a trece Dunărea pentru ca să nu se excite susceptibilitatea Austriei. Poate că ne se va promite asigurarea independenței pe condițiune de a ne mărgini în pasivitatea neutrală. Politica are extravagantele și rațiunile sale. Acuma recunoaștem că guvernul nostru a greșit că nu și-a deslegat calul înainte de face convențiunea pentru trecerea oștirilor rusești. Acuma vedem că convențiunea ce am făcut a fost o pură iluziune de autonomie: trecerea oștirilor stipulate în ea s’a tradus în curată ocupațiune; căci este o lună și jumătate de când ținem în spinare greutatea colosală a trei sute mii soldați care ne storc mereu și care au adus populația rurală la panta mizeriei. Proviziuni ce e dreptul le plătesc, dar cu rechizițiunea carelor de transport se fac impilările cele mai mari. Pentru trei zile pierdute bietul țaran abia capătă 2 franci Pe altă parte au rămas oamenii fără sămănături de primăvară, unii abia acum pun porumburi căci neîncetați sunt înhăitați de rechizițiuni. Apoi venirea oștirilor pare că e interminabilă. Să nu-ți mai spun că locuitorii de pe marginea Dunării, pe unde staționează oștirile au ajuns deja la sapă de lemn, ca să scape de rechizițiuni și altele câte și mai câte.

Voi utiliza scrisoarea D-tale pentru chestiunea comitetelor de femei. Acuma sunt nevoit a scurta scrisoarea mea transmițându-ți o cordială îmbrățișare.

A Dt. serv și frate

G. Sion

XLIX.

București, 11/23 Iulie 1877.

Mult stimat amice,

De mult nu ne-am mai scris. Din partea mea a fost cauza multele ocupațiuni; apoi în zilele acestea de efervescentă și pierde adesea omul timpul fără să și poată da comput. Îți trimit acest un pachet cu 100 fascicole, o editură a două versuri, ce am făcut spre a aduce și eu obolul meu la Crucea Roșie. Nu mă îndoiesc că și scopul și lucrul vor înlesni desfacerea lor la Brașov. Nu avem încă o comunicațiune formală dela D-ta, dacă ai primit și regulat punerea în vânzare a Gramaticii D-lui Cipariu (p. II). Bine ar fi să dai o relațiune specială la adresa președintelui spre a figura la dosar. Dacă se vor fi și încasat banii, cât vor fi disponibili puteți să-i remiteți D-lui Cipariu. Din nefericire nu i-am putut încă trimite premiul. Cauza e că la casă nu avem de cât cupoane pe care nu le putem realiza în bani sunători. Este greu a scoate acuma bani dela Visterie; orice sumă intră, se va rezerva pentru necesitățile mari și serioase ale armatei. Am putea să schimbăm cupoanele în piață, dar aceasta s'ar face cu pagubă de 50/0, cassa noastră nu o poate îndura, apoi cel în drept a primi banii nu știu dacă ar primi să o sufere; nici nu cutez a i-o propune. Până la 20 ale curentei armata noastră va trece Dunărea. Pontoanele unele făcute altele rechiziționate la Galați și Brăila se tot cară mereu pe calea ferată spre Oltenia. Entuziasmul armatei este excelent și sperăm că va astupa gurile imbalate al detractorilor noștri evreo-maghiari. Ți o pot spune ca pozitiv că Sâmbăta viitoare la ora 12 va începe bombardamentul asupra Rusciucului, care deja este blocat pe toate părțile: 400 guri de tunuri sunt destinate a-l bate; lușrea lui este decisă. În curând se mai așteaptă trei co puri de armafă rusească. Numărul total al armatei care să fie peste Dunăre până la finele luni are să se urce la 800.000.

În zilele acestea mă duc până la Moldova pentru vreo două săptămâni. Se auzim de bine!

Pe dos: R. $\frac{27 \text{ Iulie.}}{3 \text{ Aug.}}$

frate și serv
G. Sion.

L.

București. 11/23 Oct. 1877.

Stimabile amice !

Cu părerea mea de rău s'a întârziat trimiterea banilor Dt. Aceasta a fost din cauza că la moșie m'a fost apucat timpul rău care m'a ținut în casă mai mult decât fusesem decis a sta. În fine ieri s'au trimis acei nefericiți 250 lei. Vin, la rândul meu, a te ruga pentru două lucruri.

1. Se dai o relațiune Delegațiunei despre așezarea părții a II-a a Gramaticii la librari. Dar mai înainte scriu că, dacă s'au vândut ceva până acuma (ceea ce nu mă îndoiesc) se verse banii la D. Cipariu.

2. Să intri în relațiune cu D. Cipariu despre dificultatea de numerar în care ne aflăm spre a-i putea răspunde cei 7000 lei; dacă voește să aibă banii și să sufere de 7°/_o numai de cât poate să-i aibă în aur. Societatea știi bine nu poate să sufere paguba aceasta: ea nu poate da de cât hârtii de valoare (și ști proverbul: cea mai frumoasă fată nu poate da decât ceea ce are) și nici avem perspectiva; cel mult ce putem spera va fi hârtia monedă care se așteaptă, dar și aceea, mi se pare nu va avea curs la Blaj.

Atâta deocamdată... ne aflăm sub dureroasele impresiuni ale celor din urmă pierderi dela Plevna.

Al Dt. frate și serv
G. Sion.

Pe dos: V. 25 Oct. R. 16/28 Oct. — Să-mi trimită procesele verbale dela 13. Sept.: înainte membrii aleși. Katechism. Schimb. Procesele verbale dela 12 Sept. înainte. Dlui Cipariu scris în 7 Noemv.

LI.

București, 24 Oct. [st. v.] 1877.

Stimate amice,

Am primit epistola D-tale din 16 ale curentei la care dorind a răspunde, mai întâiu voi u ați scrie despre alt ceva nu mai puțin interesant. Am văzut scrisoarea Dt. către Adamescu relativă la hârtie. După acea scrisoare eu mă aflu într'o pozițiune curioasă. Am supra mea tipărirea lui Dione Casiu, a Divanului, a Biografiei Cantacuzinilor și a Brâncoveanului de Cantemir. Pentru aceste îmi trebuesc 60—70 topuri hârtie Nr. 6, ca aceea cu care s'au tipărit Filipicele și operile Cantemiriane. Doresc să accelerez lucrarea dar lipsa de hârtie mă ține în loc. Doresc totodată să faci debit fabricei din Zernești, pornit din sentimente patriotice, primind prețul oricare, fără multă tocmeală. Dar dacă nu aveți gata și dacă sentimentele mele nu sunt nimerit puse întru aceasta ași voi s'o știu cât mai repede. De aceea voi scurta spuind că dacă până la finele lui Noemvrie ne veți putea preda hârtia de care am nevoie, o voi primi; iar de nu, voi fi silit a lua dela Socecu, căci și el pe atunci abia primește sau aștepta a primi hârtie de aceasta de care acuma nu are de fel. Intrebând pe Dl. Odobescu, despre cartea ce-mi însemnezi mi-a spus că nu-și aduce aminte de o are, dar va cerceta. Cât despre cele două puncte ale scrisorilor mele antecedente, nu e nici o grabă. Thezaurul lui Papiu, care tu reclami s'a împachetat într'o ladă mare spre a fi se putea expedia cu prima ocaziune; dar acea ocaziune nu cumva ai putea-o afla D-ta mai curând pe acolo; să vorbești adecă cu un anume cărăuș să vină s'o ia? Nimic nou nu am ați comunica afară de acelea ce sunt prin jurnale. O idee! Oare de m'ași îndemna se dau o voltă prin Transilvania, să fac câte o conferință literară în folosul Crucii Roșii, pe la Brașov, Sibiu, Cluj ași face oare vreo treabă? Am compus de curând o dramă în versuri intitulată: „La Plevna“ care se va juca zilele acestea în teatrul de aici, nu o public însă, căci voi mai întâiu să o citesc în conferință pe acolo pe unde nu se joacă.

Salutare frate și serv

G. Sion.

P. S. Te rog întrebă pe văduva Munteanu de are vreun

portret al răposatului¹ de pe care să facem unul mare pentru Societate.

Pe dos: R. $\frac{30 \text{ Oct.}}{10 \text{ Noem.}}$ In 18/30 Noemv. scris din nou: lipsa

hârtiei de tipar; concursurile academice; conferențele literare pe 1/14 Dec. Din era teatrului roșu b. a., fondatorii spitalului filantropia; institut Doamna Știrbei; femei literate.

LII.

21 Noemvrie [st. v.] 1877.

Stimate amice,

Am primit lunga Dtale epistolă și-mi pare rău că nu pot să fiu și eu atât de lung pentru ca să ți fiu îndestul plăcut. Să-ți răspund însă pe rând la toate. De hârtie am avut lipsă, dar acum a început a veni la Socec și astfel sperăm a accelera lucrările noastre care taragaia din lipsa de hârtie. Săptămâna asta sper că vor eși și Analele p. I. și Istoria lui Bălcescu² pe care mă voiu îngrijii de a ți le trimite numai decât. Acolo vor fi numai concursurile. Imi spui să te vestesc cu două zile înainte de a veni pentru conferință. Dar eu nici mă cerc a veni înainte de a se prepara lucrurile acolo. Voi veni numai când vreun comitet oarecare va prepara lucrurile, adecă va vinde bilete și mă va vesti. Mi-ar plăcea însă să fim împreună. Dta să faci partea întâiu și eu a doua. Astfel cred că conferințele voi fi mai atrăgătoare. Ia deci Dta inițiativa, prepară lucrurile, — dacă se poate — și anunță-mă să vin. Să fie însă bine înțeles, ca recetele să se destine pentru Crucea Roșie din ele se vor scădea numai spesele călătoriei noastre, adecă a mea până acolo și a Dtale până la Sibiu de vom merge. Se viu acum la Dora D'Istria; iată notițele ce-ți pot da. Ea este fiica vornicului Mich. Ghica, mama ei se numea Catinca, născută Faca; frați are doi cari trăesc, Iorgu și Vladimir Ghica; a mai avut unul Mateiu care a murit; surori două: Olga soția lui Gr. M. Sturza și Sofia care a ținut-o un ofițer rus Ururcu,

¹ E vorba de Gavril Munteanu, fost profesor în Brașov și membru al Academiei Române.

² E vorba de *Istoria lui Mihai Viteazul*, tipărită de Academia Română.

ambele moarte. Ea fost măritată cu principile Massalski, militar rus. Din scrierile ei nu s'au tipărit încă nimica în românește. S'au tradus multe din ele de către Grigore Perețiu, cu spesele Eforiei Spitalelor, după stăruințele lui Beizadea Mitica, unchiul autoarei. Tipărirea nu se știe când se va face ¹. Cât despre dame cu merit literar nu poate fi vorba. Despre cât știu în genere să ocupă cu moda, cu petrecerile și cu aventurile. Una singură, sub raportul acesta merită a fi menționată: Matilda Cugler, germană de origine, care face poezii ușoare foarte frumoase. Ea este acuma măritată cu profesorul Poni. Altfel de, al de Dnele Maria Flechtenmacher și alte două trei triste mediocrități, n'avem ce menționa. Despre Sp. Filantropia nu poate fi vorba nici de fam. Ghica nici de Cantacuzino. El este fondat de un doctor grec Caracasiu precum s'au fondat și alte multe spitale atât în București cât și prin provincie. Spitalul Colția este fundat de Cantacuzinești și Pantelimonul de Ghiculești, ambele încă în secolul trecut. Apoi sub Alexandru Vodă Ghica s'a înființat o Epitropie, s'au îmbinat administrația Colții și Pantelimonului unite; apoi sub Cuza s'au alipit și alte spitale fondate de alții, precum Filantropia, Spitalul de copii, de naștere dela Ploești și altele. Dar ca să facă cineva un studiu asupra număroaselor stabilimente de caritate, trebuie un copios studiu bazat pe documente istorice². Nu știu după toate acestea ești mulțumit; dar zic Dumnezeu să te întărească spre a-ți realiza planurile.

¹ Bariț pe urmă publică un articol despre „Doamna Dora d'Istria” în revista *Transilvania*, Sibiu, 1878, no. 5—9. — Relativ la cele cuprinse în această scrisoare Alex Odobescu scrie lui Bariț (în 22 Septembrie v. 1877): „Lui Sion i-am comunicat tot ce știam despre familia Dorei d'Istria și despre fondatorii spitalelor. Dacă el nu-ți le va împărtăși toate, apoi eu sunt aici și totdeauna fericit a te putea îndatora cu orișice” (*Revista Transilvania*, Sibiu, 1920, p. 373 no IV.)

² S'a publicat acum în urmă cu bogate informațiuni studiile Dr. V. Gomoiu, *Istoria medicinei și a învățământului medical în România*, București, 1923, p. 1206; Dr. V. Gomoiu și Dr. V. Plătăreanu, *Centenarul spitalului brâncovenesc (1837—1937)*, București, 1937, p. 462; și Emil și Ion Virtosu, *Așezămintele brâncovenești. O sută de ani dela înființare 1838—1938*, București, 1938, p. LIV+479.

Primește (fiindcă am cam ostent) salutările și sincerile mele îmbrățișări.

Al Dtale frate și serv

G. Sion

Cantemir pirotește la tipografie din cauza că Hodoșiu¹ întârzie cu trimiterea Indicelui. Se vede că ocupațiunile nu-l lasă să termine.

LIII.

17/29 Ian. 1873.

Stimate amice,

Adevărat că te-ai mutat la Sibiu? Am văzut aparițiunea *Observatorului* sub redacțiunea lui Bariț, dar credeam îți mărturisesc, că este sub a fiului Dt. nu-mi închipuiam că la etatea Dtale respectabilă te vei stremuta din Brașov, ba încă te vei apuca de spinoasa și mult obositoare lucrare a unui ziar. Dar de ce nu trimiți și Societății foaia aceasta? Lasă că nu știu de ce nici Telegraful de acolo nu ne vine. Acum 5—6 zile ți-am cerut prin telegraf articolul sau conferința Dtale despre Economia socială a Transilvaniei; D. Odobescu, care o avea, a pierdut-o odată cu alte hârtii însemnate ce le avea în portofoliu. Apoi căutând n'am aflat nicăeri colecțiunea foaiei Transilvania, în care ai publicat-o mai întâiu și mult ne-ar trebui fiindcă ia venit rândul a se tipări în anale.² Nu mă îndoiesc că telegrama ai primit-o și manuscriptul îl voiu primi; deși am auzit că calea Prahovei este stricată și comunicațiunea împiedecată. De astă dată speram că avem s'avem pace; Rușii nu se mai bat, dar noi tot ne balem la Vidin, căci pozițiunea noastră de beligeranți încă nu e stabilită, se vede, și urmează ca cu noi să se încheie acte separate. Domnitorul (pe care am avut onoare a-l vedea alaltăeri) era să plece la câmpul resbelului, dar s'a împiedecat de știrea că vine la el Ignatief cu o misiune oficială. Acesta astăzi se așteaptă. Vidinul este împresurat până la 3 kilometri de către Români; nu mai pot comunica cu

¹ Acest Iosif Hodoș, avocat în Abrud, scrie un articol sub pseudonimul „Castore” Gemenu în *Revista Carpaților* a lui Sion (1861, vol. I p. 87—100) sub titlu „Dorințele Românilor din munții apuseni ai Transilvaniei” cf. I. Vulcan, *Panteonul român*, I, Pesta, 1869, p. 146.

² A apărut în volumul X, secț. II, p. 21—32.

nici un sat vecin. Multe greutăți am mai suferit și suferim; la mare sărăcie a ajuns populațiunea rurală cu nevoia rechizițiunilor militare, cu transporturile și mai ales cu epizootia venită de peste Nistru! Dumnezeu știe când ne vom îndrepta! Dar ce face Hodoșiu. El nu ne mai trimite restul lucrării sale spre a putea scoate la lumină opera lui Cantemir, i-am scris și nu-mi răspunde. Iată aproape anul de când apărut „Sintaxa“ și încă până acum nu știm ce s'a făcut, unde s'au așezat și câte exemplare s'au vândut în Transilvania. Te rog fă-ne o comunicațiune formală întru aceasta, căci D-tale s'au încredințat acele 650 exemplare.

Rugând pe Dumnezeu să te țină sănătos, primește îmbrățișările mele de frate și serv.

G. Sion.

LIV.

București, 23 Noemvrie 1878.

Iubite vere,

Iorgu a depus astăzi jurământul de judecător la Tribunalul comercial de aici, cu mare părere de bine pentru mine, cred că și pentru tine.

Mă iartă că nu ți-am scris până acuma; multe ocupațiuni nu mi-au dat timp. Nu știu cum să-ți descriu părerea de rău pentru fatalitatea ce a contribuit a nu ne putea întâlni, când te doream atât de mult.

Trebue să-ți mulțumesc pentru brânză, dar trebue să ști că numai un burduf a fost bun, iar două nu s'au putut mânca de iute ce era.

Despre afacerea dela Ministerul de Finanțe îți va scrie Iorgu, căci eu nu m'am putut duce.

Te îmbrățișez

al tău frate
G. Sion.

LV.

31 Dec. 1878.

Iubite vere,

Am primit scrisoarea ta în ultima zi a anului. Îți întorc urările de anul nou cu reciprocitate: pachetul s'a primit astăzi și farsa a avut trecere cum nu-ți închipuești,

Ți-a venit un pachet la poștă : a venit cu avizul la mine, și poate voiu trece să-l iau ca să ți-l păstrez.

Te îmbrățișăm cu toții
G. Sion.

Adresa (carte postală): Dlui Iorgu I. Sion
recomandată Dlui Vilner Bacău

LVI.

4 Ianuarie 1879.

Iubite vere,

Mi-a transmis Iorgu complimentele tale fiindcă el la fiecare două zile mănâncă la mine și serile-l duc pe la teatru) și-ți mulțumesc de neuitare. Nu te formalisa că nu ți-am răspuns la scrisoarea din 7 Ianuarie : mă crede că sunt foarte ocupat, mai ales cu sutele de comisioane ce-mi vin dela rude din Moldova ; astăzi abia am o oră liberă.

Despre ideia prefecturii nu ți-am răspuns fiindcă nici n'am făcut nimica. Eu cu ministrii nu mă văd, fiindcă de politică nu mă ocup. Fratele meu moare de foame de 8 luni, și nu am curajul să mă adresez la un ministru, știind că mă refuză ; poate că și norocul nu ne ajută. Astăzi ca să fie cineva prefect trebuie să facă parte dintr'o gașcă sau coterie politică pronunțată ; sau să aibă noroc să-i vie plăcinta din cer.

Apoi ambițiunea de a mă vedea deputat n'o mai am ; odată cu focul tirereții mi-am pierdut iluziile, sunt mulțumit că mi-am împlinit misiunea în țară mea cu onoare și cu slabul meu talent am contribuit la poleire a literaturii, și aceea e ceva, pentru care posteritatea sper că-mi va pomeni memoria cu laudă.

Iorgu tău merge bine, dar e cam flușturatec n'are semne de statornicie în cariera ce o îmbrățișează ; tot zice că vrea să apuce altă carieră : visează să meargă secretar pe lângă Agenție în străinătate ; eu însă nu sunt de părerea asta, ci mai bine să stea aici să lucreze cu stăruință în ramura lui, în care poate înainta pe neșimțite.

Te îmbrățișez

al tău frate
G. Sion.

Adresa : Dsale D. Ioan (Nică) Sion, Brătești Târgu Ocnei.

LVII.

28 Ianuarie (st. v.). 1879.

Mult stimat amice,

În adevăr se făcuse eroare cu poveștile lui Hințiescu, dar pe urmă i s'au trimis toate; și nici cred se mai fie reclamațiune.

Săptămâna aceasta vor eși și Analele noastre împreună cu anunțul pentru Concursuri; le vei primi. Incepurăm și partea II-a de Anale, aștept disertațiunea Dt.¹ ca s'o pun la locul ei.

Salutare

G. Sion.

Pe dos: R. 13/II n.

LVIII.

7 Ianuarie 1881.

Sărut mâna coconă Emilia,²

Dacă nu v'am răspuns până acuma, cauza fost după toate încercările ce am făcut n'am putui reuși la nimica. Acuma Vă rog trimiteți pe fiul Dv. la nepotul meu Iorgu, cu care am vorbit și care sper că va face ceva pentru el. Iorgu e președintele Tribunalului corecțional.

Vă rog primiți scuzele și respectele mele plecat serv

G. Sion.

LIX.

13, Sept. 1881.

Iubite vere, Ce mai faci? de un veac de când nu mai știu nimic de tine. Aștepti poate ca eu să te întreb de sănătate ș'apoi să-mi răspunzi.

Noi cu toate acestea toți te dorim: fetele care au voiajat pe la Câmpulung, Rucăr, Dâmbovicioara, Brașov și Sibiu au tot căutat să vadă un om mai lung decât tine și n'au găsit. Cum ți-a mers recolta anul acesta?

¹ E vorba de cea intitulată: *Noțiuni relative la economia socială și istoria civilizațiunii în Transilvania*. II. Populațiunea, apărută în *Analele Academiei Române*, vol. XI, secț. II, p.

² Gane din Iași.

Sebastian mi-a spus mai întâi că ai făcut un grâu de pomeneală pe care l-ai vândut, 150 franci chila, pe urmă doctorul Brânză mi-a spus că toate ți-au mers rău, că până și coperemintele deta acareturi ți-au sburat.

Noi aicea vreo două luni n'am avut ploaie, din cauza secetei nu s'a făcut nici decum semănături de toamnă încă. De două zile încoace a început niște ploi țârâite, cu un frig care ne face să bănuim că pe la voi a căzut ninsoare: adevăr să fie?

Noi suntem sănătoși. Eu mi-am vândut casa fiind că eram cam nevoit de parale și apoi că mi s'a plătit binișor (70.000 fr.).

Dela băiatul tău de multă vreme nu știu nimic: i-am fost scris într'un rând, pe când auzisem că se află pe la Brătești, dar nu mi-a răspuns. Aud că maică-sa este pe aici, dar pe la noi n'a venit.

Te îmbrățișez de mii de ori și îți doresc sănătate.

Al tău frate
G. Sion.

Iar cu secretăreasa îți trimit multe închinăciuni, și te rog ca și dumneata să-mi trimiți o închinăciune într'o scrisoare. *Florica*.

LX.

Ce mai faci tu? Noi pe aici trăim tot sub umbrelă? abia se arată soarele câte jumătate zi, și ploaia reîncepe. Semănături puține s'au făcut. Am primit ieri scrisoare dela Iorgu. Demir îmi scrie că e bine.

Dacă ai intențiune adevărată să vii, te rog trage tot la mine: apoi adă-ne o sticlă de nardenhin și un burdușel de brânză de munte, dacă ai dela oile tale.

Te îmbrățișez frate
G. Sion.

14 Octomvrie 1881.

Adresă (carte poștală): Dlui Ioan A. Sion
Brătești, Târgu Ocnei

LXI.

1/13 Febr. 1882.

De la Iași am trebuit să mă duc la Agapia¹ unde eram chemat de Amfilofia, în ultima stare de slăbiciune și în dorința de a mă vedea. Am stat trei zile lăsând-o fără speranță de viață. M'am întors ieri dimineață. Aseară am primit știre că a încetat din viață. I-am trimis mijloace de înmormântare. Astăzi primesc de pișa dela Lisa că socrul meu s'a stins și el la țară. Măine plec în ziuă mă duc acolo. Nu știu unde mi-e capul: nici nu mă pot gândi la ideea de conferință despre care-mi scrii.

Fii sănătos

G. Sion.

Adresa :

Dlui Ioan A. Sion

Brătești Târgu Ocnei.

LXII.

(August 1882?)

Bine că v'ați adus aminte și de mine! dar mai bine ar fi dacă ați veni acasă, pentru că nu vă mai scriu căci mi s'a cam urât cu condeiul. Degeaba mă muștrați că fac imprudențe: eu tot voiu ieși și mă voiu duce pe ici pe colo, până cât trăesc; nu pot să mă țin numai în casă; atunci m'ași crede îngropat. Iți mulțumesc Marica, de Mater și de Revue-bleu, pentru acestea am să te compensez; când te vei întoarce am să te adăp mai multe zile cu vin negru de Nicorești și cu vin dulce grecesc, caută numai de vino sănătoasă și grasă.

De-ți avea nevoie neapărată de bani, luați dela Marița pe la capetul lunei vom rambursa-o.

Ați auzit de bietul Loța? Sermana doică, nu știu ce va face și cine va îngrijii de dânsa. Am scris că de va avea nevoie de bani, să-i dea, dar nu voiu vedea-o curând; până după Paști nu pot scăpa de Academie. Fiți sănătoși!

G. Sion

¹ Agapia e mănăstire în Moldova, Vezi G. Sion, *Suveniré contimporane*, p. 327—329.

LXIII.

23 Decembrie 1884.

Iubite vere,

Ți-am trimis mereu și regulat monitoarele cu desbaterile Corp. leguitoare fiindcă sunt interesante și dacă te afli la țară știu ce plăcută este lectura, în lungile seri de iarnă.

Ți-am scris că când veni să aduci un ștergar : acum te rog să aduci două, căci Florica s'a logodit aseară cu consulul nostru din Odesa¹, și trebuie să-și completeze costumul național. Eu sunt foarte mulțumit, căci este un bărbat instruit, talentos, spiritual, delicat și bine crescut; calități care pot să facă fericită pe o femeie mai mult decât averea. Treaba a venit ca o bombă, și s'a rezolvat câteva ore, după înclinarea lor mutuală.

Fii sănătos! Sfintele Sărbători să-ți ajute la toate cele dorite.

frate *Sion*

LXIV.

Tg. Ocnei 21 Iulie 1889.

Elizo,

De geaba mă mustri pentru venirea mea aicea. Multe considerațiuni mă împiedecă de a merge la Paris: mai întâiu lipsa de bani mulți, apoi lipsa de curaj de a întreprinde, cu șubreda mea sănătate, o călătoria așa de ostenitoare apoi lipsa de tovărășie, și... și... și... Dar iată săptămâna de când mă aflu aici, la băi, în familia lui Botez, unde am și societate și muzică, și plăcere de a sorbi aer curat; băi nu fac căci mă tem; sunt bine; numai acum trei zile am avut un ușor acces care m'a ținut jumătate oră; am înțeles că am avut un deranjament la stomac. De voiui mai avea vreo unul fug pe Ialomița.

Nu socoti că n'am vorbit cu Halfon, dar cu toată bunăvoința ce mi-a arătat mi-a spus că nu poate remedia lucrul, fiindcă în registrele lor nu sunt trecute numerele biletelor; se poate însă face vârsământul și mai târziu, însă fără a beneficia de tragerea dela 5 August.

---

¹ Pictorul Eugen Voinescu.

Despre pisoi n'avea cea mai mică grijă. Sunt sănătoși și bine îngrijiți. Despre ale casei nu mă îndoiesc că Stana va urma instrucțiunile ce i-ai lăsat și tu și eu. Bețivul Mariei nu s'a mai arătat. George s'a mai moderat de când a căpătat o consortă care-l amenință a-l lăsa de-l va vedea beat; i-am dat numai 5 Frc. când am plecat; ce le va fi dat Polina nu știu, fiindcă n'am văzut-o.

Cu Lița Cociu m'am întâlnit înainte de a pleca, n'am înțeles nimica dela ea, dar mi-a repetat că nu va avea supărare, în speranța că până la scadența poliței se va termina dandaneu moșiei.

De ce nu mi-a trimis adresele popilor? Am scris astăzi la București ca să trimiț pe adresa ta două exemplare; dar cam scumpă pomană. Spune-le cel puțin să ne treacă la pomelnicul păcătoșilor care aspiră la porțile Raiului.

Aici am făcut dulceață caise mici și magiuni de zarzare. Pe a începutul lui August voi fi în București.

Aici, la Botez este și sora mea Maria. Ieri am fost la Slănic, unde a fost bâlcu de Sf. Ilie, popor mult și multă veselie țărănească..

Auzit-ai de moartea Frosei Capeleanu. Biata Titina iarăși în doliu mare!

Dar iată nu mai știu ce să-ți scriu, și trebuie să termin urându-vă sănătate și voie bună.

Al vostru afecționat

G. Sion

LXV.

20 Iunie 1892.

Sărut mâna, cucoană Lizo,

N'ași fi avut poate ce-ți scrie de n'ași fi avut grija că gâdesc la starea sănătății mele. Despre aceasta voind a-ți scrie, află că mă aflu tot cum am p'ecat, cu deosebirea că mânânc și dorm mai bine deși astă noapte am avut insomnie. O singură zi celelalte ieri, am lua sirepu lui Teodori, dar după stăruințele Floricei și Agafiei m'am decis a nu mai lua nimic, așteptând să vedem necesitatea nu ne va sili. Umflătura picioarelor mai mai, că a dispărut și nu m'aș ocupa de ea nici de cum, dacă mi ar revini puterile ca să pot umbla mai bine.

Tare sunt ambarasat, despre ceea ce trebuie să fac peste o lună de zile adevărat pe la 15/20 Iulie viitor pe atunci Voinescu are să plece și mie greu îmi vine a rămânea fără el. Înainte de aceasta pe la începutul lunii trebuie să dau drum Agafiei să-și caute de afaceri ca pe la August să revie lângă mine. În intervalul ăsta are să vină sora mea Maria care dorește să mă vadă și nu pot s'o resping. Ea trebuie să ocupe în aceeași cameră cu mine patul care ocupa Agafia deci va avea și pe Maria și pe Lița îmi vine greu, căci camera de alături e ocupată de Marița nu poate avea altă cameră ca să ne vie la îndemână.

Afară de aceasta dacă pentru mine ar mai veni și Lița cu copila ei pe lângă Maria sora mea, ch iarmâncarea ar fi cam greu pentru mine, căci este 3 fr. pe zi de persoană, și art. — cheltuielilor, de vei face, socoteală să vinea prea mult Până astăzi deja s'au dus cei 200 fr. cu care am plecat și alți 200 care am luat dela Voinescu. Ți-am spus mi se pare că apartamentul mă costă două sute de lei pe lună, și dacă ar fi să stau și a doua lună poți calcula și tu unde mă urcă.

Deocamdată cred că ar fi mai prudent și mai economic să nu aduc pe Lița nefiind nevoia absolută.

Eu de aici după plecare Floricei nu știu dacă voi mai sta mai probabil că mă voi urca spre Roman și mai stau pe la Dulcești, Mircești și Giurgeni până la începutul lunii August. Dar omul propune și domnul dispune. Voi vedea și boala ce-mi va recomanda să fac.

Doresc să știu când o să plecați și încotro o să apucați.

Până astăzi tot speram că ne va veni Paulina Aslan cu înfrustrare însă vedem că fericirea asta n'are să ne o procure. Cucoana Marica de ce nu ne scrie ?

G. Sion

e) Scrisorile Maricăi Sion.

LXVI.

17 Iulie 1882.

Tată dragă,

Tocmai azi dimineață am sosit la fața Aristița unde am cetit cele câteva rânduri ce i-ai adresat și în cari pare oare cum îngrijat de securitatea noastră, de siguri glumești. Îți

scriu rar e adevărat, dar suntem așa de vagabonde încât, când avem câteva momente neocupate ne bucurăm de acel dulce farniente pe care ni-l reclamă osteneala. Florica acuma cetește poema Dlui Zam[firecu?] care nu mă îndoesc trebuie să fie frumoasă, așa vrea să am vreme să o cetesc și eu astă seară. Mâine dacă nu vom manea(?) vaporul dela 6,20' vom petrece toată ziua pe lacul Lemane, pe la Ouchy Lausanne, Verty.

Cred că poimâne o se ne dirijăm spre Chamonix. Admir toate frumoșele astea ale naturii, înfrumosețate de arta omenească, dar gândul meu e totdeauua la Paris; frică-mi e că o să am decepție că nu o se mi se pară frumos cum mi-l închipuesc eu.

Demir nu ne-a scris încă, nu știu de ce nu; i-am zis să ne scrie Rue de Conseil general la țafa Aristița și până acuma nu știu nimic de el.

Aș vrea să-ți pot spune: scrie-ne în cutare loc, dar nu știu unde să-ți zic.

Tu acuma ești la țară? Mi-e dor și mie de țară, dar nu cum e acum, cum era acu un an și cum n'o s'a mai văd niciodată.

Noapte bună și te sărutăm.

Marica.

LXVII.

(9 Aug. 1882)

Tată dragă,

Suntem de trei zile în Paris și încă n'am găsit un minut pe care să ți-l pot consacra: când suntem acasă ne odihnim ca să putem începe plimbările. Parisul face o ciudată impresie la primul moment: căne am eșit pe bulevarduri și am văzut atâta lume, am zis că toți trebuie să fie zăpăciți, și eram sigură că toată lumea aleargă fără nici un căpătâiu, că este cu neputință ca toți să alerge după afaceri; e mai rău decât la noi în zilele de sărbători naționale, îmbulzeală și amețială. Pe Demir l-am găsit dormind, l-am sculat și ne-am dus să cautăm un hotel bun, curat și ieftin, l-am găsit în rue Richelieu, ulița principală și mult frecventată. Câteodată pierdem multă vreme făcând planuri și ocoluri, dar cu toate astea tot am văzut câteva lucruri prea frumoase. Duminecă am fost la Versailles, după ce am

vizitat palatul și Trianonul ne am întors în grădină și am văzut les grandes eaux. Alaltăieri am fost la Operă: zidirea e minunată, un cap de operă; actori ca la noi și buni și proști, decoruri și costumuri strălucite, luxoase. La Comedia franceză am văzut les Rautzau și Ruy-Blas mi-a plăcu așa de mult de ași vrea să merg toate serile. Ieri am făcut ascensiunea Pantheonului, de acolo vedeam tot Parisul, miniatură, și Demir care-l cunoaște bine ca și un birjar ne arată toate străzile și edificiile. Pentru azi n'avem plan făcut; acum trebuie să vie Demir ca să hotărâm la fel, cred că o se ducem la muzeul de la Cluny. Ne e frică vremea să nu ne joace o farză: s'a cam întunecat, e frig.

Te sărutăm și dorim să petreci tu ca și noi.

Marica.

f) Scrisoarea serdarului Toader Sion.

LXVIII.

București, 23 Oct. 1840.

Sărut cinstita mână dumnitali. Mai întâi cercetez pentru întregimea sănătății dumneavoastră, cum să află, ca, aflându-să precum dv. poftiți, și eu doresc, să laud sfânt numele Impăratului ceresc. Noi, slavă Sfântului, șănătoși suntem veniți în București de Duminică sara. Pe boierii miniștri nu i-am găsit, fiind duși cu Înălțimea peste Olt, dar se așteaptă venirea dumnealor pe Sâmbătă. Am luat două odăi că chirii pe Podu de Lut, la No. 254, căci la han era peiri. N'am ma primit dela d[ta] nici un răspuns pe cele ce am zis. Cocoane, înștiințează-mă, dar fără întârzieri, ca să știu ce să fac, mai ales pentru mănăstirea Berzunț, Ocna și Florești, cu ce preț sânt acum date, precum și pentru alte mănăstiri ce vei socoti și păr la cât ași putea da, ca să nu pățimesc ca cu mașina. Bun prieteșug am legat cu mulți. Cc. Marghioriiți sărut mâinile. Pe Tita și pe Hâni dulce îi sărut, asemenea și pe ceilalți nepoți. ... Mă rog pe Alexa să dea jalubă pentru bani, căci poate trebuința să-mi cei a mă depărta și de aice după împrejurările ce am, dar cheltuiala mă smerește, căci fără cheltuială nimica nu să face, și prilejul mă ajută, dacă și soarta mai s'ar nimeri a mă ajuta. Și rog pe Impăratul ceresc a vă păzi întru toată între-

gimea sănătății și întru toate precum doriți, și a ne întări sănătoși. Dar eu cu tot sufletul mă însemnez al dumilorvoastre cel mititel frate și supusă slugă.

Toader Sion Serdar.

L) Scrisoarea lui Ion Ghica.

LXIX.

Constantinopole, le 10 août 1857.

Mon cher vieux,

Après forces conseils et contre-conseils tenus à la Porte et sur tous les points du Bosphore, après des combinaisons, des biais et des finesses à faire tressaillir la vieille diplomatie que nous avons plaisir à croire morte et enterrée, mercredi à midi, M. Thouvenel, a amené son pavillon, que l'Ajaccio, posté devant l'ambassade de France, a salué de 20 coups de canon. Après cela M. Thouvenel est allé faire une visite au Sultan en habit bourgeois, qui l'a reçu de la manière la plus gracieuse. En rentrant, l'ambassadeur France est allé faire une visite à Mr. Bouténief. Aussitôt que „l'Ajaccio“ a stoppé devant le palais russe, le brick de guerre de l'ambassade russe a hissé le pavillon français au grand mât et l'a salué de 21 coups. Alors cela a été des cris de „Vive les Empereurs“ de la part des matelots des deux équipages, des marques de tendresse et d'affection et tout ce qui s'en suit. Voilà comment on a jeté bêtement la France dans une alliance avec la Russie, car il ne faut pas se faire il'usion, nous marchons à cela, et, quoique la guere ne soit encore dans l'esprit de personne, la position est si tendue, qu'un rien peut l'amener, et la Russie est si habile! Les ambassades de Russie, de Prusse et de Sardaigne ont amené leur pavillons jeudi, et tout le monde doit partir demain, mardi. Les commissaires doivent avoir reçu aussi l'orde de quitter les Principautés. Ainsi, quoi qu'il en arrive, il ne sera plus question pour les Roumains d'unionisme et d'anti-unionisme. Cet ani[?] de Caïmacam de Moldavie ne s'est pas douté un seul instant qu'il était de premier des unionistes, car, quoi qu'il arrive, à moins que la France ne nous donne à la Russie, ou l'Angleterre à l'Autriche, nous serons réunis, et peut-être quelque chose de plus.

Je ne crois pas à la guerre, quoique j'aie toujours pensé que la paix de Paris n'avait aucune base solide et quoique un matelot ivre français, anglais ou russe peut devenir cause de plus grands événements. Mais je pense que les relations ne seront, reprise que lorsque la question des Principautés aura été bien réglée, et la paix est au prix de l'Union des Principautés. J'ai eu l'honneur de dire tout cela à des vieux diplomates; il y a six mois; cela me semblait si clair! Mais à l'heure qu'il est ils cherchent encore midi à quatorze heures et se jettent dans les considérations si transcendantes que des aigles auraient de la peine à les suivre. Peux tu m'envoyer une liste de tous les députés élus, avec quelques observations en regard de chaque nom pour ceux que je connais? Je sais qu'autrefois ils auraient dansé selon que leur aurait chanté Cotzebue.

Présente mes respects à ta soeur Catherine. Tom ami dévoué,
Ion Ghica.

M) Scrisorea lui Costache Negri.

LXX.

Constantinople, le 12 avril 1865.

Ma bien chère Catincoutza.

J'ai mis douze jours pour arriver de Bucarest ici et dès le lendemain de mon arrivée j'ai dû me présenter à la Commission pour les bien Conventuels. Je passe par de rudes épreuves et il faut toute la patience que j'ai et cette persévérance quant aux choses du pays, pour que je n'abandonne le tout et que je me sauve quelque part pour n'en plus entendre parler. Tu ne saurais croire quels chagrins j'ai eu depuis 12 jours que je suis ici et combien il me faut du calme pour supporter le tout avec résignation. Cependant une idée me soutient. Faire rentrer notre pays dans la possession d'un quart de son territoire et nous voir débarrassés d'un ennemi installé dans nos foyers, qui était un état notre état. Cette idée, dis-je me soutient dans toute ma persistance, et il n'y a rien que parvient à me décourager. La question ne

peut plus durer longtemps et d'une façon ou d'une autre, nous en verrons bientôt la fin. Je respirerai alors en toute liberté et à la maison, si Dieu me prête vie et me dédommagerai dans ma chère famille des nombreux devoirs d'ici. J'ai voulu commencer une cure ce printemps, mais j'en ai abandonné l'idée; car il me faut non seulement du repos physique mais surtout de la tranquillité d'esprit-chose que je ne puis avoir à présent. Ce sera donc pour une fois. En mon absence d'ici le Docteur autre a envoyé à Galatz pour toi six grenadiers venant de Beyrouth-j'ai écrit à Guitza de te les envoyer à Ocna ainsi que les arbres fruitiers de Belgrade; mais il m'a répondu que ne pouvant les envoyer à cause de la communication interrompue, après s'être consulté avec Basile, il a planté dans le jardin de Galatz le tout, sauf à être transplanté à Okna. Outre cela nous avons encore ici 6 pêchers de Brousse qui arrivant ici presque en fleurs, on les a plantés dans le jardin d'un de nos huissiers, pour les enlever cet automne encore et les envoyer à Galatz par un des derniers bateaux. J'enverrai aussi quelques orangers qui resteront à Galatz jusqu'à mon arrivée et puis nous les enverrons à Okna avec nos autres caisses qui sont aussi à Galatz. Je t'enverrai bientôt 100 napoléons. Zulnie est partie de Bucarest pour Okna mais n'a pu passer les eaux et s'en est retournée. Cette chère et bonne sœur m'a, constamment tenu compagnie dans mes épreuves de Bucarest. Je t'embrasse de tout mon cœur ma bien chère Catincoutza, et les enfants aussi.

Iosif Vulcan despre Gheorghe Sion.

Am reprodus mai sus (p. 16—18) amintirile lui Vulcan despre poet. Ori Vulcan scrisese înainte cu 22 ani un volum despre celebritățile române, între care a cuprins și pe Sion, cu care avea multe afinități sufiețești, ținute pe urmă și într'o prietinie sinceră și durabilă. Iată cum îl caracterizează la 1869 dându-i și chipul :

„Avem înaintea noastră portretul unui bărbat care prin geniul său, prin zelul, devotamentul, și rara sa iubire de patrie și națiune a contribuit atât de mult la propășirea și ridicarea nu numai a patriei sale natale, dar a întregii națiuni române. Pentru că din anii cei fragezi ai copilăriei sale n'a știut și n'a voit a face distincție între Român și Român, și sufletul său de poet a găsit totdeauna accente dulci și călduroase pentru Românul din Moldova, de peste Prut, din Bucovina, de la Mureș, de la Olt și de peste culmile Balcanului. Coardele armonioasei sale lire au răsunat pentru a flagela adeseori vițiul ori unde l'ar vedea, pentru a lumina calea marelui venitor a națiunii române, și pentru a lăși entuziasmul, devotamentul și iubirea în toate părțile României.

Ar trebui o mână de maestru pentru a face adevăratul portret a unor astfel de bărbați . . . .

* * *

Venind însă la partea morală, vom zice, că nu e om care să fi cunoscut pe acest bărbat de aproape, fără să prețuiască natura sa cea simpatică, inima sa cea dulce și generoasă, sufletul său cel leal și franc. În adevăr în lunga sa carieră de funcționar, — căci a ocupat multe funcțiuni remarcabile, — el s'a arătat totdeauna devotat pentru faceri de bine, de aceea nici a putut face rezerve sau economii care să-i asigureze o avere oarecare. Filozof de natura sa, puțin ambițios, a urmărit totdeauna idealul său, desprețuind cabalele și partidele politice. El a luat o parte destul de

activă în opera cea mare națională, în mișcările cari au consumat unirea Moldovei cu Muntenia. Cu toate acestea un bărbat care are atât de multe merite, astăzi se află retras în viața privată, pe când cu cunoștințele sale, cu experiența sa, cu geniul său, ar putea fi atât de folositor națiunii . . . . .

Literatura română are de a spera multe producțiuni frumoase de la acest maestru, care cunoaște cât de mare este influența unui poet asupra națiunii sale, și cât de sublimă e chemarea sa, și care îndemna altădată pe poeții români să cânte zicând :

O poet ! nu uita :
Cântă; asta e lege ta!¹

---

¹ Iosif Vulcan, *Panteonul roman. Portretele și biografiile celebrităților române*, I, Pesta, 1869, p. 121—124.

Tabla cronologică a scrisorilor.

1. București 1840 Octomv. 23 Toader Sion serdarul către Nicolae Sion banul Nr. LXVIII. p. 94-95.
2. Iași 1849 Noemv. 11 Gheorghe Sion către Gheorghe Bariț Nr. XXIX. p. 59—60.
3. Iași 1849 Dec. 16 Gheorghe Sion către Gheorghe Bariț Nr. XXX. p, 60—61.
4. Iași 1850 Febr. 6/18 Gheorghe Sion către Gheorghe Bariț Nr. XXXI. p. 61—62.
5. București 1855 Febr. 12/24 Gheorghe Sion către Mihail Kogălniceanu Nr. XXXII. p. 63—65.
6. [Iași] 1855 Iulie 16 Gheorghe Sion către A. Panu ori Petre Mavrogheni Nr. XXXIII. p. 63.
7. Constantinopol 1856 Iun. 6 Dimitrie Bolintineanu către Gheorghe Sion Nr. III. p. 32—34.
8. Constantinopol 1857 Aug. 10 Ioan Ghica către Costache Negri Nr. LXIX p. 95—96.
9. București 1858 Mart. 9 Mărculescu către Gheorghe Sion Nr. VII. p. 37.
10. Constantinopol 1865 Apr. 12 Costache Negri către sora sa Catinca Negri Nr. LXX. p. 96—97.
11. București 1868 Febr. 24 Gheorghe Sion către Gheorghe Bariț Nr. XXXIV. p. 65—66.
12. [București] 1869 Aug. 22 Gheorghe Sion către Ioan A. Sion Nr. XXXV. p. 66—67.
13. [București] 1869 Dec. 26 Gheorghe Sion către Ioniță Sion Nr. XXXVI. p. 67.
14. [București] 1874 August 15 Gheorghe Sion către Iorgu Sion Nr. XXXVII. p. 67—67.

15. [București] 1874 August 25 Gheorghe Sion către Elena Bcntăș
Nr. XXXVIII. p. 68—69.
16. [București] 1874 Sept. 2 Gheorghe Sion către Ioniță Sion
Nr. XXXIX. p. 69.
17. București 1876 Oct. 7/19 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XL. p. 69—70.
18. București 1876 Oct. 17 v. Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLI. p. 70.
19. București 1877 Mart. 1 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLII. p. 71.
20. București 1877 Apr. 12/24 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLIII. p. 71—72.
21. București 1877 Apri v. 22 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLIV. p. 72—73.
22. București 1877 Apr. 25 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLV. p. 74.
23. București 1877 Maiu 6/18 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLVI. p. 75—76.
24. București 1877 Maiu 14/26 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLVII. p. 76—77.
25. București 1877 Maiu 28 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLVIII. p. 77—79.
26. [Tg. Ocna?] 1877 Iul. 10 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XI. p. 40.
27. București 1877 Iul. 11/23 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. XLIX p. 79—80.
28. București 1877 Oct. 11/23 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. L. p. 80.
29. București 1877 Oct. 24 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. LI. p. 81—82.
30. București 1877 Noemv. 21 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. LII. p. 82—84.
31. [București] 1878 Ian. 17/29 Gheorghe Sion către Gheorghe
Bariț Nr. LIII. p. 84—85.
32. București 1878 Noemv. 23 Gheorghe Sion către Ioniță Sion
Nr. LIV. p. 85.
33. [București] 1878 Dec. 31 Gheorghe Sion către Iorgu Sion
Nr. LV. p. 85—86.

34. [București] 1879, Ian. 4 Gheorghe Sion către Ioniță Sion Nr. LVI. p. 86
35. [București?] 1879 Ian. 28 Gheorghe Sion către Gheorghe Bariț Nr. LVII. p. 87.
36. [Paris] 1880 Noemv. 27 Demir Sion către Gheorghe Sion Nr. XII. p. 40—41.
37. [București?] 1881 Ian. 7 Gheorghe Sion către Emilia (Gane) Nr. LVIII. p. 87.
38. [București?] 1881 Sept. 13 Gheorghe Sion către Ioniță Sion Nr. LIX. p. 87—88.
- 39 [București] 1881 Oct. 14 Gheorghe Sion către Ioniță Sion Nr. LX. p. 88.
40. [București] 1882 Febr. 1/13 Gheorghe Sion către Ioan A. Sion Nr. LXI. p. 89.
41. [Paris] 1882 Iulie 15 Demir Sion către Gheorghe Sion Nr. XIII. p. 41—43.
42. [Elveția] 1882 Iulie 17 Marica Sion către Gheorghe Sion Nr. LXVI. p. 92 - 93.
43. [Paris] 1882 Iulie 24 Demir Sion către Gheorghe Sion Nr. XIV. p. 43—44.
44. [Viena 1882 Iulie] Florica Sion către Gheorghe Sion Nr. XXVI. p. 57.
45. Paris 1882 Aug. 7 Eliza Sion către Gheorghe Sion Nr. XXIV. p. 55.
46. Paris 1882 Aug. 4/21 Florica Sion către Gheorghe Sion Nr. XXVII. p. 57—58.
47. [Paris 1882 Aug. 9] Marica Sion către Gheorghe Sion Nr. LXVII. p. 93—94.
- 48 [Trouville] 1882 „ (st. v?) 9 Florica Sion către Gheorghe Sion Nr. XXVIII. p. 58—59.
49. Trouville 1882 Aug. 4/21 Eliza Sion către Gheorghe Sion Nr. XXV. p. 56.
50. [Paris] 1882 Aug. Demir Sion către Gheorghe Sion Nr. XV. p. 44—45.
51. [1882 Aug ?] Gheorghe Sion către fiice și soție la Paris Nr. LXII. p. 89.
52. [Paris] 1882 Sept. 15 Demir Sion către Gheorghe Sion Nr. XVI. p. 45—46.

53. [Paris] 1882 Noemv. 13 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XVII. p. 46—47.
54. [Paris] 1882 Noemv. 30 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XVIII. p. 47—48.
55. [Paris] 1882 Dec. 11 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XIX. p. 48—49.
56. [Paris] 1883 Ian. 8 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XX. p. 49—50.
57. [Paris] 1883 Febr. 15 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XXI. p. 50—51.
58. [Paris] 1883 Apr. 24 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XXII. p. 52—53.
59. Cernăuți 1884 Ian. 14/26 Eufrosina Petrino către Gheorghe
Sion Nr. IX. p. 38,
60. [Paris] 1884 Mart. 19 Demir Sion către Gheorghe Sion
Nr. XXIII. p. 53—55.
61. Iași 1884 Iunie 18 C. E. Crupenski către Demir Sion
Nr. I. p. 31.
62. Iași 1884 Iunie 20 D. Gusti către Gheorghe Sion Nr.
IV. p. 35.
63. [Iași] 1884 Iunie 25 C. E. Crupenski către Gheorghe
Sion Nr. II. p. 31—32.
64. Paris 1884 Iulie 5 Dr. C. Istrati către Gheorghe Sion
Nr. V. p. 35—36.
65. Budapesta 1884 Iulie 8/20 Atanasie Marinescu către Gheorghe
Sion Nr. VIII. p. 37.
66. [București] 1884 Decemv. 23 Gheorghe Sion către Ioniță Sion
Nr. LXIII. p. 90.
67. Tg. Ocna 1889 Iulie 21 Gheorghe Sion către Eliza Sion
LXIV. p. 90—91.
68. Cernauca 1889 Noem. 3/15 Eufrosina Petrino către Gh. Sion
Nr. X. p. 39.
69. Roman 1892 Apr. 9 V. Mandinescu către Gheorghe
Sion Nr. VI. p. 36.
70. [Slănic ori Tg. Ocna]
1892 Iun. 20 Gheorghe Sion către Eliza Sion
Nr. LXV. p. 91—92.

Tabla numelor.¹

A

Abrud, 19.
Adjud, 40.
Agapia (mănăstire în Moldova), 89.
Alba-Iulia, 10.
Alexandrescu Grigorie (poetul), 18.
Alexandri Vasile, 19—20, 29, 34, 61, 64.
Alexandru (Țarul Rusiei), 77.
Amfilohe, 20.
Antoneli Ioan, 10.
Arad, 9—10.
Ardeal *vezi* Transilvania
Arseniu Ioan (medic), 10.
Asachi Gheorghe, 64.
Aslan, 47, 49, 54, (Paulina), 92.
„Asociațiunea“ transilvană, 11, 16—17.
Ațanasiu David, 10.
Austria, 7, 33, 73, 78.
Axente Sever, 10.

B

Babeș Vicențiu, 70.
Bacău (oraș), 86.
Bader Eugen, 10.
Baiulescu (N. preot), 10, (Bart), 10.

Bălcescu Nic., 82.
Balș, 19 n. 2, 34, (T), 34.
Balta-Liman, 62.
Banat, 10, 64, 71.
Banville, (Theodor, scriitor francez), 22.
Barboși (sat, jud. Fălciu), 71, 74.
Bariț Gheorghe, 5—9, 60—61, 83 n. 1, 84.
Bârsănești, 66.
Basarabia, 14, 24, 71, 73.
Bașota (Vasilie), 10, (Basil) 10.
Beiuș, 10.
Beranger (poet francez), 17—18.
Beresian Ioan, protopop, 10.
Berlin, 20, 70.
Berlitz, 49.
Blaj, 6, 9—13, 17, 69, 71, 73, 75, 80.
Billot (general), 43.
Bocșa montană, 10.
Boer (Aron), 10, (B) 10, (Nicolaie), 10.
Bolintineanu Dim., 19 n. 1, 32—34.
Bon, 42, 44.
Boranescu, 20, (Marița), 46.
Boșteanu Vasile, 10.
Botez, 90—91.
Brăiia, 73—74, 79, 81—82 n. 1.

¹ Numărul cursiv însemnează, că la pagina respectivă numele a fost tipărit greșit.

Brânză (doctor), 45, 48.
 Braşov, 5—11, 16, 24, 27, 59,
 79, 84, 87.
 Brăteşti (sat, jud Bacău), 86,
 88—89.
 Bratianu Ioan, 74.
 Bucovina, 6 n.³, 14—15, 17—19,
 25, 28—29, 31, 59—60.
 Bucureşti, 6 n. ⁴, 8, 11, 13, 21,
 24—25, 33, 37, 44—45, 49,
 51, 54, 58, 61—63, 65—68,
 81, 85, 91, 94.
 Budapesta, 15—17, 37.
 Budberg (general rus), 64.
 Busuiocanu G. B. ziarist, 64.

C

Câineni, 17.
 Calafat, 72.
 Calonne (dna), 54.
 Câmpulung, 87.
 Cantacuzino, 40, 83.
 Cantemir Dim., 81, 84—85.
 Capeleanu Frosa, 91.
 Capnic (baia în jud Satumare),
 10.
 Carada Eugen, 41.
 Caransebeş, 10.
 Carcalechi, 64.
 Carmen Sylva, 51.
 Casimir Petrache, 60.
 Catuleşcu, 20.
 Cernauca, 19 n.², 39.
 Cernăuţi, 10, 12—13, 39.
 Chamonix (în Franţa), 93.
 Chinezu Paul, 10.
 Ciacova, 10.

Cipariu Timoteiu, 10, 74—75,
 79—80.
 Clermont-Ferrand, 43.
 Cluj, 7, 10, 81.
 Coc Mihai, 10.
 Cociu, 45, (Liţa) 91.
Concordia (ziar), 16.
 Constantinopole, 32, 95—96.
Convorbiri literare (revistă),
 25—26.
 Costin Miron şi Alex., 39.
 Cotroceni, 74.
 Creţulescu Nic., 46, 52.
 Crimeia, 24.
 Cristodulo, 67.
 Cristopulo, 49.
 Crupenschi E. Const, 31—32, 54.
 Cugler Matilda (poetă), 83.
 Cuman Const., 10.
 Cuza (Alex. Domn), 6, 83,
 (Doamna), 54.

D

Dacia viitoare (revista), 51.
 Dambovicianu, 69—70.
 Dâmbovicioara, 87.
 Dâmboviţa, 11.
 Damè Fr. 8.
 Daudet E., 48.
 Dej, 10.
 Diaconovici Vasile, 10.
 Dione Casiu (istoric grec), 81.
 Duilie (emigrant la 1848), 19.
 Docan Profira, 67.
 Dora d'Istra, 7, 82, 83 n. 1.
 Duca, 42, (Basil), 10, (Vasiliu), 10.
 Duhamel, 62.
 Dulceşti (sat, jud. Roman), 92.

Dunăre, 73—79.
 Dunca Titus, 20.
 Duvignon, 42.

E

Economu, 53.
 Elveția, 28, 43, 65.
 Eughien, 58.
 Europa, 64, 76.

F

Familia (revista), 9, 16, 23.
 Fati Spiridion, 10.
 Faur Ioan, 10.
 Filip G., 10.
 Filipescu (maior), 33 și n. 1.
 Flechtenmacher Maria, 83.
 Florescu, 31.
 Florești, 94.
 Focșani, 13.
Foia pentru minte, inimă și literatură (revista), 5, 14, 27.
 Fontainebleau (în Franța), 58.
 Fotino Dionisie (istoric), 29.
 Franța, 15, 95.
 Francezi, 33.
 Frunzescu, 78.
 Fuad Efendi, 62.
 Fundescu C. J., 24.

G

Galați, 72, 79.
 Gambetta, 49—50.
 Gane Emilia, 87.
 Găvănescu I., 19—20.
Gazeta Transilvaniei (ziar), 5—9,
 11, 24, 59—61.

Geneva, 28, 45, 57.
 Genova, 52.
 Georgiu Gh., 59.
 Germani, 13.
 Gherla, 10.

Ghica, 83, (Alexadru, Domn), 83,
 (Grigorie, Domn), 25, 28, (Ion),
 18, 22 n. 1, 29, 46, 51, 54,
 70, 78, 95—96, (Iorgu și Vla-
 dimir), 82, (Mateiu), 82, (Mi-
 hai), 82, (Nicolae-Budești), 62,
 (Olga și Sofia), 82.
 Giurgeni (saț, jud. Roman), 92.
 Giurgiu, 72, 74.
 Goldiș Ioan, 9.
 Goleștii, 19.
 Grigorcea Nic., 10.
 Grivitză, 6 n. 4.
 Grozescu Nic. preot, 10.
 Gruescu Partenie preot, 10.¹
 Gusti Dim. poet, 35.

H

Haag, 52.
 Hania Ioan, protopop, 10.
 Haret Spion, 51.
 Hârșian Basil, 10.
 Hârșova, 15.
 Hașdeu P. B., 27, 29.
 Hințiescu, 87.
 Hodoș Iosif, avocat, membru al
 Academiei române, 10, 70, 72,
 84 și n. 1, 85.
 Hugo Victor, 28, 49—50.
 Hurmuzachi (familia), 6 n. 3.
 13—14, 17—19; (Const), 19
 n. 2, 62 n. 2, 63, (Nicu) 19.

I

Iași, 28, 31, 34, 59—61, 63, 68, 74, 97 n. 2.
 Ignatief (general rus), 84.
Independence Belge (revista),
 Ionescu, 31, (Eugen), 43, (Gion G. I), 27, (Nicolae), 21.
 Istrate (Const. Dr.), 19, 35—36, (Aglăia), 36.
 Iuga J. G., 10.
 Iuonette George, 10.

K

Kogălniceanu Mihail, 20, 44, 65 n. 1.

L

Laurean Aug. Treb., 77 n. 2.
 Laurentie D., 64.
 Lausanne, 92.
 Lebu Alexandru, 10.
 „*Lepturariu românesc*“ 13.
Literatorul (revistă), 29 n. 2.
 Liuders (general rus), 61.
 Londra, 51, 70.
 Lucerna, 43.
 Luchi Leontin, 10.
 Lugoj, 10.

M

Macedonschi Alex. poet, 29 n. 2.
 Maghiari, 12 *vezi* Unguri.
 Magier, 19.
 Mandinescu V. profesor, 36.
 Maniu Aurel, 10.
 Manolescu, 19, (Nae), 43.
 Marcu Ioan Măcelar, 10.

Mărculescu, 37.

Mărcața, 78.
 Marinescu Atanasie, 15, 37.
 Marsilia, 52.
 Massalski (prinț rus), 83.
 Mateescu Vasile, 70 și n. 1.
 Massim Ion C., 77.
 Melchisedec (episcop de Roman), 36.
 Mihai Radu (dna), 55.
 Mihali Simion, 10.
 Mihuț Avram, 10.
 Milano, 52.
 Mille Const., 51.
 Mitton (poet englez), 14.
 Mircești, 19, 47, 92.
 Mișa, 19 n. 2.
 Moldova, 15, 18, 28, 34, 54, 59, 61, 80, 89, 95.
 Moldovan, 69—73, 75, (Nicolae, preot), 10, (Ștefan), 10.
 Molière (scriitor francez), 22.
 Moroianu N., 10.
 Morțun V., 47.
 Muntean (Gavril), 81—82 n. 1, (Iuliu), 10.
 Muntenia, 28.
 Mureșian (Andrei), 10, 60—61, (Iacob), 16, (Petre), 10.
 Muscali 13, *vezi* și Ruși.

N

Napoleon, 45, 50, (*Le—*, jurnal), 48.
 Navrea I. A., 10.
 Neamțu (mănăstire), 61.
 Negri Costache, 33—34, 96.
 Negruzzi Iacob, 21.

Nemți, 63.
 Nicolae (duce rus), 73—74.
 Nicolau Matei, 10.
 Nicoreșt, 89.
 Nicolescu Vasile, 10.
 Nistru, 85.
 Nottara Const., 21.

O

Observatorul (ziar), 8, 84.
 Ocna, 94.
 Odesa, 90.
 Odobescu Alex., 10, 40, 46, 54,
 81, 83 n. 1, 84.
 Olt (râu), 75—76.
 Oltenia, 74, 76, 79.
 Oltenița, 74.
 Oradia, 9, 16.
 Orăștie, 10.
 Orghidan N., 10.
 Orleanu (arhiereu), 21.

P

Pamfiliiu Ioan, preot, 10.
 Panu Anastasie, 65 n. 2,
 Papiu Ilarian Alex., 12, 81.
 Papfalvi Const., 10.
 Paris, 20—21, 28, 35, 43—44,
 46, 51, 54, 56, 58—59, 61,
 90, 93—94.
 Pârșoiu Ioan, 10.
Patria (ziar), 64.
 Păuneanu (Eugen, Mihail), 10.
 Perețiu Grigorie, 83.
 Pesta, 10.
 Petersburg, 62.
 Petrașcu Nicolae, (critic), 26.

Petrescu Petru, 15.
 Petrino (Alec), 39, (Eufrosina),
 19—20, (Petrache), 38—39.
 Pherekyde, 54.
 Pinciu Ioan, 10.
 Pipoș Petru, 10:
 Plevna, 7—8.
 Plești, 73, 77, 83.
 Poni (profesor), 83.
 Popa (Gavril), 10, (Ieremie), 10,
 (Iosif), 10.
 Popescu (Vasiliu), 10, (Gheor-
 ghe), 70.
 Popovici (Absolon, preot), 10,
 (Const.), 10, (Iova), 10.
 Prahova, 84.
 Predeal, 76.
 Predescu, 19.
 Pruncu, 19 n. 2.
 Prusia, 95.
 Prut, 73.
 Pumnul Aron, 10, 12—13, 15.
 Pușcariu Ion, 10.

R

Racine, 22.
 Ralet D., 33.
 Rațiu G., 10.
 Reghin, 10.
Revista Carpaților, 9, 11—12, 15,
 26—27.
Revista literară, 28.
Revista nouă, 27.
 Ritoridi, 46, 50—51.
 Roman (Alexandru, membru al
 Academiei Române), 70, (Gheor-
 ghe), 10.
 Roman (oraș), 36, 54, 62, 66, 92.

Romanescu J. J. 20.
 România. 13, 15—16, 24, 31.
România literară (revista), 20, 63.
Românul (ziar), 69.
 Royat (băi în Franța), 43.
 Rucăr, 87.
 Rusciuc, 79
 Rusia, 76, 95.
 Ruși, 24, 63, 71—75, 84.
 Ruteni, 13.

S

Săcele (lângă Brașov), 5.
 Sârbi, 7, 73.
 Sardinia, 95.
 Sbiera Nic. teolog, 10
 Schuman, 49.
 Scrob Carol, poet, 41 și n. 1.
 Seine (râu), 49.
 Sevastopol, 33.
 Sibiu, 7—8, 10—11, 15, 24,
 81—82, 87.
 Sinaia, 42.
 Siret (râu), 71.
 Shakespeare, 49.
 Sion (Gh. poetul aproape fiecare
 pagină).
 (A.), 20, (Demir), 19—20, 28,
 32, 34, 48—59, 68, 93—94.
 (E.), 20, (Eliza), 40—48,
 55—56, 89.
 (Florica), 57—59, 88.
 (Ioan A.), 67, 85—90.
 (Iorgu), 7, 20, 67—69, 85—87.
 (Marica), 43, 45—46, 57, 89,
 82—94.
 (Toader, serdarul), 94—95.
 Slănic, 40, 91.

Slatina, 73.
 Socec, 82.
 St. Cyr, 43.
 St. Cloud, 58.
 St. Germain, 58.
 Stan Petrace, 66.
 Stanislau Ioachim, preot, 10.
Steaua Dunării (revistă), 32, 34.
 Stefan cel Mare, 33.
 Strauss, 57.
 Sturdza (Dim. A.), 23, (Gr. M.),
 82, (Mihai, Domn), 15, 27.
 Suciuc Gheorghe, preot, 10.

Ș

Șaguna Andrei, mitropolit, 10.
 Șandor Atanasie, 10.
 Șard, 10.
 Șerban Mihail, 10.
 Șintești, 10.
 Șomcuta mare, 10.
 Știrbei (Barbu, Vodă), 63—64.
 Șuluț Alex., mitropolit, 10.

T

Târgu-Ocna, 40, 67, 86, 88—89.
 Tatarzi Spiridon, 10.
 Teaca, 10.
 Teba, 34.
 Telechi Dionisie, negustor, 10.
Telegraful român (ziar), 84.
 Teodori (Dr.), 91, (Dna), 57.
 Thouvenel E. A., (ambasadorul
 Franței la Constantinopol), 95.
 Tobiasș (Amos, protopop), 10,
 (D.), 10.
 Tocilescu Grigorie, 40.

- Transilvania, 5, 7, 11, 17, 23,
25, 28, 59—60, 64—65,
70—71, 74, 81, 84—85.
- Tribuna* (ziar), 24.
- Trouville, 56, 58.
- Tunusli, 26, 29.
- Turci, 33—35, 63—64, 71—72,
74—75.
- Turcia, 75.
- U**
- Ungaria, 12, 71.
- Ungheni, 71.
- Unguria, 7, 73.
- Ururcu (ofițer rus), 82.
- V**
- Valeri Giovani, 48—49.
- Vasilco Nicolae și Aglaia, 38 n. 1.
- Vasilievici J., 10.
- Vegsö Gerard, 10.
- Versailles, 55, 58, 93.
- Vestimian Ant., preot. 10.
- Vidin, 84.
- Viena, 10, 57.
- Vitez Grigorie, 10.
- Vogorides, 33—34.
- Voinescu (Eugen, pictor), 90 n.
1, 82, (*Florica vezi Sion*), 20,
41, 45, 91, 93.
- Vulcan Iosif, 9—10, 16, 23, 99.
- Walan, 20.
- Z**
- Zagra (sat, jud. Năsăud), 10.
- Zamfirescu (poet), 93.
- Zappa, 73.
- Zârnești, 81.

Cuprinsul

Prefață, Pag. 3—4.

Câteva informațiuni despre legăturile poetului Gheorghe Sion și judecații asupra operei sale literare-culturale, pag. 5—29.

Relațiile lui Sion cu Gheorghe Bariț, 5—9. Numele abonaților români din Transilvania și Banat la „Revista Carpaților,” 9—10. Prețuirea lui Sion în Transilvania și interesul lui pentru viața Românilor de aici, 11—12. Legăturile lui Sion cu Aron Pumnul, 12—15. Relațiile lui Sion cu transilvanenii Petre Petrescu, Atanasie Marinescu, Iosif Vulcan, 15—18, 99—100. Poetul Grigorie Alexandrescu despre Sion și relațiile acestuia cu Bucovinenii, 18—19. Studentul Demir Sion și moartea lui, 19—20. Relațiile lui Sion cu M. Kogălniceanu, 21—20. Inmormântarea lui Gh. Sion, 21. Cuvântarea artistului Const. Nottara despre meritele Sion, 21—23. Prețuirea lui Sion la Academie prin secretarul general D. A. Sturza, 23. Ziarele transilvane „Tribuna” și „Gazeta Transilvaniei” despre activitatea lui Sion, 24—25. Criticul Nicolae Petrașcu despre opera literară și națională a lui Sion, 25—27. Ionescu-Gion caracterizează pe Sion, 28—29.

Correspondența poetului Gheorghe Sion, 31—97.

A) Scrisorile lui Const. E. Crupenski	...	...	...	...	31—34
B) Scrisoarea lui Dim. Bolintineanu	...	...	...	...	32—34
C) Poezia lui D. Gusti	...	...	...	...	35
D) Scrisoarea lui Dr. Const. Istrati	...	...	...	...	35—36
E) Scrisoarea lui V. Mandinescu	...	...	...	...	35
F) Scrisoarea lui Mărculescu	...	...	...	...	37
G) Scrisoarea lui Atanasie Marinescu	...	...	...	...	37
H) Scrisorile Eufrosinei Petrino	...	...	...	...	38—39
I) Scrisorile familiei Gheorghe Sion	...	...	...	...	40—95
a) Scrisorile lui Demir Sion	...	...	...	...	40—55
b) Scrisorile Elizei Sion	...	...	...	...	55—56

c)	Scrisorile Floricăi Sion	...	...	...	...	57—59
d)	Scrisorile poetului Gheorghe Sion	...	...	...	...	59—92
e)	Scrisorile Maricăi Sion	...	...	...	...	92—94
f)	Scrisoarea serdarului Toader Sion	...	...	...	...	94—95
L)	Scrisoarea lui Ion Ghica	...	...	...	...	95—96
M)	Scrisoarea lui Costache Negri	...	...	...	...	96—97
	Iosif Vulcan despre Gheorghe Sion	...	...	...	...	90—100
	Tabla cronologică a scrisorilor	...	...	...	...	101—104
	Tabla numelor	...	...	...	...	105—111
	Cuprinsul	...	...	...	...	113—114
	Ilustrații (2)	...	...	...	...	12—13, 20—21

Notă : Diferite lămuriri relative la persoanele și evenimentele prezentate în volumul de față se află și în publicația mea : *Din relațiile și corespondența poetului Gh. Sion*, Cluj, 1939.

Greșelile de tipar : Pag. 19 rândul 13 de sus cetește *au* în loc de *am*.

De acelaș autor:

1. *Bibliografia scrierilor lui N. Iorga. Viața și activitatea sa*, București, 1913, p. LXXVII+157.
2. *Gheorghe Duca și Guvernul Ardealului* în ziarul *Românul*, Arad, 1913, no. 95—96.
3. *Cronica popii Vasilie din Scheiul Brașovului* în revista *Drum Drept*, I, Văleni de Munte 1913 no. 3.
4. *Constantin Negruzzi (Contribuții nouă istorice-literare)*, în *Drum drept-Ramuri*, Craiova, 1915 no. 15—16.
5. *Câteva știri nouă privitoare la Gheorghe Bariț* în ziarul *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 1915 Octombrie.
6. *Șerban Vodă Cantacuzino și biserica românească din Ardeal*, Vălen de Munte, 1915, p. 53.
7. *Impreunarea bisericilor ortodoxe române din regatul român*, în ziarul *Patria*, I., Sibiu, 1919 no. 31. (Martie).
8. *O nouă istorie a literaturii românești. Observații critice*, în ziarul *Patria*, II, Cuj, 1920, no. 148, 150, 153, 155.
9. *Câteva însemnări istorice despre satul românesc din Ardeal: Geomal*, în revista *Transilvania*, Sibiu, 1921 no. 11—12.
10. *Viața agrară, economică a Românilor din Ardeal și Ungaria*, Documente contemporane, I (1508—1820), București, 1921, p. XV+304.
- 11.* *Pelațiile comerciale ale Țării Românești cu Ardealul și Ungaria până în veacul al XVIII-lea*, Sighișoara, 1921, p. 273.
12. *Istoria neamului românesc*, I. (Până pe la 1350), Sibiu, 1922, p. 181.
13. *Contribuții nouă privitoare la Voevozii români din Ardeal și „părțile ungurești” în veacul al XVI—XVIII.*, Cluj, 1922, p. 27.

---

* Opere premiate de Academia Română.

14. *Moșiile Domnilor și boierilor din Țările române în Ardeal și Ungaria*, Arad, 1925, p. 96.

15. *Relațiile Mitropolitului Andrei Șaguna cu Românii din Principatele române*, Arad, 1925, p. 62.

16.* *Regele Ferdinand al României*, Cluj, 1925, p. VII+279.

17. *Păstori ardeleni în Principatele Române*, Arad, 1925, p. 191.

18. *Relațiile bisericii românești ortodoxe din Ardeal cu Principatele române în veacul al XVIII-lea*. Sibiu, 1926, p. 96.

19. *Contribuții nouă privitoare la familia boerească Buhuș din Moldova în Analele Academiei Române*, secț. ist., seria III, vol. VII (1927), p. 59.

20.* *Din istoria artei religioase române*, I, Cluj, 1929, p. VII+168+48 ilustrații.

21. *Biserica ortodoxă românească din Transilvania în cei din urma 10 ani* (în [publicația jubilară *Transilvania, Banatul, Crișan, Maramureșul*, vol. II.], București, 1929.

22. *Viață bisericească a Românilor din țara Oltului*, Sibiu, 1930, p. 144.

23. *Bibliografia operilor lui N. Iorga. Viața și activitatea sa*, Cluj, 1931, p. XXVIII+55.

24. *Contribuții nouă privitoare la situația agrară a Românilor de pe teritoriul cetăților regale-fiscale din Transilvania* în publicația „*Inchinare lui N. Iorga*“, Cluj, 1931, p. 264—271.

25. *Note despre zugravii bisericilor române în veacul al XV—XIX*, Sibiu, 1932, p. 15.

26. *Satul ardelean Cetea și logofătul Ioan Noroceă din Pitești și iobagii săi*, Cluj, 1933, p. 48.

27. *Lămuriri nouă privitoare la revoluția lui Horia*, Sibiu, 1933, p. XII+62.

28. *Domni din Principatele române pribegi în Transilvania în veacul al XVII-lea*, Cluj, 1934, p. 43.

29.* *Istoria bisericii și a vieții religioase a Românilor din Transilvania și Ungaria*, I (până la 1698), ediția II, Sibiu, 1935, p. XXXVI+596.

30. *Din istoria dreptului românesc din Transilvania în An. Ac. Rom.*, sect. ist., sera III, vol. XVII (1935), p. 32.

* Opere premiate de Academia Română.

31. *Mănăstirile românești din Transilvania și Ungaria*, Sibiu, 1936, p. CXXVIII+363.

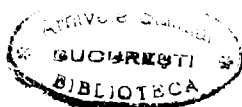
32. *Satele românești de pe teritoriul cetăților regale-fiscale din Transilvania în veacul al XV—XVIII* în publicația, *Fraților Alex. și Ion I. Lăpedatu*, București, 1936, p. 491—502.

33. *La vie menée par les Roumains an Transylvanie du XVI-e au XVIII-e siècle*, București, 1938, p. 78.

34. *Le probleme des Sicules en Roumanie*, București, 1939, p. 14.

35. *Viața bisericii ortodoxe române din Transilvania în cei din urmă douăzeci de ani (1919—1939)* în *Omagiu I. P. S. Mitropolitului Nicolae Bălun*, Sibiu, 1940, p. 24.

36. *Din trecutul satelor și munților cetății Hunedoara (în ani' 1685, 1727 și 1820)* în *Omagiu prof. Ioan Lupaș*, București, 1940

Din publicațiile Arhivelor Statului din Cluj:

- No. 1. Meteș Șt.: *Situația economică a Românilor din țara Făgărașului*, I. Cluj, 1935, p. CXI+488.
- No. 2. Meteș Șt.: *Domni și boieri din Țările române în orașul Cluj și Români din Cluj*, Cluj, 1935, p. XXXVIII+84.
- No. 3. Meteș Șt.: *Din reafilierea și corespondența poetului Gheorghe Sion cu contemporanii săi*, Cluj, 1939, p. CIV+328.